

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย ศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพญาบังสาโดยชุมชนมี
ส่วนร่วม” ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล

จัดทำโดย

นายสุรัฐพงศ์ หมั่นใจดี

และ คณะ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

สัญญาเลขที่ RDG51S0011

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย ศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพญาบังสาโดยชุมชนมีส่วนร่วม
ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล

รวมระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน

ตั้งแต่เดือน 1 เมษายน 2551 ถึง 30 กันยายน 2553

จัดทำโดย

นายสุรัฐพงศ์ หมั่นใจดี

และ คณะ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	
บทที่ 1 ข้อเสนอโครงการวิจัย	1
บทที่ 2 ทบทวนทุนเดิม	8
บทที่ 3 รายงานกิจกรรมการดำเนินงาน	26
บทที่ 4 รายงานผลการดำเนินงาน	57
บทที่ 5 สรุปผลตามวัตถุประสงค์และข้อเสนอแนะ	88
ภาคผนวก	95

บทคัดย่อ

โครงการ ศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพญาบังสาโดยชุมชนมีส่วนร่วม ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล สัญญาเลขที่ RDG51S0011 เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือน 1 เมษายน 2551 ถึง 30 กันยายน 2553 รวมระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ,รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพญาบังสา, จิตจำกัการรองรับของนักท่องเที่ยวชุมชน, ผลกระทบความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนก่อนและหลังการเปิดการท่องเที่ยว, และหาแนวทางการป้องกันการเกิดปัญหาขยะ หรือแนวทางการจัดการขยะ, เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและป่า, เป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต โดยมีวิธีการดำเนินงาน 6 วิธี คือ จัดประชุมเวที, ศึกษาข้อมูล/สำรวจ ,สรุป/วิเคราะห์ข้อมูล,ประชาสัมพันธ์, ทดลอง และศึกษาคุณภาพ

จากการดำเนินงานตามโครงการวิจัยที่ผ่านมา ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเขาพญาบังสา มีการออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่เนื่องด้วยการจัดการท่องเที่ยวต้องมีการรับนักท่องเที่ยวเข้าพัก ซึ่งสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่เขาพญาบังสายังมีไม่พอที่จะรองรับได้ จึงได้มีการปรึกษาหารือในทีมวิจัย ซึ่งนำมาสู่การสร้างรีสอร์ทชุมชน โดยนักวิจัยในทีมได้เสนอให้ใช้พื้นที่ของตน ที่เป็นสวนปาล์มเพื่อสร้างรีสอร์ทชุมชนเขาพระบังสา ส่วนงบประมาณในการจัดการสร้างรีสอร์ททใช้วิธีการลงหุ้นกันภายในชุมชน ซึ่งแต่ละคนจะถือหุ้นไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ และเปิดโอกาสให้ผู้ที่ถือหุ้นมีส่วนในการจัดการรีสอร์ท

หลังจากที่ได้มีการสร้างรีสอร์ทชุมชนเขาพญาบังสา ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยว คณะศึกษาดูงาน และกลุ่มที่ต้องการใช้สถานที่เพื่อจัดอบรม เข้ามาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นรีสอร์ทก็ยังเป็นจุดศูนย์กลางสำหรับคนในชุมชน เป็นพื้นที่พูดคุย ปรึกษาหารือในเรื่องอื่นๆ และเมื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเขาพระยาบังสาได้มีการขยายตัวมากขึ้น จึงได้มีการเชื่อมโยงหน่วยงานเพื่อเข้ามาสนับสนุนในด้านที่ยังไม่พร้อมในการจัดการท่องเที่ยว เช่น หน่วยงานชลประทาน ได้มีการส่งเสริมในเรื่องของการจัดการน้ำ ,สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสตูล ได้จัดให้มีสภาวัฒนธรรมในพื้นที่ เพื่ออนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ,สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล ได้ส่งเสริมและช่วยทำความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

จากงานวิจัยดังกล่าว ทีมวิจัยได้พบองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำนาชีวภาพ เช่น การโลกบดต่อซังเพื่อลดต้นทุนการซื้อปุ๋ยเคมี ,ผู้การเพิ่มผลผลิตข้าว ,การกำจัดหอยเชอร์รี่ที่เป็นศัตรูข้าว โดยนำมาหมักเป็นปุ๋ยชีวภาพ และใช้ในการกำจัดศัตรูพืช เป็นการลดการใช้สารเคมีซึ่งส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำ สิ่งแวดล้อม ซึ่งจากการที่มีการลดใช้สารเคมี ส่งผลให้ทรัพยากรสัตว์น้ำได้เริ่มเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ เช่น กุ้งนา หอยโข่งนา และปลาน้ำจืด ทรัพยากรสัตว์น้ำจำพวกนี้ยังสามารถนำมาแปรรูปเป็นอาหารชนิดต่าง ๆ รวมถึง ปลาพอง ปลาแห้ง การประกอบอาหารจากกุ้งนา ยำกุ้งนา ข้าวเหนียวกุ้ง โดยการแปรรูปนี้จะเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชนด้วย

องค์ความรู้ข้างต้น สอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่วิจัย คือ การเสื่อมสภาพของดิน ศัตรูพืชเพิ่ม ทำให้สารเคมีฆ่าแมลงเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เพราะชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่เร่งรีบ ต้องการความสะดวกสบาย จึงไม่คำนึงถึงคุณค่าของข้าวมากนัก และยังไม่คำนึงถึงโทษที่เกิดกับร่างกาย ประกอบกับการทำนาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนรูปแบบจากอดีตเป็นอย่างมาก

ดังนั้นเมื่อได้ค้นพบเรื่องดังกล่าว จึงได้มีการพูดคุยในทีมวิจัย ซึ่งได้พบว่า พื้นที่นาเขาพระยาบังสามมีปริมาณมากที่สุด ในอำเภอเมืองสตูล และได้เล็งเห็นคุณค่าของข้าวต่อสุขภาพ อันเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ยังคงอยู่ด้วยวิธีการทำนาที่ปลอดสารเคมี จึงได้มีการคิดทำโครงการวิจัยในเรื่องการพัฒนารูปแบบการทำนาอินทรีย์ ของชุมชนเขาพระยาบังสามต่อ เพื่อที่จะศึกษาองค์ความรู้ ตั้งแต่ประวัติ วิธีชีวิตการทำนา กระบวนการ เทคนิคแนวทางแก้ปัญหา และการดูแลรักษานาอินทรีย์ ที่จะนำความรู้การทำนาของคนในสมัยก่อน ตลอดจนความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ ทั้งการทำนา และผลิตภัณฑ์ เพื่อที่จะเป็นรูปแบบการทำนาของควนโพธิ์ อันเป็นการลดต้นทุนการผลิต จากการลดใช้สารเคมีต่างๆ การสร้างสุขภาพที่ดีจากการบริโภคข้าว และยังเป็นการนำองค์ความรู้พัฒนาสู่การท่องเที่ยวชุมชนเขาพระยาบังสามในอนาคต.

บทที่ 1

ข้อเสนอโครงการวิจัย

ชื่อโครงการ ศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพญาบังสาโดยชุมชนมี ส่วนร่วม”

ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล

หัวหน้าโครงการ นายสุรัฐพงศ์ หมั่นใจดี

สัญญาเลขที่ RDG51S0011

เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือน 1 เมษายน 2551 ถึง 30 กันยายน 2553 รวมระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน

1. ความเป็นมาของโครงการ

ตำบลควนโพธิ์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของที่ว่าการอำเภอเมืองสตูล อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 20 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ หมู่ที่ 4 บ้านเกาะเนียง ติดต่อกับ ต.ควนโดน อ.ควนโดน ทิศใต้หมู่ที่ 1 บ้านทุ่งหญ้าแดง และหมู่ที่ 7 บ้านโคกไคร ติดต่อกับ ต.เจ๊ะบิลัง อ.เมืองสตูล ทิศตะวันออก หมู่ที่ 3 บ้านโคกพิลา ติดต่อกับ ต.ฉลุง อ.เมืองสตูล และ ต.ย่านซื่อ อ.ควนโดน ส่วนทางด้านทิศตะวันตก หมู่ที่ 6 ติดต่อกับ ต.ท่าแพ อ.ท่าแพ ส่วนหมู่ที่ 2 ตำบลควนโพธิ์ จะเป็นจุดศูนย์กลาง ของตำบล พื้นที่โดยรวมของตำบลควนโพธิ์ทั้งหมดประมาณ 29 กิโลเมตร หรือประมาณ 17,930 ไร่ สภาพพื้นที่ของตำบลควนโพธิ์ทางด้านทิศตะวันตกมีลักษณะเป็นพื้นที่เนินควน บนยอดเนินสูงสุดของควนจะมองเห็นทิวทัศน์ของจังหวัดสตูลไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ต่าง ๆ ห้วยหนอง คลองบึง รวมถึงทะเลได้เป็นอย่างดี ส่วนทางด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มมีท้องนาอันกว้างใหญ่ ติดกับชายเขาพญาบังสาซึ่งเป็นแนวกั้นระหว่าง ตำบลฉลุง ควนโดน ย่านซื่อ ส่วนทางด้านทิศตะวันตกของท้องทุ่งนามีถนนชลประทานสายหลัก เป็นแนวกั้นระหว่างเนินควนและท้องทุ่งนา สภาพภูมิอากาศ โดยทั่วไปเป็นอากาศแบบร้อนชื้น ซึ่งแบ่งได้ 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน ในช่วงเดือน มกราคม ถึงเดือน เมษายน ฤดูฝน ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึงเดือนธันวาคม การปกครองแบ่งเป็น 7 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนรวมทั้งสิ้นประมาณ 1,172 ครัวเรือน จำนวนประชากร แยกเป็น ชาย 2,577 คน หญิง 2,619 คน รวมประชากรของตำบลควนโพธิ์ทั้งหมด 5,196 คน นับถือศาสนาอิสลามประมาณ 75 %

ศาสนาพุทธ 25 % การศึกษาของคนในระดับตำบล ระดับประถมศึกษา 20 % สูงกว่าระดับประถม 50 % และระดับปริญญาตรี 30 %

ตำบลควนโพธิ์ มีหน่วยงานธุรกิจ ได้แก่ โรงเรียนจำนวน 3 แห่ง ตลาดนัดจำนวน 4 แห่ง ร้านค้าทั่วไปจำนวน 30 แห่ง โรงฆ่าสัตว์จำนวน 3 แห่ง สถานที่จำหน่ายอาหารจำนวน 20 แห่ง ส่วนสภาพทางสังคม มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 2 แห่ง โรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 2 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 3 แห่ง มีสถาบันและองค์กรทางศาสนา ดังนี้ มีมัสยิด 5 แห่ง บานาชีะ 2 แห่ง วัด 3 แห่ง และสำนักสงฆ์อีก 1 แห่ง ด้านสาธารณสุข มีสถานอนามัย จำนวน 1 แห่ง ในด้านความปลอดภัย มีที่ทำการสายตรวจจำนวน 1 แห่ง ป้อมยามอีก 6 แห่ง ด้านคมนาคม มีถนนทางหลวงสายหลักหมายเลข 416 คือถนนสายฉลุง – ละงู คลุมพื้นที่ตำบลควนโพธิ์ ระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร และมีทางหลวงชนบท ตัดผ่านท้องที่ตำบลควนโพธิ์เพื่อเชื่อมต่อกับตำบลอื่น จำนวน 3 สาย คือ ถนนสายควนโพธิ์ - กุบังจามัง ระยะทาง 4 กิโลเมตร ถนนสายควนโพธิ์ – เจ๊ะบิลัง ระยะทาง 16 กิโลเมตร และถนนสายควนโพธิ์ – ซอยสี่ ระยะทาง 8 กิโลเมตร การประกอบอาชีพของคนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพหลัก เช่น ทำสวนยางพารา ทำสวนปาล์ม ปลูกผัก ทำนา คิดเป็นร้อยละ 80 ส่วนอีกร้อยละ 20 เป็นรายได้จาก การค้าขาย รับจ้าง และรับราชการ

ส่วนตำบลควนโพธิ์ในอดีต เป็นตำบลที่มีตำนานเรื่องเล่ามากมาย เหตุที่เรียกหมู่บ้านแห่งนี้ว่า บ้านควนโพธิ์ เพราะมีต้นโพธิ์ใหญ่ตระหง่านแผ่กิ่งก้านให้ร่มเงายู่บนควนสูง ส่วนทางด้านทิศตะวันออกของควนสูง อดีตเคยเป็นทะเลที่มีเรือสำเภาแล่นผ่าน และมีตำนานเล่าขาน ดังปรากฏหลักฐานที่เป็นชื่อ ภูเขา และสถานที่ต่าง ๆ มากมาย เช่น เกาะสำเภา ภูเขาลูกรอก ภูเขาบังใบ ฯลฯ เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในปัจจุบัน ประวัติความเป็นมาของชุมชน ตามคำบอกเล่าของชาวบ้านในชุมชนรุ่นหลัง ที่บรรพบุรุษเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่กินบริเวณเนินควน และยังเป็นเส้นทางเดินทางไปสู่เมืองสตูล โดยทางบก และทางเรือ

จากกลุ่มคนถ่อเรือผ่านไปมาเพียงไม่กี่คน ก็เริ่มมีผู้คนจากที่ต่าง ๆ อพยพเข้ามาอยู่ร่วมกันควนโพธิ์แห่งนี้จึงเริ่มเป็นชุมชนที่มีผู้คนคับคั่ง โดยเฉพาะในยุคสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ผู้คนจากจังหวัดสงขลา พัทลุง ต่างพากันเข้ามาตั้งหลักสร้างบ้านเรือนกันจำนวนมาก ทั้งคนมุสลิม คนพุทธ ต่างอยู่ร่วมกันในพื้นที่ 7 หมู่บ้าน ดังนั้นชุมชนตำบลควนโพธิ์เป็นชุมชนที่อยู่กันอย่างสมานฉันท์ เพราะมีการผสมผสานระหว่างเชื้อชาติศาสนา จึงก่อให้เกิดสถานที่สำคัญ และอาชีพที่หลากหลายมาตั้งแต่ออดีต ไม่ว่าจะเป็นการจักสาน การค้าขาย การแปรรูปอาหาร เลี้ยงสัตว์ ทำสวน ทำนา จึงก่อให้เกิดประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น วันฮารีรายอ การเข้าสุนัต เมาลิด ชักพระ เดือนสิบ การลงแขกหรือการขอ (ขอ คือ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการกิจกรรมต่าง ๆ) ในฤดูเก็บเกี่ยวจะมีการดำข้าวเฒ่า หลังฤดูเก็บเกี่ยวจะมีการเล่นว่าวของคน

ทุกวัย การเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชนก่อนปี พ.ศ. 2528 จะมีวิถีชีวิตแบบการพึ่งพาอาศัย รู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่วนการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน จะเรียบง่ายไม่มีน้ำประปา ไม่มีไฟฟ้า ไม่มีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่มีเครื่องทุ่นแรง ใช้น้ำบ่อแทนน้ำประปา ใช้ตะเกียงน้ำมันก๊าดแทนไฟฟ้า ใช้ไม้ฟืนหรือถ่านแทนการหุงต้ม ใช้วัว หรือควายในการไถนา มีการลงขอ (ลงแขก) ในการทำนา ทำสวน ส่วนด้านการละเล่น ใช้พื้นที่สนามในท้องทุ่งน่ายามหลังฤดูเก็บเกี่ยวเป็นจุดรวมการละเล่นของเด็ก ใช้เศษวัสดุที่เหลือใช้มาเป็นอุปกรณ์ในการเล่น ใช้ดินไม้ใบไม้ในการจักสานของเล่น และของใช้ในครัวเรือน ในด้านอาหารการกิน ในสวนหลังบ้านจะมีผักแบบผสมผสาน ในท้องทุ่งนาจะมี กุ้ง หอย และปลา ในพื้นที่ป่าจะมีทั้งผัก ผลไม้ และสัตว์ต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบอาหาร เมื่อชุมชนเริ่มเติบโตขึ้น ความเจริญทางเศรษฐกิจก็เติบโตตามมา ความเปลี่ยนแปลงของชุมชนเกิดขึ้นพร้อมกับการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ทั้งถนนหนทาง ระบบน้ำประปา ระบบไฟฟ้า และระบบการศึกษา ที่นำพาลูกหลานของชาวชุมชนออกไปห่างไกลจากวิถีชีวิตชุมชนของตนเอง

ส่วนด้านภูมิทัศน์ ทางด้านทิศตะวันออกของตำบลควนโพธิ์จะมีภูเขาชื่อว่า เขาพระยาบังสา เป็นภูเขาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ 3 หมู่บ้านของตำบลควนโพธิ์ คือ หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 5 และอยู่ในเขตพื้นที่ ขอดตำบลสูง ซึ่งภูเขานี้มีตำนานเรื่องเล่ากันมาตั้งแต่สมัยโบราณ จัดได้ว่าเป็นภูเขาที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสตูล ทางด้านทิศตะวันออก ห่างจากเขาประมาณ 1 กิโลเมตร มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญคือ อุทยานแห่งชาติหนองปลักพญาบังสา (อุทยานนกน้ำจังหวัดสตูล) ซึ่งเป็นอุทยานที่อนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ แหล่งที่อยู่อาศัยของค้างคาวแม่ไก่ ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณเขาพญาบังสาก็มีสถานที่สำคัญอีกหลายแห่ง ซึ่งเป็นจุดเด่น คือ ถ้ำพระยาบังสา ถ้ำผีเสื้อ ถ้ำปลาถุก ถ้ำน้ำปากถ้ำ และยังมีถ้ำอีกมากมายที่ยังไม่มีชื่อเรียก

ในส่วนของถ้ำพญาบังสาเป็นถ้ำที่มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ ประกอบกับความงดงามภายในถ้ำ และเป็นที่อยู่อาศัยของค้างคาวนับหมื่นตัว ยังมีหินงอกหินย้อย ที่มีลักษณะแตกต่างกัน ซึ่งสวยงามมาก ส่วนในฤดูฝนจะมีธารน้ำไหลออกมาจากถ้ำ ภายในถ้ำประกอบด้วยห้องใหญ่ ๆ จำนวน 2 ห้อง และจุดสำคัญอีกมากมาย

ถ้ำปากน้ำ เป็นถ้ำที่มีประวัติความเป็นมาโดดเด่น เรื่องของความศักดิ์สิทธิ์ในสมัยโบราณ ผู้ใดที่ได้อาบน้ำหรือดื่มน้ำมักจะหายจากโรคร้ายไข้เจ็บ ด้วยเรื่องเล่าและจุดเด่นของสถานที่แห่งนี้ ทำให้ผู้คนยังแวะมาเที่ยวชมอยู่เรื่อย ๆ

ส่วนสภาพทั่วไปของภูเขาก็คือเป็นสิ่งดึงดูดให้ผู้คนแวะเวียนไปเที่ยวชมอยู่เรื่อย ๆ เป็นประจำ ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของป่าประกอบด้วยมีสัตว์ป่าให้ผู้คนพบเห็นอยู่เป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็น ลิง ค่าง เลียงผา นกชนิดต่าง ๆ และสัตว์อื่น ๆ อีกมากมาย แต่การที่จะเข้าไปสัมผัสกับสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องไม่ง่ายนักในการที่จะเข้าไป จนเมื่อประมาณ 10 ปีที่ผ่านมาได้มีการจัดการแหล่ง

ท่องเที่ยว มีการตัดถนน ตลอดจนมีการจำหน่ายสินค้า อาหารบริเวณแหล่งท่องเที่ยว จนทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวพอสมควร แต่การท่องเที่ยวได้ซบเซาลงเรื่อย ๆ ถนน หนทาง เริ่มทรุดโทรม แนวป่าสองข้างทางเป็นป่ารก จนทำให้การท่องเที่ยวหยุดชะงักลง จนในปัจจุบันไม่มีผู้คนเข้าไปท่องเที่ยวเลย จึงทำให้มีการบุกรุกทำลายป่า และสัตว์ป่า จนทำให้เกิดปัญหา ทั้งทางด้าน การท่องเที่ยว การอนุรักษ์ป่า และสัตว์ป่า ซึ่งเป็นปัญหาส่วนรวมของคนทั้ง ตำบลควนโพธิ์ และ บริเวณใกล้เคียง

ดังนั้นชาวบ้านในชุมชน ได้ตระหนักและต้องการรักษาไว้ซึ่งความสำคัญของเขาพระยาบังสา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในอดีต เพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้รับรู้และควมค่าแก่การอนุรักษ์ จึงได้ชวนทีมแกนนำในแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 6 คน และที่ปรึกษาจำนวน 3 คน มาร่วมกันจัดทำโครงการ การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพระยาบังสา เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของตำบลควนโพธิ์ ตลอดจนหาแนวทางปรับปรุง อนุรักษ์ และสืบค้น แหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ บริเวณเขาพระยาบังสา โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลควนโพธิ์
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพระยาบังสา
3. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและป่า
4. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต
5. เพื่อศึกษาขีดจำกัดการรองรับของนักท่องเที่ยวชุมชน
6. เพื่อศึกษาผลกระทบความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนก่อนและหลังการเปิดการท่องเที่ยว
7. เพื่อศึกษาหาแนวทางการป้องกันการเกิดปัญหาขยะ หรือแนวทางการจัดการขยะ

3. คำถามวิจัย

คำถามหลัก รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพระยาบังสาโดยชุมชนมีส่วนร่วม เป็นอย่างไร

คำถามรอง

1. สภาพทั่วไปของแต่ละหมู่บ้านในตำบลควนโพธิ์เป็นอย่างไร
 - ประวัติความเป็นมาของแต่ละหมู่บ้านเป็นอย่างไร
 - วิถีชีวิต อาชีพ ภูมิปัญญา มีอะไรบ้าง และเป็นอย่างไร

- แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนตำบลควนโพธิ์มีอะไรบ้าง และมีความเป็นมาอย่างไร
2. สภาพทั่วไปของเขาศาตวรรษเป็นอย่างไร
- ความเป็นมาของเขาศาตวรรษเป็นอย่างไร
 - ลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นอย่างไร
 - เขาศาตวรรษมีปริมาณเนื้อที่เท่าใด
 - มีหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ
 - มีจุดสำคัญบริเวณไหนบ้าง
 - จุดสูงสุด
 - จุดต่ำสุด
 - จุดกว้างสุด
 - ป่าไม้เป็นป่าลักษณะใด มีไม้อะไรบ้าง บริเวณใด
 - พันธุ์ไม้มีอะไรบ้าง บริเวณใด และช่วงฤดูไหน
 - ไม้ดอก
 - กว่ายไม้
 - สมุนไพร
 - สัตว์ป่า มีอะไรบ้าง บริเวณใด และช่วงฤดูไหน
 - แหล่งท่องเที่ยวมีบริเวณเขาอะไรบ้าง
 - มีประวัติศาสตร์ หลักฐานทางโบราณคดี ตำนาน เรื่องเล่าอย่างไร
 - ลักษณะภูมิศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งเป็นอย่างไร
 - ลักษณะที่ตั้ง การเดินทาง ของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งเป็นอย่างไร
3. การจัดการท่องเที่ยวที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
- รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร
 - มีหน่วยงานใดที่รับผิดชอบ และรับผิดชอบอย่างไร
 - การประชาสัมพันธ์เป็นอย่างไร
 - ที่ผ่านมาชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการหรือไม่ อย่างไร
4. ชุมชนมีรูปแบบและการบริหารจัดการท่องเที่ยวในอนาคตอย่างไร
- รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร
 - แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน วิถีชีวิต อาชีพ ภูมิปัญญา มีรูปแบบจัดการท่องเที่ยวอย่างไร
 - แหล่งท่องเที่ยวบริเวณเขาศาตวรรษ มีรูปแบบจัดการท่องเที่ยวอย่างไร

- การฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างไร
- ชุมชนกับหน่วยงานภาคีมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างไร
- การอำนวยความสะดวกตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆเป็นอย่างไร
- การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพญาบังสาอย่างไร
- การปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนและนักท่องเที่ยว

4. กลุ่มเป้าหมาย

- ผู้รู้ประวัติความเป็นมาของเขาพระยาบังสา ในชุมชนตำบลควนโพธิ์ และชุมชนบริเวณรอบเขาพญาบังสา
- ผู้รู้ประวัติศาสตร์ชุมชน วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ของชุมชนตำบลควนโพธิ์
- เจ้าหน้าที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองปลักพระยาและเขาพญาบังสา
- ผู้นำชุมชน ด้านปกครอง บริหาร
- ผู้นำหมู่บ้าน
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ
- ศูนย์กีฬาและนันทนาการ จ.สตูล

5. ขอบเขตพื้นที่การศึกษา

- ชุมชนตำบลควนโพธิ์
- ชุมชนบริเวณรอบเขาพญาบังสา
 - ตำบลฉลุง อ.เมือง จ.สตูล
 - หมู่ที่ 10 บ้านโต๊ะวัง หมู่ที่ 11 บ้านหัวเขา หมู่ที่ 14 บ้านหน้าถ้ำ
 - ตำบลย่านซื่อ อ.ควนโดน จ.สตูล
 - หมู่ที่ 1 บ้านเขาพญาบังสา หมู่ที่ 2 บ้านย่านซื่อ
 - ตำบลควนโดน อ.ควนโดน จ.สตูล
 - หมู่ที่ 2 บ้านสะพานเทียน หมู่ที่ 8 บ้านถ้ำทะเล

6. ระยะเวลาการดำเนินงาน

18 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2551 ถึง 30 กันยายน 2553

7. วิธีการดำเนินงาน

1. จัดประชุมเวที
2. ศึกษาข้อมูล/สำรวจ
3. สรุป/วิเคราะห์ข้อมูล
4. ประชาสัมพันธ์
5. ทดลอง
6. ศึกษาดูงาน

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. คนในชุมชนและเยาวชนรุ่นหลังได้รับรู้ถึงประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลควนโพธิ์
2. ชุมชนตำบลควนโพธิ์ มีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
3. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและป่า
4. มีแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต

บทที่ 2

ทบทวนทุนเดิม

ทุนเดิมตำบลควนโพธิ์

ที่มาของชื่อ “บ้านควนโพธิ์” (หมู่ที่ 2 ในปัจจุบัน)

ในสมัยก่อนหมู่บ้านแห่งนี้เป็นหมู่บ้านเล็กๆ มีต้นโพธิ์ใหญ่อยู่บนยอดควน ซึ่งสูงใหญ่ และมีอายุนับร้อยปี สามารถมองเห็นได้จากระยะไกลหลายกิโลเมตร คนในหมู่บ้านตลอดจนคนที่เดินทางผ่านไปมา เลยเรียกหมู่บ้านแห่งนี้ว่าบ้านควนโพธิ์มาจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันต้นโพธิ์ต้นดังกล่าวโค่นไถไปแล้ว เนื่องจากอยู่บนที่ดินซึ่งเจ้าของปลูกยางพารา แต่ยังมีต้นโพธิ์อีกต้นที่อยู่คู่บ้านควนโพธิ์มานานอีกต้นหนึ่ง อยู่ภายในบริเวณ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 40 บ้านควนโพธิ์ ที่ยังคงเป็นสัญลักษณ์คู่หมู่บ้านแห่งนี้จนถึงปัจจุบัน

ต้นโพธิ์ซึ่งเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน เมื่อก่อนอยู่บนยอดควนระหว่างที่ดิน ของนายบรรจบ (ปุ่นซ้อ) และที่ดินของนายหมุด หลงพิลา

อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ	ติดกับ	ต.ควนโดน	อ.ควนโดน	จ.สตูล
ทิศใต้	ติดกับ	ต.เจ๊ะบิลัง	อ.เมือง	จ.สตูล
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ต.ย่านซื่อ	อ.ควนโดน	จ.สตูล
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ต.ท่าแพ	อ.ท่าแพ	จ.สตูล

ตำบลควนโพธิ์มี 7 หมู่บ้านดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านทุ่งหญ้าแดง

ประวัติความเป็นมา

บ้านทุ่งหญ้าแดง ในสมัยก่อนเป็นทุ่งหญ้ากว้างใหญ่ หญ้าที่ขึ้นมีลักษณะสีแดงชาวบ้านไม่สามารถใช้ประโยชน์อะไรได้เลย ไม่สามารถใช้เลี้ยงสัตว์ได้ ที่บริเวณแห่งนี้เป็นดินที่ไม่มีความอุดมสมบูรณ์ จะมีดินเสม็ดขึ้นสลับเล็กน้อย ชาวบ้านจึงเรียกทุ่งดังกล่าวว่า "ทุ่งหญ้าแดง"

ลักษณะพื้นที่

ในปัจจุบัน ด้านทิศตะวันออก และด้านทิศเหนือเป็นพื้นที่ราบทุ่งนา ใช้ในการปลูกข้าว ส่วนด้านทิศใต้เป็นพื้นที่ราบสูง ส่วนใหญ่จะใช้เป็นพื้นที่สำหรับยางพารา และปาล์มน้ำมัน บ้านทุ่งหญ้าแดง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลควนโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองสตูล ประมาณ 20 กิโลเมตร ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	จด	หมู่ที่ 2 บ้านควนโพธิ์ และหมู่ที่ 3 บ้านโคกพิลา ต.ควนโพธิ์
ทิศใต้	จด	หมู่ที่ 8 บ้านทุ่ง ต.ฉลุง และหมู่ที่ 6 บ้านป่าเต๊ะ ต.เจ๊ะบิล้าง
ทิศตะวันออก	จด	หมู่ที่ 8 บ้านทุ่ง ต.ฉลุง
ทิศตะวันตก	จด	หมู่ที่ 2 บ้านควนโพธิ์ หมู่ที่ 7 บ้านควนโพธิ์

การเมืองการปกครอง

ในอดีตจังหวัดสตูล มี 2 อำเภอ คือ อำเภอเมืองสตูล และอำเภอละงู กับ 1 กิ่งอำเภอ คือ กิ่งอำเภอทุ่งหว้า ผู้คนจากอำเภอละงู และกิ่งอำเภอทุ่งหว้า ที่ต้องการผ่านไปอำเภอเมืองจะต้องมาลงเรือที่ ท่าเรือบ้านควนโพธิ์ เพื่อไปขึ้นท่าที่บ้านทุ่ง ควนโพธิ์ในยุคนั้นจึงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เพราะเป็นทางผ่าน และเป็นที่พักกระหว่างการเดินทาง บ้านควนโพธิ์มีความเจริญมากจึงได้รับการยกฐานะเป็นตำบลควนโพธิ์เป็นครั้งแรก ในยุคกำนันมุซา คำพิลา มี นายบาริ เกษมสัน เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 และนายอาก หนูชูสุข เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ในขณะนั้นตำบลควนโพธิ์ครอบคลุมพื้นที่ไปถึงบ้านเขาไครและบ้านอุไค ตำบลควนโพธิ์เป็นแหล่งเศรษฐกิจ มีการค้าขาย มีตลาดนัดที่ "ท่าเรือโต๊ะอำปา" (บ้านท่าเรือ หมู่ที่ 6 ในปัจจุบัน)ซึ่งเป็นที่แลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชาวควนโพธิ์กับชาวเลที่อาศัยตามเกาะต่างๆ เช่น เกาะยะระโตดใหญ่ เกาะยะระโตดน้อย

หมู่ที่ 1 ตำบลควนโพธิ์ ประกอบด้วย 4 คุ้มบ้าน ได้แก่ บ้านโคกไคร บ้านลุ่มบอน บ้านเขาน้อย(หน้าเขา) และบ้านทุ่งหญ้าแดง ในปี พ.ศ. 2549 ได้มีการแยกหมู่บ้านให้บ้านทุ่งหญ้าแดงและบ้านเขาน้อยเป็นหมู่ที่ 1 ส่วนบ้านโคกไคร และบ้านลุ่มบอน เป็นหมู่ที่ 7 สาเหตุของการแยกหมู่บ้านเนื่องจากหมู่ที่ 1 เป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ มีประชากร 400 กว่าครัวเรือน มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งถึง 900 กว่าคน การปกครองไม่ทั่วถึง

ผู้ใหญ่บ้าน

1. นายฉลาด ละกานัน
2. นายมุชา คำพิลา
3. นายบาหลี เกษมสัน
4. นายหมาด ทิ้งปากถ้ำ พ.ศ. 2488
5. นายสมัน ทิ้งปากถ้ำ
6. นายแดง หลงจิ พ.ศ. 2492
7. นายสะอาด ทิ้งปากถ้ำ
8. นายกรอบ จุลานุพันธ์ 2544 – ปัจจุบัน

กำนัน

ยุคที่ 1 ตำบลควนโพธิ์

1. นายฉลาด ละกานัน
2. นายมุชา คำพิลา
3. นายสมัน โดยพิลา

ยุคที่ 2 ตำบลควนโพธิ์ขึ้นกับตำบลลุง

1. นายไถ่ อังสุภานิช หลังสมัยสงครามโลก
2. นายบาหลี สมายุทธพงศ์

ยุคที่ 3 กลับมาเป็นตำบลควนโพธิ์

1. นายฉา โดยพิลา 2523-2541
2. นายสะอาด ทิ้งปากถ้ำ 2541
3. นายกวนะ ยาแบโด 2541-ปัจจุบัน

โต๊ะอิหม่าม

ยุคบ้านทุ่งหญ้าแดงรวมกับบ้านควนโพธิ์

1. ฮัจยีเจ๊ะลิ๊ะ เจ๊ะบา
2. ฮัจยีเส็น หนูชูสุข
3. ฮัจยียาปาก บูหมัน

บ้านทุ่งหญ้าแดงแยกจากควนโพธิ์ มัสยิด หมู่ที่ 1 บ้านทุ่งหญ้าแดง

1. นายสมาน ณ พัทลุง
2. นายสะอาด เตาวะโต
3. นายสามารถ เตาวะโต ปัจจุบัน

ประชากร

มีประชากรประมาณ 705 คน เป็นชาย 334 คน หญิง 371 คน (ข้อมูลพ.ศ. 2550)

การนับถือศาสนา

นับถือศาสนาอิสลาม 45% ศาสนาพุทธ 55 % (ข้อมูล พ.ศ. 2550)

การศึกษา

คนในชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไปศึกษาต่อในตัวจังหวัด เช่น โรงเรียนปอเนาะ สายสามัญ และต่างจังหวัด

การคมนาคม

ใช้เส้นทางถนนทางหลวง ตรัง-ฉลุง-สตูล อยู่ห่างจาก ต.ฉลุง ประมาณ 6 กิโลเมตร

วิถีชีวิตและอาชีพ

วิถีชีวิตในสมัยสมันก่อนจะมีอาชีพ ทำไร ทำสวน ทำนา การเป็นอยู่ในสมัยก่อนจะอยู่กันแบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยวิธีการลงแขก และแบ่งปันสิ่งของให้กันและกัน

แต่ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ชาวบ้านในหมู่ที่ 1 ส่วนใหญ่จะมีอาชีพ กรีดยางพารา ทำนาปลูกข้าว ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เครื่องจักรเข้ามาช่วยในการทำนา ทำสวน เหมือนกับหมู่ที่ 2 , 3 , 4

ภูมิปัญญา

การทำกระดางใส่ดอกไม้

หมู่ที่ 2 บ้านควนโพธิ์

ประวัติความเป็นมา

บ้านควนโพธิ์ มีเรื่องเล่าสืบต่อกันว่า ในพื้นที่ทุ่งปาดังกลิ้งในสมัยก่อนเป็นท้องทะเลอันกว้างใหญ่ มีเรือสำเภาลำแรกเข้ามา ผู้ที่มาถึงสำเภาลำนี้ได้ขึ้นไปบนเนินควน พบว่าบริเวณยอดเนินสูงมีต้นโพธิ์ต้นใหญ่อยู่ จึงเรียกสถานที่แห่งนั้นว่า "ควนโพธิ์" (ควน แปลว่า ที่สูง) เส้นทางที่สำเภาเข้าออกระหว่างทะเลแห่งนี้กับทะเลอันดามัน คือเส้นทางตามลำคลองน้ำพระซึ่งในอดีตจะกว้างใหญ่กว่าในปัจจุบัน ต่อมาเมื่อมีคนเข้ามาอาศัยบริเวณริมเนินแห่งนี้ด้านทิศตะวันออก ซึ่งอยู่ริมฝั่งทะเลทุ่งปาดังกลิ้ง ทะเลทุ่งปาดังกลิ้งจึงมีเรือสำเภาเข้าออกอยู่เป็นประจำครั้งหนึ่งมีเรือสำเภาลำหนึ่งแล่นอยู่กลางทะเลทุ่งปาดังกลิ้งเพื่อเข้ามาที่บ้านควนโพธิ์ โคนพายุกทำให้ใบเรือพัดพาเรือไปตามลมที่แรง ไปติดที่ภูเขาลูกหนึ่ง จึงเรียกภูเขาลูกนั้นว่า "เขาบังใบ" (ภูเขาบังใบ) ซึ่งได้บังใบเรือสำเภาไว้ไม่ให้ลอยต่อไปได้อีก

ส่วนถูกรอกซึกไบเรือได้ตกก่อน สถานที่ถูกรอกตกคือ"เขาลูกรอก"(ภูเขาลูกรอก)อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของของเขายั้งไบ สำเภจมลงได้น้ำปัจจุบันเรียกสถานที่ที่สำเภจมว่า "เกาะเกา" (เกาะสำเภ)อยู่ด้านทิศตะวันออกเฉียงของชุมชนบ้านใหม่ หมู่ที่ 5 ต.ควนโพธิ์ บริเวณเขาน้อยด้านทิศตะวันออกเฉียงเขาล่ากันว่าสถานที่แห่งนี้มีปลาแดงชุกชุมมาก ผู้คนในอดีตชอบมาตกปลาที่นี่ ต่อมาพื้นที่แห่งนี้ได้คืนเงินลง จระเข้ที่อาศัยในทะเลแห่งนี้ก็ได้ไปอาศัยในลุ่มน้ำแห่งหนึ่งปัจจุบันเรียกสถานที่แห่งนี้ว่า "ปลักเข้" (อยู่ที่ทุ่งนาบ้านใหม่) ด้านทิศตะวันออกเฉียงของร้านอาหารกนน้ำริสอร์ท จ.สตูล

การเดินทางในสมัยก่อนหากต้องการไปอำเภอเมืองสตูลต้องใช้เรือออร์รับจ้างโดยสาร ค่าเรือโดยสารคนละ 1 บาท มีเรือประมาณ 5-6 ลำ มีการเปิดให้สัมปทานจากรัฐ โดยมีเจ้าแก่เจ้าของเรือที่รับสัมปทานตามลำดับดังนี้

1. โต๊ะหยอด คำสำสู เป็นเจ้าท่า ฟังท่าออก
2. ผู้ใหญ่บ้านบ่าว หมั่นใจดี
3. โต๊ะด้อละห์ (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นเจ้าท่าฟังท่าตก พร้อมขายน้ำชา

นายท้ายที่รับจ้างพาเรือโดยสารคือ โต๊ะบุญ ทิ้งปากถ้ำ, โต๊ะยันบ่อ สง่าบ้านโลก ซึ่งเป็นชาวบ้านในพื้นที่ ความลึกของคลองประมาณ 2-3 เมตร

คนในสมัยก่อนจีซ้าง เป็นพาหนะ มีซ้างชื่อพลายสัก มีนายดีเป็นคนคอยทำอาหารให้คนเลี้ยงซ้างกินสมัยก่อนเรียกคนทำอาหารว่า นายกอง จึงเรียกรวมกันว่า "นายกองดี"

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2501 มีการสร้างถนน โดยการเกณฑ์ชาวบ้านในหมู่บ้านไปช่วยสร้าง ลักษณะของถนนคล้ายกับคันนา ทางหญ้าข้าวผีและต้นกกทำเป็นร่องทางเดิน แล้วนำหญ้าที่ถางไว้มากองรวมกันคล้ายคันนา จะทำกันในช่วงฤดูแล้ง เพราะน้ำจะแห้ง หลังจากนั้นมียายอำเภอปราโมทย์ ปัญญาวิ ซึ่งเป็นคนอิสลามเข้ามาปฏิบัติหน้าที่อยู่ในอำเภอเมือง ได้ลงพื้นที่เห็นความร่วมมือร่วมใจกันในการสร้างถนน นายอำเภอจึงไปขอจากผู้ว่าราชการจังหวัด ให้เกณฑ์นักโทษจากเรือนจำมาช่วยขุดดิน ขนขึ้นรถบรรทุก 6 ล้อ (รถบรรทุก 6 ล้อ ในสมัยก่อนด้านข้างของรถทั้งสองข้างจะกั้นด้วยฝาไม้ สามารถเปิดออกได้) เพื่อนำไปถมสร้างถนน ต่อมาใน พ.ศ.2504 ได้ใช้ถนนแทนการใช้เรือ

ตั้งถิ่นฐาน

คนที่เข้ามาอยู่แรก มี 2 ตระกูล คือ ตระกูล หนูซุซุข กับตระกูล ยาแบโด ตระกูลหนูซุซุข เล่ากันว่า มี 2 สามักรรยา ได้อพยพมาจากเมืองลุง(จังหวัดพัทลุง) สามัชื่อว่า โต๊ะหนู ส่วนภรรยาชื่อว่า โต๊ะชู จึงได้ใช้ชื่อของทั้งสองคนมาเป็นนามสกุล ตระกูล ยาแหหวา พระยาแหหวา เป็นโต๊ะ

ชายของโต๊ะสุเจ๊ะ และโต๊ะอิหม่ามมัสยิดกลางควนโพธิ์ คือนายกูอาหยาด ยาแคหวา ชื่อโต๊ะกู
สาละ ยาแคหวา ส่วนตระกูลที่สามคือตระกูลยาแบโค
ลักษณะพื้นที่

ด้านทิศตะวันออก และด้านทิศเหนือเป็นพื้นที่ราบทุ่งนา ใช้ในการปลูกข้าว ส่วนด้านทิศ
ตะวันตกเป็นพื้นที่ราบสูง ส่วนใหญ่จะใช้เป็นพื้นที่สำหรับยางพารา และปาล์มน้ำมัน หมู่ที่ 2
ตำบลควนโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองสตูล ประมาณ 20
กิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือ	จด	หมู่ที่ 5 บ้านใหม่
ทิศใต้	จด	หมู่ที่ 1 บ้านทุ่งหญ้าแดง, หมู่ที่ 7 บ้าน โคนไคร
ทิศตะวันออก	จด	หมู่ที่ 3 บ้าน โคนพิลา
ทิศตะวันตก	จด	หมู่ที่ 6 บ้าน ห้วยลึก

การเมืองการปกครอง

ในอดีตจังหวัดสตูล มี 2 อำเภอ คือ อำเภอเมืองสตูล และอำเภอละงู กับ 1 กิ่งอำเภอ คือ กิ่ง
อำเภอทุ่งหว้า ผู้คนจากอำเภอละงู และกิ่งอำเภอทุ่งหว้า ที่ต้องการผ่านไปอำเภอเมืองจะต้องมาลง
เรือที่ ท่าเรือบ้านควนโพธิ์ เพื่อไปขึ้นท่าที่บ้านทุ่ง ควนโพธิ์ในยุคนั้นจึงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป
เพราะเป็นทางผ่าน และเป็นที่พักกระหว่างการเดินทาง บ้านควนโพธิ์มีความเจริญมากจึงได้รับการ
ยกฐานะเป็นตำบลควนโพธิ์เป็นครั้งแรก ในยุคกำนันมุซา คำพิลา มี นายบาริ เกษมสัน เป็น
ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 และนายอาก หนูชูสุข เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ในขณะนั้นตำบลควนโพธิ์
ครอบคลุมพื้นที่ไปถึงบ้านเขาไครและบ้านอุไค ตำบลควนโพธิ์เป็นแหล่งเศรษฐกิจ มีการค้าขาย มี
ตลาดนัดที่ "ท่าเรือโต๊ะอำปา" (บ้านท่าเรือ หมู่ที่ 6 ในปัจจุบัน)ซึ่งเป็นที่แลกเปลี่ยนสินค้าระหว่าง
ชาวควนโพธิ์กับชาวเลที่อาศัยตามเกาะต่างๆ เช่น เกาะยะระโตดใหญ่ เกาะยะระโตดน้อย

สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง พ.ศ.2486 ตำบลควนโพธิ์ถูกยุบ ให้หมู่ที่ 1,2,3,และ 4 ตำบล
ควนโพธิ์ ไปเป็น หมู่ที่ 13,14,15,และ16 ภายใต้การปกครองของตำบลฉลุง มีนายสมัน ทึ่งปากถ้ำ
นายแดง หลงจิ เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 13 และนายบัว หมั่นใจดี ,นายเหม ทึ่งปากถ้ำ เป็น
ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 14 ต่อมาใน วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2523 ตำบลควนโพธิ์ได้รับการยกฐานะให้เป็น
ตำบลควนโพธิ์อีกครั้งเป็นยุคที่ 2 มาเป็น หมู่ที่ 1,2,3, และ 4 ตำบลควนโพธิ์ เหมือนเดิม ในวันที่
23 กุมภาพันธ์ 2540 ตำบลควนโพธิ์ได้รับการประกาศจากกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งเป็นองค์การ
บริหารส่วนตำบลควนโพธิ์ หมู่ที่ 2 ตำบลควนโพธิ์ มีประชากร 270 กว่าครัวเรือน มีผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งถึง 800 กว่าคน

ผู้ใหญ่บ้าน

1. นายฉลาด ละกานัน
2. นายมูซา คำพิลา
3. นายบาหลี เกษมสัน
4. นายหมาด ติ้งปากถ้ำ พ.ศ. 2488
5. นายสมัน ติ้งปากถ้ำ

กำนัน

ยุคที่ 1 ตำบลควนโพธิ์

1. นายฉลาด ละกานัน
2. นายมูซา คำพิลา
3. นายสมัน โดยพิลา

ยุคที่ 2 ตำบลควนโพธิ์ขึ้นกับตำบลลุง

1. นายไต้ อังสุภานิช หลังสมัยสงครามโลก
2. นายบาหลี สมายุทธพงศ์

ยุคที่ 3 กลับมาเป็นตำบลควนโพธิ์

1. นายฉลาด โดยพิลา 2523-2541
2. นายสะอาด ติ้งปากถ้ำ 2541
3. นายภูเนาะ ยาแบโด 2541-ปัจจุบัน

โต๊ะอิหม่าม

ยุคบ้านทุ่งหญ้าแดงรวมกับบ้านควนโพธิ์

1. ฮัจยีเจ๊ะล๊ะ เจ๊ะบา
2. ฮัจยีเส็น หนูชูสุข
3. ฮัจยียาปาก บูหมัน

มัสยิดบ้านควนโพธิ์ หมู่ที่ 2 ปัจจุบัน

1. นายกูอาหยาด ยาแคหวา

ประชากร

มีประชากรประมาณ 1,154 คน เป็นชาย 571 คน หญิง 583 คน (ข้อมูลพ.ศ. 2550)

การนับถือศาสนา

นับถือศาสนาอิสลาม 45% ศาสนาพุทธ 55 % (ข้อมูล พ.ศ. 2550)

การศึกษา

คนในชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมีมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไปศึกษาต่อที่ในตัวจังหวัด เช่น โรงเรียนปอเนาะ สายสามัญ และต่างจังหวัด

การคมนาคม

ใช้เส้นทางถนนทางหลวง ตรัง-ฉลุง-สตูล อยู่ห่างจาก ต.ฉลุง ประมาณ 6 กิโลเมตร

วิถีชีวิตและอาชีพ

วิถีชีวิตในสมัยสมันก่อนจะมีอาชีพทำไร ทำสวน ทำนา การเป็นอยู่ในสมัยก่อนจะอยู่กันแบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยวิธีการลงแขก และแบ่งปันสิ่งของให้กันและกัน แต่ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ชาวบ้านในหมู่ที่ 2 ส่วนใหญ่จะมีอาชีพ กรีดยางพารา ทำนาปลูกข้าว ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เครื่องจักรเข้ามาช่วยในการทำนา ทำสวน

ภูมิปัญญา

การทำวาว ของนายเหม หนูชูสุข และการดักกุ้งนาของชาวบ้านหมู่ที่ 2 การทำเล่ดักปลา การตกเบ็ด และการหาปลาในลักษณะต่าง ๆ

หมู่ที่ 3 บ้านโลกพิลา

ประวัติความเป็นมา

ชุมชนกลุ่มแรกอาศัยอยู่ที่ริมเขาพระยาบังสา สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากเกิดไฟไหม้เขา และอีกสาเหตุหนึ่ง เนื่องจากเวลามีคนตาย จะมีสัตว์มาขุดศพ และได้ย้ายมาอยู่ในที่อยู่ปัจจุบันนี้คือ บ้านโลกพิลา หมู่ที่ 3 เนื่องจากสภาพที่อยู่ปัจจุบันเป็นโลก เป็นเนิน มีน้ำล้อมรอบ มีความแปลกไม่มีน้ำท่วม มีประชากร 15 ครัวเรือน เป็นหมู่ที่ 15 ต.ฉลุง โดยมี นาย ยาน สง่าบ้านโลก พ.ศ. 2490 เริ่มตั้งหมู่บ้าน และได้มาเป็นหมู่ที่ 3 ต.ควนโพธิ์ ในปี พ.ศ. 2521

ลักษณะพื้นที่

เป็นเนินสูง มีบริเวณ 10 ไร่ ในสมัยนั้นมีน้ำล้อมรอบเป็นเกาะ ปัจจุบันเป็นพื้นที่นาข้าว ล้อมรอบหมู่บ้าน

การปกครอง

ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นหมู่ที่ 15 ต.ฉลุงมี นาย ยาน สง่าบ้านโลก พ.ศ. 2490 เป็นผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไคแยกออกมาเป็น ต.ควนโพธิ์ บ้านโลกพิลา เป็นหมู่ที่ 3 โดยมีนายอุหมาก สง่าบ้านโลก เป็นผู้ใหญ่บ้านในช่วง พ.ศ. 2521 ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 มี นายหมาด สง่าบ้านโลก เป็นผู้ใหญ่บ้าน และในปี พ.ศ. 2525 มีนายโบค เหมโลกน้อย เป็นผู้ใหญ่บ้านจนถึงปัจจุบัน

ศาสนา

ส่วนใหญ่ประชากรในหมู่บ้านนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยเปอร์เซ็นต์ ในสมัยก่อน ชาวบ้านจะมาประกอบศาสนกิจที่มัสยิด หมู่ที่ 2 โดยเดินทางคันทันนา หากช่วงน้ำหลากต้องใช้เรือ มีการสร้าง นาชะหลังแรกในปี พ.ศ. 2521 โดยสร้างในลักษณะเป็นโครงไม้มีหลังคาสังกะสี กว้าง 5 เมตร ยาว 6 เมตร ต่อมาจากสังกะสีเป็นอิฐกันครั้งเดียว ต่อมามีการกันอิฐช่องลมขึ้นกัน ท่อนที่เหลือ ปัจจุบันได้ปิดอิฐช่องลมมีการใส่หน้าต่าง ดังเช่น ปัจจุบัน

ด้านการศึกษา

มีการสร้างโรงเรียนหลังแรก ในปี พ.ศ. 2508 ทำด้วยไม้แค ขนาด 6x5 เมตร โดยมีนาย ตริ สง่าบ้านโคก เป็นครูใหญ่ โดยชาวบ้านสร้างขึ้นมาเอง ทางรัฐเข้ามาช่วยเหลือในปี พ.ศ. 2511 ต่อมา มีการยุบรวมกับโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 40 (บ้านควนโพธิ์) เมื่อปี พ.ศ.2545 เนื่องจากมี นักเรียนน้อย

บุคคลสำคัญ

- อดีต - โต๊ะยี่สัน หล้าดี เป็นผู้รู้ศาสนาที่ชาวบ้านให้ความนับถือ
- นายเย็น เหมโคกน้อย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายสมัยนั้น
- โต๊ะระ คำพิลา หมอตำแย
- นายอารี สง่าบ้านโคก ครูใหญ่โรงเรียนบ้านโคกพิลา
- ปัจจุบัน - นายโบท เหมโคกน้อย เป็นผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน

การคมนาคม

อดีตการเดินทางของคนในหมู่บ้าน ได้ใช้เรือในการคมนาคม และต่อมาในสมัย ศีกฤทธิ์ ปราโมทย์ มีการตัดถนนเขาหมู่บ้าน

จำนวนประชากร

ประชากรในหมู่ที่ 3 มีจำนวน 247 คน ชาย 122 คน หญิง 125 คน และมีจำนวน 60 ครัวเรือน

วิถีชีวิตและอาชีพ

วิถีชีวิตในสมัยสมันก่อนจะมีอาชีพ ทำนา และหาปลาน้ำจืด การเป็นอยู่ในสมัยก่อนจะ อยู่กันแบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยวิธีการลงแขก และแบ่งปันสิ่งของให้กันและกัน แต่ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ชาวบ้านในหมู่ที่ 3 ส่วนใหญ่จะมีอาชีพ กริดยางพารา ซึ่ง อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 2 และ 5 ทำนาปลูกข้าว และหาปลาน้ำจืด ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เครื่องจักรเข้ามา ช่วยในการทำนา

ภูมิปัญญา

การทำปลาพอง ปลาแห้ง และการดักกุ้งนาของชาวบ้านหมู่ที่ 3 การทำเล่ดักปลา การตกเบ็ด และการหาปลาในลักษณะต่าง ๆ

หมู่ที่ 4 บ้านเกาะเนียง

ประวัติ

เดิมเกาะเนียงเป็นป่าทึบมีดินเนียงมาก ต่อมามีการเข้ามาบุกเบิกโดยคนตำบลควนโศ อ. รัตภูมิ ในสมัยนั้น เข้ามาเพื่อทำกิน คนแรกที่เข้ามาบุกเบิกคือ นายนำ เพชรมาตร โดยระยะเข้ามาอาศัยอยู่กับชาวบ้านหมู่ 16 ตำบลลลุ้ง (หมู่ที่ 5 ตำบลควนโพธิ์) ซึ่งมีนายหัยน ไซยันต์ เป็นผู้ใหญ่บ้านในสมัยนั้น ได้จัดสรรที่ดินทำกินให้ โดยนายนำ เพชรมาตร เข้า มาบุกเบิกโดยสร้างที่พักชั่วคราว (หน้า) ต่อมานายนำได้ไปชักชวน นายตุค จันทสระ , นางชม งามสนะ , นายบัว งามสนะ , นางแพ จันทสระ เข้ามาบุกเบิกที่ดินทำกิน โดยระยะแรกเข้ามาอาศัยอยู่กับชาวบ้านหมู่ที่ 16 ตำบลลลุ้ง (หมู่ที่ 5 ตำบลควนโพธิ์) จนเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2095 ได้สร้างกระท่อมจำนวน 6 หลัง จากนั้นได้มีการอพยพเข้าเรื่อยๆ เพื่อบุกเบิกที่ทำกิน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2499 ได้ตั้งถิ่นฐานถาวร และคนรุ่นต่อมายุ่งเพิ่ม จนกลายเป็นหมู่บ้านขึ้น แล้วมีชื่อเรียกตามสภาพป่าที่มีเกดดินเนียงมากกว่า “บ้านเกาะเนียง” ซึ่งปัจจุบันเป็นหมู่ที่ 4 ตำบลควนโพธิ์ มีครัวเรือนทั้งหมด 184 หลังคาเรือน ประชากรจำนวน 744 คน ชาย 375 คน หญิง 369 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ แต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาในทุกๆ ด้าน เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า

ลักษณะพื้นที่

พื้นที่ส่วนใหญ่ ในอดีต เป็นที่ที่มีการขุดแร่ เมื่อปีประมาณ พ.ศ.2501 โดยมีชาวต่างชาติเข้ามาจ้างให้คนในหมู่บ้านซึ่งประมาณ 7 ครัวเรือนในสมัยนั้นให้ขุดบ่อแร่ โดยกำหนดขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 2 เมตร แล้วขุดจนพบแร่ โดยได้รับค่าจ้างวันละ 150 บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่มากในสมัยนั้น ในปัจจุบันบ่อแร่ ส่วนใหญ่ได้ตื่นเงินไปตามธรรมชาติ บ่อแร่ที่หลงเหลือร่องรอยมีที่วัดเกาะเนียง และบ้านนายเคลิ้ม น้ำใจดี

ด้านการปกครอง

ช่วงแรกเริ่มบ้านเกาะเนียงรวมกับบ้านใหม่เป็นหมู่ 16 ตำบลลลุ้ง จนในปี พ.ศ. 2499 มาเป็นหมู่ที่ 4 ตำบลควนโพธิ์ โดยมีนายชวน หมั่นแก้ว เป็นผู้ใหญ่บ้าน และต่อมาก็มี นายไพ พุทธศุกร เป็นผู้ใหญ่บ้าน และในปี พ.ศ. 2549 มีนายอนุชิต นับถือนุญ เป็นผู้ใหญ่บ้าน

ด้านศาสนา

ได้มีการจัดตั้งสำนักสงฆ์ในปี พ.ศ. 2507 โดยปลูกขนำ (กระท้อบ) เป็นกุฏิปลูกเดียว ต่อมาชาวบ้านช่วยกันสร้างเป็นศาลาไม้ และมีกุฏิเล็กๆ 3 หลัง และได้มีพระมหาคณะจ่าง สิตธมฺโน . และพระอธิการบัว โดยท่านจะเวียนมาจำพรรษาให้ จนประมาณปี พ.ศ. 2512 ชาวบ้านได้มีการย้ายสำนักสงฆ์ เนื่องจากสถานที่เดิมไกลหมู่บ้าน ทำให้พระที่มาจำพรรษาลำบากในเรื่องการเดินทางไปมา และเรื่องอาหาร ชาวบ้านเล็งเห็นว่าจะต้องย้ายสำนักสงฆ์มาอยู่กลางหมู่บ้าน โดยร่วมกันบริจาคเงินซื้อที่ดินจาก นายนอม ใจรักษา จำนวน 15 ไร่ ในราคา 6,500 บาท และทำการรื้อถอนจากที่เดิมมาปลูกสร้างใหม่อยู่กลางหมู่บ้าน

ในปัจจุบันได้มีการพัฒนา และปลูกสร้างเพิ่มเติม จนกลายเป็นวัดเกาะเนียงจนถึงปัจจุบัน

การคมนาคม

ช่วง ประมาณปี พ.ศ. 2505 ชาวบ้านในหมู่บ้านเกาะเนียง ไม่มีถนนหนทาง การไปมาหาสู่กันอาศัยการเดินทางเท้า ไปตามทางเดินเท้าที่ปกคลุมสองข้างทางด้วยป่าหญ้า และป่าไม้ จนเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2507 นายอำเภอพิชัย กัลป์ยาศิริ มาบุกเบิกทางที่ควนกาหลง ได้นำรถผ่านทางนี้เพื่อจะไปทำถนนที่ทุ่งป่าดงกลิง และแหวะพักที่บ้านนางแพ จันทระสะเร นางแพจึงขอความช่วยเหลือให้ช่วยเกลี่ยทางให้หน่อย ท่านจึงเกลี่ยให้จนเป็นทางที่กว้างขึ้น

ต่อมาชาวบ้านร่วมกันทำในเวลากลางคืนที่พระจันทร์สว่าง ช่วยกันทำถนนเป็นหลังเต่า ต่อมากลายเป็นถนนลูกรัง และลาดยางจนถึงปัจจุบัน

บุคคลสำคัญ

นายนำ เพรชมาตร

นายตุต จันทระสะเร

นางชม งามสนะ

นายบัว งามสนะ

นางแพ จันทระสะเร

นายชวน หมื่อนแก้ว

นายไพ พุทธศุกร

นายอนุชิต นัปลือบุญ

วิถีชีวิต

สมัยก่อนชาวบ้านในหมู่บ้านแห่งนี้ใช้ชีวิตแบบพอเพียง มีอาชีพทำไร่ ปลูกข้าว ปลูกผัก เช่น ติปลี ถั่ว แตงกวา ข้าวโพด เป็นต้น ผักที่ปลูกจะเอาไปแลกกับอาหารทะเลที่ทำเรือโต๊ะอำปา ซึ่งเป็นตลาดนัด (หมู่ 6 ตำบลควนโพธิ์ในปัจจุบัน) ในสมัยนั้นยังพาราจะไม่ค่อยมีราคา ตก

ประมาณ กิโลละ 2.50 บาท ส่วนน้ำตาลและปลา กิโลกรัมละ 2.50 บาท การเป็นอยู่ในสมัยก่อน จะอยู่กันแบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยวิธีการลงแขก

ปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมโดยมีการปลูก บุกเบิกพื้นที่เพื่อการปลูก ยางพาราและปาล์มเพิ่มมากขึ้น

ภูมิปัญญา

ในอดีต มีการใช้ภูมิปัญญามากมายที่ยังมีให้เห็นในปัจจุบัน เช่น

- ไฟตบ โดยใช้เขาควย และใช้ฟอยเตาร้าง เป็นเชื้อเพลิง

- ไฟติ ใช้ก้อนหินพร้อมนุ่นหรือฝ้ายเป็นเชื้อเพลิง

- การโค่นต้นไม้ใหญ่ ต้องทำนั่งร้านขึ้นไปตัดข้างบนก่อน ต้องนั่งร้านให้สูงถึง 2 เมตร ช่วยกันโค่นคนละด้าน เมื่อไม้จะล้มคนจะไปยืนบนต่อไม้ เพื่อป้องกันอันตราย ส่วนการ เลื่อยกระดานจะใช้เลื่อยท่อม

- การรักษาบาดแผล ใช้ปูนหรือยาเส้นทาที่แผลหรือ ไม้ก้ใช้ใบแมงมุมมาเปะที่

บาดแผล

ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

- งานบวชนาค เมื่อก่อนการแห่ นาคจะใช้คันทาม ต่อมาหลังจากนั้นเปลี่ยนขึ้นเป็นขี้อ แทนคันทาม

- การละเล่นมีหนังตะลุง มโนราห์

- ส่วนประเพณีอื่นๆ ก็เหมือนกับพื้นที่อื่นๆ

หมู่ที่ 5 บ้านบ้านใหม่

ประวัติความเป็นมา

ผู้ที่เข้ามาในครัวแรก ที่เข้ามาอยู่คือ โต๊ะจีน ซึ่งมาจากบ้านควน แต่ผู้ที่เข้าอาศัยอยู่ จะ อยู่ตามจุดต่าง ๆ โดยมีโต๊ะโบทยา หนูซุซุข และโต๊ะสมันจิง โดยย้ายมาจากหมู่ 2 ก่อน เดิม เป็นป่าที่บึงการจรจรเป็นทางเดินทางแคบและลึกลงไปพื้นหัวเขา ของคน สาเหตุเพราะดินนวน และทิ้งช้าง ท้าวว ท้าวควายและคน ใช้ถนนเส้นนี้

ลักษณะพื้นที่

ในปัจจุบัน ด้านทิศตะวันออก และด้านทิศเหนือเป็นพื้นที่ราบทุ่งนา ใช้ในการปลูกข้าว ส่วนด้านทิศใต้เป็นพื้นที่ราบสูง ส่วนใหญ่จะใช้เป็นพื้นที่สำหรับยางพารา และปาล์มน้ำมัน ซึ่งมี อาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ จุด หมู่ที่ 4 บ้านเกาะเนียง

ทิศใต้	จุด	หมู่ที่ 2 บ้านควนโพธิ์
ทิศตะวันออก	จุด	หมู่ที่ 3 บ้านโคกพิลา และแนวเขาพรายบังสา
ทิศตะวันตก	จุด	หมู่ที่ 6 บ้านห้วยลึก

การเมืองการปกครอง

เดิมคือ หมู่ที่ 16 ตำบลลุง โดยมีนายหยัน ไชยยันเป็นผู้ใหญ่บ้าน และต่อมาก็มีนาย สะอาด กอตาบันหลง และต่อมาเปลี่ยนเป็นตำบลควนโพธิ์ โดยบ้านใหม่เป็น หมู่ที่ 4 ของตำบลควนโพธิ์ โดยมีผู้ใหญ่ชวน หมื่นแก้ว เป็นผู้ใหญ่คนแรก ประชากรเพิ่มมากขึ้น จากเดิมบ้านใหม่หมู่ที่ 4 กลายเป็นหมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 4 บ้านเกาะเนียง เมื่อเป็นหมู่ที่ 5 นายบ้านคนแรกคือนายบ้านหรวด เหมโลกน้อย และต่อมาเป็นนายบ้านหยัน สง่าบ้านโคก และนายบ้านสือด เพชรเนียม ตามลำดับ

ด้านศาสนา

ในสมัยก่อนมัธยมจะใช้มัธยมกลางบ้านควนโพธิ์ และได้สร้างในช่วงของนายบ้านหยัน ไชยยันโดยชาวบ้านเป็นผู้บริจาคโดยใช้ไม้แก่นขวา หลังคาสังกะสี ยกพื้น และต่อมาได้มีการปรับปรุงในช่วงของกำนันฉา โดยพิลา โดยการก่ออิฐครึ่งหนึ่ง

การด้านศึกษา

โรงเรียนได้ก่อตั้งในช่วงนายบ้านหยัน ไชยยัน โดยเปิดในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 -4

การคมนาคม

ในสมัยก่อนเดิมเป็นป่าที่บึงการจรจรเป็นทางเดินทางแคบและลึกลงไปพันหัวเข้า ของคนสาเหตุเพราะดินนวน (ดินมากจนดินยุบตัว) และทั้งช้าง ทั้งวัว ทั้งควายและคน ใช้ถนนเส้นนี้

บุคคลสำคัญ

หมู่ที่ 6 บ้านห้วยลึก และบ้านท่าเรือ

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

สมัยก่อนบริเวณพื้นที่ หมู่ที่ 6 หรือหมู่ 14 ตำบลลุง ในสมัยนั้น เป็นป่าทึบ และยังมีกรเลี้ยงช้างอยู่บริเวณทิศเหนือของหมู่บ้าน และยังไม่มียถนนหนทาง ส่วนที่มาของชื่อหมู่บ้านห้วยลึกมาจากบริเวณทิศตะวันออกของหมู่บ้านมีลำห้วยที่มีความลึกมาก ชาวบ้านบอกว่าลึกขนาดจมหลังช้าง จึงเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านห้วยลึก” ส่วนบ้านท่าเรือก็มีพื้นที่เป็นป่าเหมือนกัน แต่ด้านทิศตะวันตกได้ทิศทะเล ต่อมาเมื่อมีคนเข้ามาอยู่เลยมีท่าเรือ ซึ่งมีชื่อเรียกตามสภาพคลองที่เป็นหินปูนว่า “บาตูอัมปา” ซึ่งแปลว่า หินปูน จึงเป็นที่มาของบ้านท่าเรือ

เมื่อก่อนบริเวณหมู่ 6 ทั้งสองบ้านยังไม่มีคนอยู่ และมีชาวบ้านจากที่อื่นเข้ามาบุกเบิกปลูกยางพารา แบบมาปลูกแล้วก็กลับ ไม่ได้อยู่อาศัย จนเมื่อประมาณปี พ.ศ.2468 – 2470 มีคนเข้ามาอยู่ โดยกระจัดกระจายเป็นกลุ่มๆ ประมาณ 3 กลุ่มกลุ่มแรกอยู่บริเวณทิศตะวันตกของบ้านห้วยลึกติดกับบ้านทำน้ำเค็ม ของอำเภอท่าแพ โดยมีนายแคสา น้อยเต็น นายโหมม และนายอาด น้อยเต็น กลุ่มที่สองอยู่บริเวณที่เป็นหมู่บ้านห้วยลึกปัจจุบัน มีนายฉา มาหมุดเบ็ญ ,นายมะหมาด และนายนอด มณีอาเหล็ม

ส่วนบ้านท่าเรือ มีนายมุสา ว่องไว ซึ่งเดิมเป็นชาวลังกาวิ และย้ายถิ่นฐานมาอยู่ที่บ้านบากันใหญ่ซึ่งเป็นเกาะ อยู่ในตำบลเกาะสำหรับปัจจุบัน ต่อมาเข้ามาอยู่ที่บ้านท่าเรือ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2470 และยังมีนายป้ออัน และนายกลิง บุสามารถ เข้ามาอยู่เป็นกลุ่มแรก ต่อมาเมื่อเกิดเป็นหมู่บ้านเล็ก นายมุสา ว่องไว จึงได้ตั้งตลาดนัดขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2481 และมีชื่อเรียกตามท่าเรือเพราะอยู่ติดท่าเรือในสมัยนั้นว่า ตลาดนัด “บาตูอัมปา” โดยตลาดนัดแห่งนี้เป็นที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันระหว่างคนต่างหมู่บ้าน และชาวเกาะต่างๆ จึงทำให้เป็นที่รู้จักมากในสมัยนั้น

ลักษณะพื้นที่

ห้วยลึก พื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นที่สูง ส่วนบ้านท่าเรือ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบติดทะเล

วิถีชีวิต

สมัยก่อนชาวบ้านในหมู่บ้านแห่งนี้ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ทำสวนยางพารา จับสัตว์ในห้วยลึก ส่วนชาวบ้านท่าเรือก็ประกอบอาชีพการประมง บ้างก็ค้าขายบริเวณตลาดนัด

ภูมิปัญญา

การบุกเบิกเส้นทางในสมัยก่อน ระหว่างบ้านท่าเรือและบ้านห้วยลึก ใช้กลองไปตีที่บ้านท่าเรือ ส่วนชาวบ้านที่ห้วยลึกอาจเบิกทางไปตามเสียงกลอง เพื่อจะได้ทางที่ตรง และไม่หลงตอนกลางป่า

ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

สมัยก่อนมีการทำตอละบาลา โดยจะจัด 3 วัน ในช่วงฤดูหลังเก็บเกี่ยวข้าว เป็นความเชื่อเรื่องสิ่งไม่ดีในหมู่บ้านให้พ้นไป นิยมทำ ขนมปัม คำแรกเป็นการรับ คำที่ 2 ทำตรงกลางหมู่บ้าน คำที่ 3 เป็นการส่ง ต่อมาเมื่อเกิดปอเนาะขึ้น มีการเรียนการสอนด้านศาสนาอิสลาม จึงทำให้ประเพณีดังกล่าวค่อยๆหายไป

ด้านการปกครอง

เดิมทีในสมัยเริ่มเกิดหมู่บ้าน เป็นหมู่ที่ 14 ตำบลลูลุง ได้แยกจากลูลุงมาเป็นหมู่ที่ 2 ร่วมกับบ้านควนโพธิ์ และได้แยกเป็นหมู่ที่ 6 ตำบลควนโพธิ์จนถึงปัจจุบัน

ด้านศาสนา

สมัยก่อนชาวบ้านทั้งแห่งต้องไปละหมาดวันศุกร์ที่บ้านควนโพธิ์ และบางส่วนที่อยู่ติดกับท่าแพก็ไปละหมาดวันศุกร์ที่บ้านท่าน้ำเค็ม ต่อมา บ้านท่าเรือ มีการสร้างนาชะห์หลังแรกขึ้น ลักษณะยกพื้นสูง กั้นด้วยไม้ไผ่สาน หลังคามุงด้วยจาก อยู่ใกล้ท่าเรือ บาตูอัมปา ได้ย้ายจากหลังเดิมมาสร้างใหม่ให้อยู่กลางหมู่บ้าน ลักษณะลักษณะยกพื้นสูง กั้นด้วยไม้กระดาน หลังคามุงด้วยสังกะสี ได้สร้างใหม่อีกครั้ง ลักษณะลักษณะยกพื้นสูง กั้นด้วยไม้กระดาน หลังคามุงด้วยสังกะสี อยู่บริเวณที่ปัจจุบัน หลังจากนั้นได้สร้างใหม่โดยก่ออิฐฉาบปูน หลังคามุงกระเบื้อง จนถึงปัจจุบัน

การด้านศึกษา

ในสมัยก่อนท่าเรือและห้วยลึกไม่มีโรงเรียน จึงทำให้คนสมัยนั้นไม่ได้เรียนหนังสือ จนประมาณ ปี พ.ศ. 2516 เด็กในหมู่บ้านท่าเรือที่อายุ 8 ปี และมากกว่า ได้มีโอกาสเข้าเรียนรุ่นเดียวกัน ที่โรงเรียนบ้านควนโพธิ์ โดยเรียน ป.1 ทั้งหมด ส่วนห้วยลึกมีการก่อตั้งโรงเรียน ปอเนาะ โดยการนำของ นายสะอาด กาดะ และนายหมาน มาราสา เป็นผู้บุกเบิก โดยมีชาวบ้านร่วมช่วยกันสร้าง ในช่วงประมาณ ปี พ.ศ. 2510 และจดทะเบียนในปี พ.ศ. 2514 และใช้ละหมาดวันศุกร์ ในช่วงปี พ.ศ. 2519 ตลอดจนมาจนมีการสร้างมัสยิด จนมีถนนสายฉลุง – ฉลุง ตัดผ่าน ได้มาเรียนที่โรงเรียนบ้านควนโพธิ์จนถึงปัจจุบัน

การคมนาคม

สมัยก่อนไม่มีถนนหนทาง แต่มีคำว่า “ทางสาย” คือมีแนวสายโทรสารผ่านป่าแล้วในสมัยนั้น ซึ่งมีตอนทหารญี่ปุ่น ตอนสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อมามีการตัดถนนสาย ฉลุง – ฉลุง แต่ยังไม่มีส่วนระหว่างบ้านห้วยลึกและบ้านท่าเรือ จนประมาณ ปี พ.ศ. 2511 มีการเกณฑ์ชาวบ้านจากบ้านควนโพธิ์ และตำบลใกล้เคียง โดยการนำของกำนัน ไต้ อังสุภานิช โดยมีนายบ้าน บ่าวหมั่นใจดี โดยใช้วิธีการนำเอาคลองไปตีที่บ้านท่าเรือ แล้วชาวบ้านที่เกณฑ์มาจะวางป่าจากห้วยลึกไปตามเสียงกลองโดยวางป่ากันประมาณ 2 - 3 วัน จนทะลุเป็นทางถึงกันได้

บุคคลสำคัญ

นายแตสา	นุ้ยเคิ้น
นายโหรม	หลงกอหราบ
นายอาด	นุ้ยเคิ้น

คนกลุ่มแรกที่มาอยู่ด้านติดกับ ต. ท่าแพ

นายฉา	มาหฺมุดเบ็ญ
นายมะหมาด	(ไม่ทราบนามสกุล)
นายนอต	มณีอาเหล็ม

นายเต็ม (ไม่ทราบนามสกุล)

คนกลุ่มแรกที่มาอยู่ในหมู่บ้านบริเวณที่ตั้งปัจจุบัน

นายมุสา ว่องไว

นายปีอิน (ไม่ทราบนามสกุล)

นายกลิง บุสามารถ

คนกลุ่มแรกที่มาอยู่บ้านท่าเรือ

นายสะอาด น้อยเต็ม ผู้ใหญ่บ้านคนแรก

นายสอหมาด ตำบลัน ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2

นายเลิศ ยาประจันทร์ ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 3

นายฉา มาหมุคเบ็ญ อีหม่ามคนแรก

นายอับดุลกอเดช หลงกอหราบ อีหม่ามคนที่ 2 (ปัจจุบัน)

นายสอาด กาดะ อดีต คาโต๊ะ ยุติธรรม

นายหมาด มาราสา ผู้รู้ศาสนาที่คนให้ความนับถือ,ผู้ก่อตั้งปอเนาะแสงธรรม

วิถีชีวิต

สมัยก่อนชาวบ้านในหมู่บ้านแห่งนี้ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ทำสวนยางพารา จับสัตว์ในห้วย ลึก ส่วนชาวบ้านท่าเรือก็ประกอบอาชีพการประมง บ้างก็ค้าขายบริเวณตลาดนัด

ภูมิปัญญา

การบุกเบิกเส้นทางในสมัยก่อน ระหว่างบ้านท่าเรือและบ้านห้วยลึก ใช้กลองไปตีที่บ้านท่าเรือ ส่วนชาวบ้านที่ห้วยลึกถางเบิกทางไปตามเสียงกลอง เพื่อจะได้ทางที่ตรง และไม่หลงตอนถางป่า

ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

สมัยก่อนมีการทำตอละบาลา โดยจะจัด 3 วัน ในช่วงฤดูหลังเก็บเกี่ยวข้าว เป็นความเชื่อเรื่องสิ่งไม่ดีในหมู่บ้านให้พ้นไป นิยมทำ ขนมปัม คำแรกเป็นการรับ คำที่ 2 ทำตรงกลางหมู่บ้าน คำที่ 3 เป็นการส่ง ต่อมาเมื่อเกิดปอเนาะขึ้น มีการเรียนการสอนด้านศาสนาอิสลาม จึงทำให้ประเพณีดังกล่าวค่อยๆหายไป

หมู่ที่ 7 บ้านโคกไคร

ประวัติความเป็นมา

เดิมเป็นบ้านทุ่งหญ้าแดง และได้แยกตัวออกมาเนื่องจากการมีประชากรมากขึ้นเรื่อยๆ

ลักษณะพื้นที่

ในปัจจุบัน ด้านทิศตะวันออก และด้านทิศเหนือเป็นพื้นที่ราบทุ่งนา ใช้ในการปลูกข้าว ส่วนด้านทิศใต้เป็นพื้นที่ราบสูง ส่วนใหญ่จะใช้เป็นพื้นที่สำหรับยางพารา และปาล์มน้ำมัน บ้านทุ่งหญ้าแดง ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลควนโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองสตูล ประมาณ 20 กิโลเมตร ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	จด	หมู่ที่ 2 บ้านควนโพธิ์ และหมู่ที่ 2 บ้านควนโพธิ์
ทิศใต้	จด	หมู่ที่ 8 บ้านทุ่ง ต.ฉลุง และหมู่ที่ 6 บ้านป่าเต๊ะ ต.เจ๊ะบิลัง
ทิศตะวันออก	จด	หมู่ที่ 1 บ้านทุ่งหญ้าแดง
ทิศตะวันตก	จด	หมู่ที่ 6 บ้านห้วยลึก

การเมืองการปกครอง

การเมืองการปกครองมีความเป็นมาเช่นเดียวกับหมู่ที่ 1

ผู้ใหญ่บ้าน

1. นายอาหมาด ปะดุกา ปัจจุบัน

โต๊ะอิหม่าม

ยุคบ้านทุ่งหญ้าแดงรวมกับบ้านควนโพธิ์

1. นายแอ เจ๊ะบา

ประชากร

มีประชากรประมาณ 649 คน เป็นชาย 321 คน หญิง 328 คน มีครัวเรือนทั้งหมด 135 ครัวเรือน (ข้อมูลพ.ศ. 2550)

การนับถือศาสนา

นับถือศาสนาอิสลาม และ ศาสนาพุทธ (ข้อมูล พ.ศ. 2550)

การศึกษา

คนในชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไปศึกษาต่อที่ในต่างจังหวัด เช่น โรงเรียนปอเนาะ สายสามัญ และต่างจังหวัด

การคมนาคม

ใช้เส้นทางถนนทางหลวง ตรัง- ฉลุง –สตูล อยู่ห่างจาก ต.ฉลุง ประมาณ 6 กิโลเมตร

วิถีชีวิตและอาชีพ

วิถีชีวิตในสมัยสมันก่อนจะมีอาชีพ ทำไร่ ทำสวน ทำนา การเป็นอยู่ในสมัยก่อนจะอยู่กันแบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยวิธีการลงแขก และแบ่งปันสิ่งของให้กันและกัน แต่ใน

ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ชาวบ้านในหมู่ที่ 7 ส่วนใหญ่จะมีอาชีพ กรีดยางพารา ทำนาปลูกข้าว ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เครื่องจักรเข้ามาช่วยในการทำนา ทำสวน เหมือนกับหมู่ที่ 2 , 3 , 4

ภูมิปัญญา

การทำกระถางใส่ดอกไม้ ทำขนมพื้นบ้าน

บทที่ 3

รายงานกิจกรรมการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 1 เวทีนำเสนอโครงการวิจัย

เช้าของวันที่ 8 พฤษภาคม 2551 ทางทีมงานนัดจัดเวที เวลา 09.00 น. มาช่วยกันจัดสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องเสียง ทุกอย่างเสร็จสมบูรณ์เรียบร้อย เวลาประมาณ 11.00 น. หลังจากนั้นฝนตก ทุกอย่างที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ต้องมีการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงกันอลวน แล้วมานั่งกินข้าว พร้อมกับกังวลใจเรื่องผู้มาเข้าร่วมเวที เพราะฝนตกไม่ยอมซา จนถึงเวลา 12.00 น. ซึ่งตรงกับเวลาในกำหนดการ รอยยิ้มบนความกังวลแรกก็ถึงมา เพราะท่านหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหนองปลักพระยามาทำกลางสายฝน มาพร้อมกับมูตูกาเหว่า (รถจักรยานยนต์) ทำให้ทุกคนยิ้มออก แต่กังวลว่าระดับหัวหน้าหน่วยงานราชการมาถึงก่อนชาวบ้าน เวทียังไม่เสร็จ เวลาประมาณ 12.30 น. ชาวบ้านกลุ่มแรกพร้อมด้วยหัวหน้าส่วนราชการบางหน่วยงานก็เริ่มมาถึง พักหนึ่งฝนเริ่มหยุดตก เราก็ได้ปรับสถานที่อีกครั้ง จนชาวบ้านประมาณ 50 คน เริ่มเปิด VCD แนะนำการท่องเที่ยว บ่อเจ็ดลูก ไปพลางก่อน ในขณะที่เดียวกันหัวหน้าส่วนราชการและชาวบ้านเริ่มทยอยมาถึง เมื่อถึงเวลา 14.15 น. เริ่มเปิดเวทีโดย นายสมพงษ์ หลีเคราะห์ ผู้ประสานงานหน่วยประสานงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่น แนะนำเกี่ยวกับการวิจัยท้องถิ่น ถัดจากนั้นก็เป็นนายสุรัฐพงศ์ หมั่นใจดี หัวหน้าทีมวิจัยนำเสนอทีมวิจัย ความเป็นมาของโครงการ พร้อมแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ของดีในชุมชน วัตถุประสงค์ คำถามของการวิจัย ขอบเขตการดำเนินงาน ระยะเวลาในการดำเนินการ พร้อมให้นายรอเซต โดยบังสา แนะนำวิธีการดำเนินงาน แผนกิจกรรมและงบประมาณ

ขณะที่นำเสนอโครงการอยู่ในช่วงสุดท้าย ทางทีมมีความกังวลใจเกิดขึ้นอีกครั้ง เนื่องจากผู้ดำเนินรายการเวทีเสวนา คือ นายอุกฤษณ์ อีสมาแอล ซึ่งเป็นทีมวิจัยของโครงการป่าชายเลน บ้านหัวทาง ยังเดินทางมาไม่ถึง เนื่องจากดำเนินรายการวิทยุอยู่ จึงให้นายรอเซต โดยบังสาและนายโหมอินตาฟา ดำเนินการเพื่อคั่นเวลาไปเรื่อย ๆ นายรอเซต ไม่มีอะไรจะคุยอีกแล้ว จึงโยนไมค์ให้นายโหม นายโหม รับไมค์พอดี รถคันสีแดงพร้อมด้วยนายหมีด หนูชูสุข นายอำพรธร์ หมาดตา และนายอุกฤษ อีสมาแอลก็มาถึง ทีมวิจัยโล่งใจขึ้นมาทันที ทันเวลาตามกำหนดการพอดี ต่อจากนั้นได้ดำเนินการเสวนา โดยมีผู้เข้าร่วมเสวนาคือ นายชัยยุทธ์ ช้ายเกลี้ยง ทีมวิจัย นายเนาะ หนูชูสุข ทีมวิจัย นายวีรพจน์ ลำโป ทีมวิจัย นางสาวละออง ตรีพันธ์

เจ้าหน้าที่นโยบายและแผน สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล นายอนุสร โขติกุล ปลัดอาวุโสอำเภอเมืองสตูล นายศักดา โดยพิลา นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ควนโพธิ์ นายธนาพร เอ่งฉ้วน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองปลักพระยา และนายอัปดุล หมาดฮิด เกป็น หัวหน้าชลประทาน คลองท่าแพร์

ปัญหาอุปสรรค บรรยากาศไม่เอื้ออำนวยทำให้ประชาชนไม่สะดวกในการเดินทาง

สิ่งที่ได้รับ ทีมได้รู้จักกับหน่วยงานต่าง ๆ สร้างความเข้าใจกับชุมชน ได้รับข้อเสนอแนะ แนวทางการสนับสนุนการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับรู้รูปแบบการจัดเวทีที่ไม่น่าเบื่อ เป็นระบบหัวหน้าส่วนราชการมีความจริงจัง และความจริงใจอย่างไม่คาดคิด พร้อมทั้งให้ความร่วมมือในการทำงานต่อไป นอกจากนี้ทีมวิจัยสะท้อนความรู้หลังเวที ดังนี้

นายชัยยุทธ ชัยเกลี้ยง กล่าวหลังจากเวที “ภูมิใจกับคำพูดของเขตห้ามล่าสัตว์ป่า “ผมเป็นแค่คนดูแลรักษา ผมมาพากระเป๋านึ่งใบ ไม่ได้พาเขา พาหนองปลักพระยา และเลียงผา กลับไป เจ้าของคือพวกเราทุกคน”

นายวีรพจน์ ลำโป ได้รับรู้ว่าหลงประเด็นเป็นอย่างไร เพิ่งเข้าใจ และเมื่อออกหน้าเวที ภูมิใจที่ชุมชนให้ความสำคัญอยากจะทำให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต พร้อมรับให้การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ และจากสิ่งที่ตามมาทุกวัน ทุกคืน ก็เพิ่งเข้าใจในวันนี้เอง

นายรอเซต โดยบังสา ดิ้นเต้นเมื่อได้พูดต่อหน้าคนมาก เพราะทุกครั้งอยู่หลังไมค์ทุกที

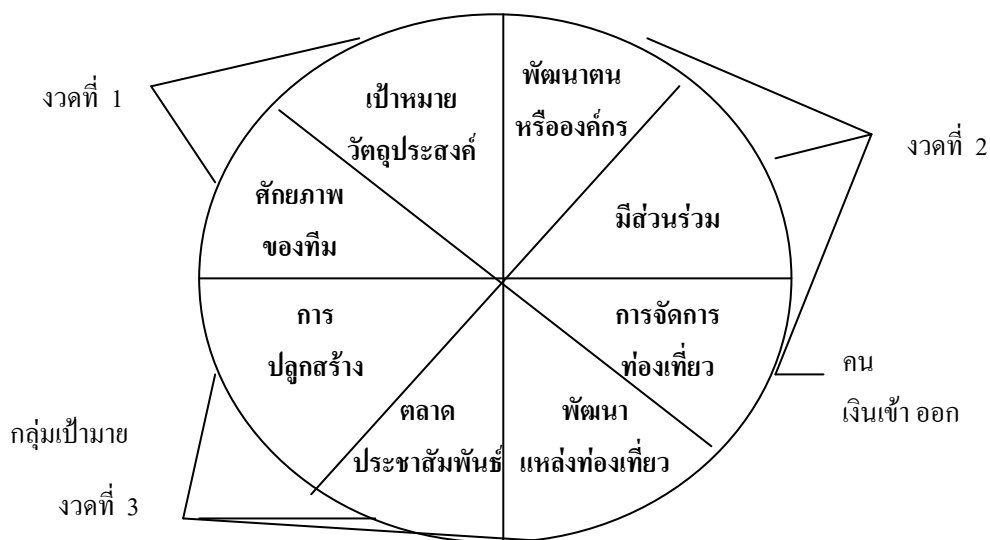
นายสุรัฐพงศ์ หมั่นใจดี รู้สึกตื่นเต้นมาก ๆ เพราะไม่ได้จับไมค์ เป็นครั้งแรกที่ได้ร่วมกับชาวบ้าน ถือว่าเป็นความรู้สึกที่แปลกใหม่ และภูมิใจทำการดำเนินงานบรรลุ และประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ที่วางไว้หัวหน้าจากส่วนราชการต่าง ๆ ก็มากันทุกคน ไม่ว่าจะเป็น ท่านปลัดอาวุโส อำเภอเมืองสตูล เจ้าหน้าที่นโยบายและแผน สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดสตูล ท่านนายกองจัดการบริหารส่วนตำบลควนโพธิ์หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองปลักพระยา หัวหน้าชลประทาน คลองท่าแพร์ นายกองจัดการบริหารส่วน จังหวัดสตูล รวมถึงพี่น้องชาวบ้านในตำบลควนโพธิ์ด้วยที่ให้ความร่วมมือ ผมดีใจมาก

นายอำพรธร์ หมาดตา สมรับหน้าที่ไปรับ อ.อุกฤษ อิศมาแอล เมื่อไปถึง หาบ้านของ อาจารย์อุกฤษ อิศมาแอล ไปหาอยู่ตั้งนานกับนายหมีด หนูชอุสุข รู้สึกกังวลใจ กลัวไม่ทันกับงาน แต่สุดท้ายก็มาถึงโดยทันเวลาพอดี ดีใจที่ได้จัดกิจกรรมในครั้งนี้เพราะเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ สำหรับผม

นายกิตติพงษ์ หลงภูหนัน รู้สึกว่าดีมากที่เห็นชาวบ้านให้ความร่วมมือดีมาก แรก ๆ ก็กังวลใจเหมือนกัน เพราะฝนตก แต่สุดท้ายชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือดี

กิจกรรมที่ 2 ประชุมทำแบบสอบถาม

การจัดทำแบบสอบถาม มีการจัดทำหลายครั้งจนกว่าทีมวิจัยจะเข้าใจ ทำได้สำเร็จ ครั้งที่ 1 วันที่ 21 พฤษภาคม 2551 ทีมวิจัยได้รวมกลุ่มประชุมทีมเพื่อจัดทำแบบสอบถาม ที่ศาลาศูนย์การเรียนรู้ หมู่ที่ 4 บ้านเกาะเนียง เวลาประมาณ 20.00 น. โดยมีทีมวิจัยที่เข้าร่วมทั้งหมด 7 คน ที่ปรึกษา 3 คน พี่เลี้ยง 1 คน พร้อมด้วยนักศึกษาฝึกงาน 1 คน และชรบ.(ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน) เกาะนัยร่วมเสวนาด้วย เริ่มต้น นายวิมาท หมาดสา พี่เลี้ยง ได้พูดถึงแนวคิด การเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พร้อมกับวิเคราะห์ให้เห็นถึงกิจกรรมของโครงการ โดยการสร้างแผนภูมิดังนี้

คือ มี 8 ประเด็น ดังแผนภูมิ เพื่อเชื่อมโยงกับการทำงานของทีมวิจัยก่อนจะพูดถึงเรื่องราวของการสร้างแบบสอบถาม

พูดถึงเรื่องของการสร้างแบบสอบถาม ตอนแรกหลงประเด็นอยู่ คุยไป คุยมาเลยต้องมาย้อนกลับไปดูคำถามวิจัย หลังจากนั้นเอาคำถามวิจัยมาขึ้นชาร์ทใหม่

เสียเวลาไปมากเหมือนกัน เพราะทุกคนไม่ได้นำแบบฟอร์มโครงการมา แต่ก็เห็นแนวทางของการออกแบบสอบถามที่จะนำมาสร้างแบบสอบถามต่อไป เวลาที่คิดไปมากแล้ว มีมีชาวบ้าน หมู่ที่ 8 ของอำเภอควนโดนมานั่งคุยด้วย ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของหมู่ที่ 8 มาคุยเรื่องปัญหาชีวิตภาพ พร้อมกับผลงานความสำเร็จของตัวเอง และได้พูดถึงเรื่องเขาพระยาบังสาว่าเป็นสถานที่ที่สวยงามมาก มีถ้ำมากมาย และที่ หมู่ที่ 8 อ.ควนโดนมีการค้นพบวัตถุโบราณด้วย และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้านเกี่ยวกับเขาพระยาบังสา

เวลาที่เลยไปมา ทางทีมวิจัยได้ลงมติว่าจะมาร่างแบบสอบถามที่บ้านของหัวหน้าทีมวิจัย ต่อไปในวันพรุ่งนี้ไป เพราะง่ายและสะดวกในเรื่องของข้อมูล

ครั้งที่ 2 วันที่ 28 พฤษภาคม 2551 นัดประชุมกันบ้านของหัวหน้าทีมวิจัย มีผู้เข้าร่วม คือทีมวิจัย 7 คน ที่ปรึกษา 1 คน พี่เลี้ยง 1 คน นำข้อมูลที่ได้จากเวทีกร่าง หมู่ที่ 4 บ้านเกาะเนียง โดยนำคำถามวิจัยมาเป็นประเด็นหลักในการจัดทำแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ชื่อ สกุล ที่อยู่ เพศ อาชีพ ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน ตั้งแต่อดีต ปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลง ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของเขา ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่ผ่านมาเป็นอย่างไร และส่วนที่ 5 การจัดการท่องเที่ยวในอนาคตเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร

ทางทีมคิดว่าสมบูรณ์แบบแล้วส่งให้เกิดความภูมิใจให้วิมาท หมาดสา (พี่เลี้ยง) นำกลับไป ที่ศูนย์ประสานงานฯ

ครั้งที่ 3 วันที่ 11 มิถุนายน 2551 ผู้เข้าร่วม มี ทีมวิจัย 7 คน ที่ปรึกษา 1 คน พี่เลี้ยง 1 คน เริ่มประชุมวิมาท หมาดสา (พี่เลี้ยง) เสนอว่าแบบสอบถามของเรา เป็นการเก็บข้อมูลเชิงลึกไม่ อยากให้เป็นแบบสอบถามที่เติม อีกส่วนหนึ่งเป็นการประหยัดกระดาษ คือใช้เป็นเพียงกระดาษ แผ่นเดียวแต่ใช้เป็นการกำหนดประเด็นคำถามแล้วก็ใช้การจัดบันทึกแทน ในทีมมาวิเคราะห์อีกที่ เลยปรับเปลี่ยน แบบสอบถาม

สิ่งที่ได้รับ ได้เปลี่ยนสถานที่ประชุม และได้พบผู้สนใจในหมู่อื่นด้วย ได้แนวทางที่จะทำ กิจกรรมเก็บข้อมูลต่อไปโดยการวางโครงสร้างแบบสอบถามได้มีเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ส่วนที่ ทีมวิจัย คิดว่างานวิจัยเป็นเรื่องง่ายสำหรับบางคน และเป็นเรื่องยากสำหรับบางคนได้มีการ เตรียมการมากขึ้น เพราะจากการที่เมื่อก่อนเราทำอะไรทำแบบง่าย ๆ เราต้องมองให้ลึกเช่น จาก ยอดถึงโคน จากรากถึงยอด

ปัญหาอุปสรรค ที่เจอเป็นงานชิ้นแรก ของทีมเพราะแต่ละคนไม่มีประสบการณ์ทำให้หลง ประเด็น มาแก้ไขกันหลายครั้ง

กิจกรรมที่ 3 สํารวจข้อมูล

การศึกษาข้อมูล ชุมชนและสภาพทั่วไปของเขาพญาบังสา ประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนและบริเวณเขาพญาบังสา ลักษณะภูมิศาสตร์ สภาพป่าและ ปริมาณเนื้อที่หน่วยงานที่รับผิดชอบ เริ่มต้นการประชุมโดยตามทีมจากการที่ได้แบ่งเขตรับผิดชอบ ในรอบที่ผ่านมาได้ดำเนินการไปถึงไหนอย่างไรผลปรากฏว่าทุกคนในทีมยังไม่มีใคร ได้ลงพื้นที่ เลยเพราะทุกคนไม่ค่อยมีเวลาว่างกันแต่พอสรุปข้อมูลได้ดังนี้

ตาราง สรุปการลงเก็บข้อมูลของทีมวิจัย

วัน เดือน ปี		หมู่บ้าน	ผู้เข้าร่วม
เสาร์	19 กรกฎาคม 2551	หมู่ที่ 4 บ้านป่าแพะ	ชัยยุทธ กิตติพงษ์ อำพรธวัช สุรัฐพงศ์
อังคาร	22 กรกฎาคม 2551	หมู่ที่ 2 นายหมีด หนูชูสุข	หมีด อำพรธวัช สุรัฐพงศ์
ศุกร์	25 กรกฎาคม 2551	หมู่ที่ 2 นายหมีด หนูชูสุข	อำพรธวัช สุรัฐพงศ์
อังคาร	29 กรกฎาคม 2551	หมู่ที่ 5 นายอี คงแก้ว	สุรัฐพงศ์ อำพรธวัช
เสาร์	10 สิงหาคม 2551	หมู่ที่ 3	สุรัฐพงศ์ อำพรธวัช กิตติพงษ์ หมีด
เสาร์	17 สิงหาคม 2551	หมู่ที่ 4	อำพรธวัช กิตติพงษ์ สุรัฐพงศ์ ชัยยุทธ

ก็ได้ข้อมูลแต่ยังไม่มีการสรุป แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ 16 กรกฎาคม 2551 เริ่มต้นมาประชุมหารือในการ แบ่งงานเก็บข้อมูลกันใหม่ โดยการรวบรวมรายชื่อผู้ให้ข้อมูลในแต่ละหมู่ๆ 2-3 คน ดังนี้

- ม.4 บ้านเกาะเนียง มียายชม ป้าแพะ
- ม.5 บ้านใหม่ โตะเต๊ะอี เข้ม หวาทลี
- ม.2 ควนโพธิ์ คาแหม โตะเจ๊ะม๊ะ หวากา หวามหิด หวาปอหระ
- ม.7 โลกไคร กำนันอาด อาดอู หวาทิ่ง
- ม.3 บ้านโลก หวาม๊ะ งะตัน หวาน้อย

หลังจากนั้นทีมได้กำหนดการคัดเลือกผู้ที่อาวุโสในหมู่บ้าน และให้ทีมวิจัยที่อยู่ในหมู่บ้านไปสัมภาษณ์โดย

- ม.4 นายชัยยุทธ
- ม.5 นายอำพรธวัช
- ม.6 นายสุรัฐพงศ์
- ม.2 นายสุรัฐพงศ์ นายหมีด นายโหมม
- ม.3 นายหมีด
- ม.1 , ม.7 นายกิตติพงษ์ นายวีรพจน์

วันที่ 23 กรกฎาคม 2551 ประชุมติดตามงานในครั้งต่อไป แต่ผลไม่คืบหน้าเท่าไร เพราะทุกคนไม่ค่อยมีเวลา และวันที่ 6 สิงหาคม 2551 เริ่มประชุมโดยการติดตามงานที่มอบหมาย แต่ผลก็ไม่ได้คืบหน้าเลย หามคิดว่าจะทำปฏิทินลงพื้นที่โดยเอาวันที่ทุกคนว่างจริงๆ เลยเลือกหาวันที่มีคนที่ว่างจริงๆ ผลออกมาดังนี้

หมู่ที่	วัน	เดือน	ปี	เวลา	ผู้ติดต่อประสานงาน	
ม.3	อาทิตย์	10	สิงหาคม 2551	13.00 น.	หมีด	ศาลามัสยิด
ม.2	พุธ	13	สิงหาคม 2551	19.00 น.	วีรพจน์	บ้านสุรัฐพงศ์

หมู่ที่	วัน เดือน ปี		เวลา	ผู้ติดต่อประสานงาน	
ม.5	ศุกร์	29 สิงหาคม 2551	18.00 น.	อำพรธร์	บ้านสุรัฐพงศ์
ม.4	อาทิตย์	17 สิงหาคม 2551	13.00 น.	ชัยยุทธ์	ศูนย์ถ่ายทอดฯ
ม.6	อาทิตย์	31 สิงหาคม 2551	14.00 น.	สุรัฐพงศ์	23 ต.ค. 51
ม.1	อังคาร	23 สิงหาคม 2551	16.00 น.	วีรพจน์ กิตติพงษ์	
ม.7	อาทิตย์	14 สิงหาคม 2551	13.00 น.	วีรพจน์	

วันที่ 10 สิงหาคม 2551 ลงพื้นที่สำรวจข้อมูล หมู่ที่ 3 เริ่มเวลา 15.00 น. ทางทีมวิจัยนัดมารวมกันที่บ้านนายสุรัฐพงศ์ หมั่นใจดี หัวหน้าที่มวิจัย โดยมีนายอำพรธร์ หมาดตา นายกิตติพงษ์ หลงภูหนัน นายหิมิต หนูชูสุข พารถจักรยานยนต์ไปทางโนนา ซึ่งมีบรรยากาศที่สบายและสวยงามมาก เมื่อไปถึงก็พบกับชาวบ้านใน หมู่ที่ 3 จำนวน 4 คน นั่งคุยกันเรื่องของวิสาหกิจชุมชน แต่ไม่ใช่ชุดที่จะให้ข้อมูลจากแบบสอบถาม พอทีมวิจัยไปถึง ผู้ใหญ่บ้านลุกขึ้นเพื่อไปตามผู้รู้ในชุมชน ก็ใช้เวลาไม่นานเดินไปเปียบเดียวก็ถึงเพราะบ้านใกล้กัน นายอำพรธร์ เอาขนม กาแฟ ลงมาจากรถ ผู้ใหญ่บ้านก็ยกกระติกน้ำร้อนและแก้วมาทันที ผู้รู้มา 2 คน คือ นายสัน เหมโคกน้อย อายุ 59 ปี และนายสมัน สง่าบ้านโคก อายุ 75 ปี พร้อมกับชาวบ้านที่นั่งอยู่ก่อนแล้ว เริ่มต้นโดยนายหิมิต หนูชูสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ นายสุรัฐพงศ์ หมั่นใจดี เป็นมือกล้องถ่ายวิดีโอ และภาพ นายกิตติพงษ์ หลงภูหนัน เป็นผู้จดบันทึก ร่วมกับนายอำพรธร์ หมาดตา บรรยากาศในการตอบคำถาม สนุกมากเพราะผู้ตอบคำถามไม่ใช่แค่ 2 คน แต่ทำให้ยากต่อการจดบันทึก ยังโชคดีที่มี วิดีโอ ด้วย เมื่อถามถึงเรื่องเขา เป็นที่น่าดีใจมากเพราะท่านผู้ใหญ่บ้านได้เอาแผนที่อาณาเขตของภูเขามาให้ดู และพูดคุยในเรื่องของเขาต่อ

พอถึง 16.00 น. ฝนตกลงมาปรอย ๆ สักพักนายสุรัฐพงศ์ และนายหิมิต ก็ขอตัวกลับก่อน ส่วนนายกิตติพงษ์ และนายอำพรธร์ ยังพูดคุยในเรื่องของภายในหมู่บ้านต่อไป

วันที่ 17 สิงหาคม 2551 ลงพื้นที่ หมู่ที่ 4 บ้านเกาะเนียง นัดพบกันที่ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี เวลา 14.00 น. นายชัยยุทธ์ และนายกิตติพงษ์ ไปป้ายโมตรง เพื่อเตรียมพื้นที่ จัดโต๊ะ เก้าอี้ พร้อมทำความสะอาด และกลับบ้านเพื่อเตรียมตัวอาบน้ำ

นายสุรัฐพงศ์ นายอำพรธร์ และนางกุอัน กำลังอบรมร่วมกับทีมวิจัยของจังหวัดตรัง จำนวน 3 โครงการ ยังไม่เสร็จกิจกรรม ก็ต้องขอตัวกลับก่อน เพราะได้นักชาวบ้าน หมู่ที่ 4 เพื่อลงพื้นที่สำรวจข้อมูลประวัติชุมชน มาถึงบ่าย 2 โมงดี นายชัยยุทธ์ นายกิตติพงษ์ ก็นั่งคอยอยู่ก่อนแล้ว พร้อมด้วยชาวบ้าน 1 คน

หลังจากนั้น ชาวบ้านมาถึง มีป่า แพร่ ลุงตุ๊ด ลุงพิณ ป้าผก ลุงจู้ และลุงทิน ก็ทยอยกัน มาเรื่อย ๆ เวลาไม่นานเท่าไร เริ่มเวทีโดยการนำขวดและขนมกินกันก่อน แล้วลงมือถามข้อมูล วิดีโอก็เริ่มตั้งกล้อง เริ่มต้นโดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำวิจัยของทีมมีความเป็นมาอย่างไร และ จะทำอะไรต่อไปในอนาคต

เริ่มหัวข้อโดยนายชัยยุทธ์ ถึงประวัติชุมชน โดยมีนายกิตติพงษ์ และนางกุอันเป็นผู้จัด บันทึกรายการ ถามไปเรื่อย ๆ ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ แต่ผู้ให้ข้อมูลมีหลายคน และหลายเรื่องก็เลยแบ่ง ถามกันไป ถามเรื่องทั่วไปมั้ง ถามเรื่องการแต่งกายสมัยโบราณมั้ง ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ไฟคบ ไฟตี มั้ง และถามถึงภูมิปัญญาสมัยก่อนในเรื่องการตัดโคนต้นไม้ใหญ่ เรื่องถ้าที่สวยงามในเขา พระยาบังสา ป้าแพรก็ให้ข้อมูลได้เป็นอย่างดี และลุงป้าทุกคนพร้อมให้การช่วยเหลือถ้าเกิดแหล่ง ท้องเที่ยว พุดคุยกันตั้งนานก็ถึงเวลาแยกย้ายกันกลับบ้าน

วันที่ 9 ตุลาคม 2551 ไปเก็บข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น อบจ.สตูล อำเภอ จังหวัด คลุหาสนักภูเต็น โดยมีนายสุรัฐพงศ์ หมั่นใจดี นายชัยยุทธ์ ชัยเกลี้ยง นายกิตติพงษ์ หลงกุหนัน นายอำพรธรรพ์ หมายาคตา

วันที่ 23 ตุลาคม 2551 ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลหมู่ที่ 6 ตำบลควนโพธิ์ เริ่มเวลา 13.30 น. ทีมวิจัยร่วมออกเดินทางไป ม.6 บ้านของนายอาสิด หลีเส็น เมื่อไปถึง ก็มีนายแอ หลงจิ อายุ 68 ปี นั่งรออยู่ก่อนแล้ว พอไปถึงได้สักพัก ฝนก็ตกโปรยปรายลงมาเล็กน้อย นายอาสิด ก็ไปปรับนาย หนอด มาฉืออาเหล้ม อายุ 78 ปี มาท่ามกลางสายฝน

ทางทีมวิจัยนำขนม และกาแฟ ที่เตรียมมาแล้วให้กับภรรยาของนายอาสิด ส่วนทีมวิจัยก็ เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ตามหัวข้อ โดยมีนายหมัด หนูชูสุขเป็นคนสัมภาษณ์ ที่เหลือก็เป็นคนจัด บันทึกรายการ และนั่งดูครอเกาะ (บุหรี) บรรยายการสัมภาษณ์มีทั้งสาระและความสนุกสนานเพราะ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกันเองมาก และเล่าด้วยความสนุกสนาน ถามจนหมดหัวข้อ และมานั่ง คุยกันนอกรอบ ก็คือเรื่องของท่าชายเลน ที่เชื่อมต่อกับ หมู่ที่ 6 มาออกหมู่ที่ 7 ซึ่งเป็นสถานที่ ๆ น้ำจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้อีกแห่งหนึ่ง ก่อนแยกย้ายกันกลับบ้าน

วันที่ 29 ตุลาคม 2551 เก็บข้อมูลเขาพระยาบังสา ณ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองปลักพระยาบังสา โดยมีนายชัยยุทธ์ ชัยเกลี้ยง นายกิตติพงษ์ หลงกุหนัน นายสุรัฐพงศ์ หมั่นใจดี ไปขอ ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองปลักพระยาบังสา โดยมีนายธนพร เองฉ้วน เป็นผู้ให้ ข้อมูล โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหนองปลักพระยาบังสา ข้อมูลด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้และสัตว์ป่า สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลการท่องเที่ยว ซึ่งทางทีมวิจัยได้รับข้อมูลหลายอย่างที่สามารนำมาประกอบการท่องเที่ยวได้

กิจกรรมที่ 4 สรุปข้อมูล

หลังจากที่ทีมวิจัยลงเก็บข้อมูล ทีมนัดประชุมเพื่อสรุปข้อมูลที่ได้ จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล ในวันที่ 8, 11, 22 และ 29 ตุลาคม 2551 ทีมวิจัย 4 คน ที่ปรึกษา 2 คน พี่เลี้ยง 1 คน นัดประชุมเพื่อสรุปข้อมูลจากลงพื้นที่สำรวจข้อมูล โดยนายสุรัฐพงศ์ แล้วเขียนหัวข้อจากแบบสอบถาม โดยให้ทุกคนนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล มาสรุปเขียนข้อมูลลงในกระดาษชาร์ต ต่างคน ต่างเล่าเกี่ยวกับข้อมูลที่ตนได้รับฟังมา มาแล้วให้ทุกคนฟัง พร้อมหาข้อสรุปลงในกระดาษชาร์ตเป็นหมู่บ้าน โดยเขียนให้เสร็จไปในแต่ละหมู่บ้าน โดยกำหนดให้นายกิตติพงษ์ไปสรุปพิมพ์ข้อมูล **สิ่งที่ได้รับ** ได้ข้อมูลตามที่แบบสอบถามกำหนด รู้ประวัติของตำบลควนโพธิ์ ภูมิปัญญา ได้สร้างการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในตำบลควนโพธิ์ **ปัญหาอุปสรรค** ในด้านเวลา ทุกคนจะมีเวลาว่างที่ไม่ตรงกัน

หลังจากนั้นประชุมสรุปข้อมูลเพิ่มเติมโดยการทำเส้นทางทรัพยากร ในวันที่ 10 ธันวาคม 2551 เวลา 19.00 น. ทุกคนเริ่มทยอยมา พลังนึ่งคอกก็กินขนม ทานกาแฟไปพลังก่อน เริ่มต้นการประชุมเริ่มต้นด้วยการพูดคุย ถึงการประชุมที่บ่อเจ็ดลูก ว่าต่อไปคงจะต้องทำเส้นทางทรัพยากร ก่อน และนอกเหนือจากนั้นยังมีอีกหลายอย่างที่ขังไม่ได้ทำ **สิ่งที่ทำต่อไป** ต้องกำหนดหรือคำนึงถึงวัตถุประสงค์ด้วย

สำหรับการประชุมในคืนนี้ได้มีทีมเยาวชนจาก หมู่ที่ 6 เข้ามาร่วมด้วย ซึ่งพวกเขาได้จัดการปายาเลนอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งพวกเขาต้องการให้เกิดวิถีชีวิตและภูมิปัญญาดั้งเดิมไม่ให้สูญหายไป เช่นการตกปู การหากุ้ง ไม่ต้องการให้คนนอกเข้ามายุ่งเกี่ยวในปายาเลนของเขา ต้องการอนุรักษ์พันธุ์ไม้เอาไว้ ไม่ต้องการให้ตกไปอยู่ในมือของนายทุน ซึ่งความคิดของเขาก็ตรงกับความคิดของทีมวิจัยในบางส่วน แต่พวกเขาไม่ต้องการให้เกิดการท่องเที่ยว เพราะวิถีชีวิตจะหายไป นายวิมาท หมาดสา พี่เลี้ยง สกว. ก็เลยแนะนำรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมให้ฟัง โดยให้คำนึงว่าในหมู่บ้านเรายังมีสิ่งดีๆ แต่คนในชุมชนต้องมีการจัดการ มีกฎระเบียบโดยคำนึงถึงเป้าหมาย คือ 1)การดูแลทรัพยากร 2)วิถีชีวิต วัฒนธรรม ยังคงอยู่ หรือได้รับการฟื้นฟู 3)ได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยน 4)สามัคคี และ 5)มีรายได้เสริม

หลังจากนั้นได้นั่งคุยในเรื่องของการอนุรักษ์ และเยาวชนหมู่ที่ 6 ขอไม่ให้ทีมวิจัยจัดการท่องเที่ยวที่นั่น ทางทีมวิจัยยินยอมเพราะคิดว่าเขาอาจจะไม่เข้าใจเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน และพื้นที่ส่วนนั้นก็ไม่ใช่พื้นที่เป้าหมายของทีมวิจัย หลังจากนั้นได้มาเริ่มทำเส้นทางทรัพยากรกรต่อ พร้อมกับลงรายละเอียดข้อมูลจุดที่น่าสนใจของทรัพยากร

วันที่ 16 ธันวาคม 2551 เริ่มประชุมเวลา 20.00 น. มีทีมวิจัยจำนวน 5 คน ที่ปรึกษา 2 คน พร้อมด้วยหัวหน้าหน่วยประสานงาน คือนายสมพงษ์ หลีเคราะห์ ท่านนายก อบต. และชาวบ้าน

ผู้ความสนใจ และชาวบ้านที่เป็นผู้ชำนาญการขึ้นเขา (พราน) จำนวน 2 คน พร้อมด้วยภูมิปัญญาการดักกุงนา จำนวน 1 คน มาพร้อมกันที่บ้านทีมวิจัย เริ่มต้นด้วยหัวหน้าทีมวิจัย กล่าวนำข้อมูลที่ได้ทำวิจัยในครั้งนี้ ให้ชาวบ้านที่เขามารับรู้ฟัง และเสนอให้บึงพงษ์เป็นผู้ดำเนินการต่อบึงพงษ์นำเสนอการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และให้มองเห็นพื้นที่ ๆ สำเร็จแล้ว และให้เห็นตัวอย่างที่บึงพงษ์จัดการท่องเที่ยวอย่างไร คือให้เห็นสภาพจริงชาวบ้านมีวิถีชีวิตอย่างไร ก็ให้เขาทำตามนั้น เช่น เราไปหาปลา เขาก็ไปหาปลา เราไปขึ้นมะพร้าวเขาก็ไปขึ้นมะพร้าวกับเรา

กลับมาพูดถึงเรื่องควนโพธิ์ ถึงอาหารพื้นถิ่น เช่น การดักกุงนา และควรมีวิธีการจัดการอย่างไรไม่ให้กุงนาสูญหายไป ในเมื่อเรามีสายห้วย สายคลอง มีกุงนา

ท่านนายกได้พูดถึงพื้นที่เป้าหมาย คือ ริมเขา หมู่ที่ 3 คือบ้านโคกพิลา สิ่งที่เราต้องทำเป็นอันดับแรกคือผู้ผลักดัน คนหมู่ที่ 3 และเรื่องการศึกษาดูงานให้คนหมู่ที่ 3 ไปให้มาก เพื่อสร้างจิตสำนึก และส่งแรงผลักดัน บุคลากรสำคัญที่สุด เพราะเขาเป็นคนที่อยู่แล้ว ต้องดึงเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด หลังจากนั้นเริ่มลงรายละเอียดพื้นที่เก็บข้อมูลในส่วนของเขาพระยาบังสา

ข้อคิด ต่อไปต้องมีการเปลี่ยนเวทีประชุมบ้าง คือไปประชุมหมู่ที่ 3 เพราะการสร้างโครงสร้างวัตถุ สร้างง่าย แต่การสร้างจิตใจคนสร้างยาก

วันที่ 24 ธันวาคม 2551 เวลาประมาณ 15.30 น. ทุกคนเริ่มเดินทางมาถึงบริเวณสระน้ำหน้าถ้ำพระยาบังสา ระหว่างที่ทุกคนรอคอยทีมเจ้าหน้าที่หน่วยประสานงาน ทางทีมงานก็ได้ร่วมกันหาจุดสำคัญของเขาพระยาบังสาไปพลางก่อนโดยเริ่มกันที่บริเวณริมสระน้ำ แต่มีฝนตกลงมาเล็กน้อย ทีมงานและชาวบ้านจึงหนีฝนไปอยู่บริเวณในถ้ำพระยาบังสาและหารือเรื่องขึ้นเขาต่อโดยจัดเตรียมอาหารว่างออกมารับประทานกัน ทางชาวบ้านผู้หญิงก็ช่วยกันเป็นการใหญ่ จากนั้นไม่นานทางเจ้าหน้าที่ประสานงานก็เดินทางมาถึง ทุกคนต้อนรับอย่างเป็นกันเอง และได้นั่งดูบรรยากาศการทำงานของทีมวิจัยในเรื่องการสอบถามหาจุดสำคัญของภูเขาจากชาวบ้าน ต่อมาฝนหยุดตกทุกคนต่างลงความเห็นกันว่าน่าจะย้ายไปบริเวณสระตามเดิมเพราะภายในถ้ำแสงน้อย ทีมวิจัยและชาวบ้านช่วยกันย้ายสิ่งของและอาหารไปชุดหนึ่ง อีกชุดพาเจ้าหน้าที่ประสานงานและ Node ท่องเที่ยวเข้าไปดูภายในถ้ำ ทุกคนต่างชอบใจ แต่ตื่นตาตื่นใจไปกับความสวยงามของถ้ำ จนเวลาผ่านไปประมาณ 15 นาที จึงพร้อมกันที่บริเวณสระน้ำอีกครั้ง

บึงพงษ์แนะนำทีมวิจัย หน่วยประสานงานวิจัย และ Node การท่องเที่ยวที่มาจากเชียงใหม่ให้ทีมวิจัย และชาวบ้านรู้จัก พร้อมทั้งพูดคุยให้ชาวบ้านเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

กิจกรรมที่ 5 เรียนรู้วิธีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

คุณสมพงษ์ หลีเคราะห์ ผู้ประสานงานศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล เชิญเจ้าหน้าที่ Node การท่องเที่ยวโดยชุมชน คุณเบญจวรรณ วงศ์คำ คุณสุภาวดี ทรวงภรณ์วานิช มาพูดคุยกับทีมวิจัยและชาวบ้านในพื้นที่

พูดถึงความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวทั่วไปกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่ามี 4 เรื่องที่แตกต่าง คือ 1)การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ที่ช่วยอย่างไรให้ธรรมชาติสมบูรณ์ 2)การฟื้นฟูวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม 3)มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างทางจะมีเรื่องเล่า มีชื่อและความเป็นมาของสถานที่ และ4)เป็นรายได้เสริม ไม่กระทบถึงอาชีพหลักของชาวบ้าน ที่สำคัญคือการบริหารจัดการโดยชุมชน ชาวบ้านเป็นคนกำหนด การท่องเที่ยวที่มีวิถีชีวิตเป็นจุดขาย

แล้วยังถามถึงจุดเด่นของตำบลควนโพธิ์ในด้านต่างๆ ว่ามีอะไร ชาวบ้านบอกว่า “กุ้งนา” จึงถามต่อว่าเราจะทำอย่างไรให้กุ้งนามีตลาดไปเพื่อเป็นจุดขายในวิธีการจับ และการแปรรูปเป็นอาหารแบบท้องถิ่น เพราะกุ้งนาเป็นกุ้งธรรมชาติไม่มีขายตามท้องตลาด

Node การท่องเที่ยวยังพูดในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวอย่างไรจึงจะอยู่ได้นาน โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท 1)ไม่มีการท่องเที่ยว แต่ต้องการให้เกิด 2)มีสถานที่ท่องเที่ยว แต่ต้องการการจัดการ และยังแนะนำวิธีการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ทางทีมวิจัยเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลโดยใช้รูปแบบ โดยยกตัวอย่างดังตาราง

คน	ธรรมชาติ	วัฒนธรรม
- ผู้รู้ - วิถีชีวิต - กลุ่มอาชีพ - อื่นๆ	- ต้นไม้ - ถ้ำ	- กินอยู่ หลับนอน - ประเพณี

เพื่อให้แยกกลุ่มทรัพยากร แนะนำให้กำหนดปฏิทิน แล้วพูดถึงว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนชุมชนสามารถกำหนดได้ว่าจะเปิดการท่องเที่ยวตลอดปี หรือเฉพาะช่วงไหน เดือนใดก็ขึ้นอยู่กับชุมชน

หลังจากนั้นยังแนะนำวิธีการเก็บข้อมูลที่ง่ายและครอบคลุมเพื่อให้ง่ายต่อการวางแผนการท่องเที่ยวต่อไปโดยใช้รูปแบบตาราง ดังนี้

กิจกรรม	จุดสนใจ	รายละเอียด	สำคัญอย่างไร	สัมพันธ์กับเราอย่างไร

จนเวลาประมาณ 18.00 น. ทีมวิจัยและชาวบ้านพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่หน่วยประสานงานวิจัย และ Node การท่องเที่ยว จึงแยกย้ายกันเดินทางกลับ

สิ่งที่ได้รับ ได้พบภาพที่มีความภาคภูมิใจของผู้เฒ่าคนแก่ ที่ได้เล่าเรื่องของตัวเอง ชุมชน วิถีภูมิปัญญา วิถีชีวิตภูมิปัญญาของคนสมัยก่อนทุก ๆ ด้าน เห็นความฉลาด ความประณีตที่คนสมัยนี้ทำไม่ได้ เช่น การโค่นต้นไม้ใหญ่โดยไม่ใช้เครื่องทุ่นแรง การทำหัตถศิลป์ การใช้วิทยาศาสตร์โดยไม่ต้องเรียนรู้ซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ในฐานะลูกหลานได้เห็นความสำคัญของผู้เฒ่าผู้แก่ทำให้มีน้ำหนักรักบ้านเกิดและคนเฒ่าคนแก่

เห็นถึงความสามัคคีของคนในสมัยก่อนและวิถีชีวิตการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของชุมชน ทำให้ทราบถึงคำว่า เอื้ออาทร อย่างชัดเจน

ตอนแรกเราเองยังไม่รู้จักชุมชนอย่างแท้จริง ทราบลักษณะของก่อเกิดชุมชนตำบลควนโพธิ์ มีความปลื้มและภาคภูมิใจในควนโพธิ์ มีข้อมูลชุมชนในทุก ๆ ด้านทุกมิติอย่างชัดเจน และมีข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรโดยทีมงานของทีมวิจัย และทราบถึงของดีภายในชุมชนเช่น เหมืองแร่ในตำบลเกาะเนียง

ปัญหาอุปสรรค เวลาของทีมว่างไม่ตรง ทำให้ล่าช้าในการเก็บข้อมูลเป้าหมายหรือคนแก่ที่ไปหาไม่อยู่ บางครั้งข้อมูลไม่ชัดเจน

กิจกรรมที่ 6 สํารวจแหล่งท่องเที่ยว

6.1 สํารวจเขา จันผาพันปี

วันที่ 27 ธันวาคม 2551 ตอนเช้าเวลา 09.00 น. พบกันที่บ้านหัวหน้าทีมวิจัย ผู้ที่ขึ้นสำรวจในวันนี้ก็มีทีมเยาวชน ชาวบ้านในชุมชน ปลัดอำเภอเมืองสตูล นางสาวพรณี เพชรบุรี พัฒนาการอำเภอเมืองสตูลประจำตำบลควนโพธิ์ คือ นางสาวฟารีดา ม่าเหลี่ยม นายกองคํการบริหารส่วนตำบล นายศักดา โดยพิลา และทีมวิจัย รวมผู้ที่ร่วมเดินทางทั้งหมด 17 คน ในการเดินทางในครั้งนี้ มีผู้หญิงร่วมเดินทางด้วยจำนวน 3 คน คือ ปลัดอำเภอเมืองสตูล พัฒนาการจังหวัดสตูล และที่ปรึกษาทีมวิจัย สำหรับอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลจะมีกล้องถ่ายรูปที่สามารถอัดวีดีโอได้

การเตรียมตัวเดินทาง เริ่มต้นการเดินทาง โดยพรานหมาด หรือผู้เชี่ยวชาญในการเดินป่าในครั้งนี้ ได้เตรียมจัดของในสัมภาระที่ได้ทำขึ้นด้วยตนเอง คือ **กระสอบปุ๋ยเคมีที่ผูกด้วยย่านเชือก** เพื่อเตรียมอาหารขึ้นไปกินด้านบน และต่างคนต่างก็เอาน้ำ กาแฟ และข้าวห่อ เอาอาหารใส่

สัมภาระของตนเองและมีดเป็นอาวุธ สำหรับตัดกิ่งไม้ที่กีดขวางระหว่างทางเดิน มีผู้เชี่ยวชาญหรือพรานคอยเฝ้าดูในแต่ละจุด

6.2 ตำรวจจุดชมวิวจอมไม้งอ

วันที่ 20 มกราคม 2551 เวลาตอนเช้า 09.00 น. เช่นเดิมนัดพบกันที่บ้านหัวหน้าทีมวิจัย ผู้ร่วมเดินทางจำนวน 10 คน หัวหน้าทีมวิจัยได้หยิบรถเครื่องมาสตาร์ท ปรีน ปรีอ แล้วบังเอิญนั่งซ้อนท้าย และตามด้วยซีดีและทีมเยาวชนหลาย ๆ คน พร้อมด้วยสัมภาระอาหาร น้ำที่เตรียมไว้ ขับไปตามเส้นทางที่ได้บอกเล่ากัน จนไปถึงจุดหมายจอดรถให้เป็นที่ยี่บริวยเสร็จ แล้ววางแผนกันว่าใครเป็นคนนำหน้าใครเป็นคนอยู่เบื้องหลัง พร้อมเอาเสบียงอาหารโดยของใครของมัน มีข้าวห่อ น้ำ กาแฟ และมีดประจำกาย ลงจากภูเขาเวลา 16.00 น. ต่างก็แยกย้ายกันกลับบ้าน

6.3 ตำรวจถ้ำวังไม้ไผ่

วันที่ 25 มกราคม 2551 ทีมวิจัย ทีมเยาวชน และพรานผู้ชำนาญเส้นทาง นัดพบกันที่บ้านหัวหน้าทีมวิจัย เวลา 09.00 น. เพื่อไปสำรวจแหล่งพื้นที่ใหม่ ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า วังไม้ไผ่ หัวหน้าทีมเตรียมสัมภาระอาหาร น้ำและเครื่องดื่ม พร้อมไปยังจุดนัดพบที่บริเวณ หน้าถ้ำพระยาบังสา เพื่อเดินทางไปยังวังไม้ไผ่ และเดินทางกลับ ก่อนถึงบ้านของตนเองก็ได้ประชุมวางแผนเพื่อจัดเตรียมทีมงานและอุปกรณ์เพื่อมาสำรวจใหม่

6.4 ตำรวจถ้ำวังไม้ไผ่ครั้งที่ 2

วันที่ 31 มกราคม 2551 พบกันเช่นเดิมนเวลา 09.00 น. ณ บ้านหัวหน้าทีมวิจัย หัวหน้าทีมวิจัย พร้อมด้วยหนาบ เตรียมสัมภาระอาหาร เครื่องดื่ม ซีดีก็มาถึง ช่วยจัดเตรียมข้าวของอาหาร กล้องถ่ายรูป และวิดีโอ สักพักนายกองค้การบริหารส่วนตำบล นายศักดิ์ โดยพิลา ก็มาถึง และพร้อมกับทีมงานตามมาเรื่อย ๆ และบางส่วนก็ได้ไปรอที่หน้าถ้ำพระยาบังสา กันบ้าง แล้ว รวมคณะที่ร่วมเดินทางไปสำรวจวังไม้ไผ่ในครั้งนี้ จำนวน 30 คน คือ ท่านนายกองค้การบริหารส่วนตำบล และท่านรองอารีย์ หลีหาด พร้อมด้วยชาวบ้านที่สนใจ ทีมเยาวชน และผู้หญิงคนเดียวคือ หนาบ การไปในครั้งนี้ทางทีมงานได้เตรียม ตัวอย่างเต็มทีเพื่อจะเก็บรูปภาพ และวิดีโอกลับมาด้วย เริ่มการเดินทาง บังสิดเริ่มถ่ายวิดีโอ เมื่อถึงจุดนัดหมาย หน้าถ้ำพระยาบังสา ทุกคนมาร่วมตัวกันที่นั่น ต่างเตรียมตัว ช่วยกับเอาอาหารเครื่องดื่ม ใส่กระเป๋าเป้ และกระเป๋าของพราน คือ กระสอบปุ๋ยเคมี มีด เพื่อขึ้นไปยังวังไม้ไผ่ การไปในครั้งนี้ จะมีความครึกครื้นเป็น

พิเศษ เพราะเป็นที่ ๆ ทุกคนเคยไปมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นนายก หรือ ชาวบ้านในชุมชน แต่สิ่งที่ทุกคนแปลกใจในครั้งนี คือ การขึ้นไปสำรวจถ้ำที่งดงาม ที่ทุกคนไม่เคยเห็น และไม่ได้เข้าไปสัมผัส เริ่มเดินทางเริ่มแรกก็เหนื่อยอีกแล้ว (หนาบ) เพราะสูงชันกว่าไปวังจันทน์ผาพันปี แต่ดีที่มีระยะทางใกล้กว่า และเดินทางกลับเวลา 16.00 น.

6.5 สำรวจพื้นที่วังไม้ไฟครั้งที่ 3

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2551 เพื่อทำเส้นทางหรือพัฒนาเส้นทาง การเดินป่า ในการขึ้นสำรวจเขาในครั้งนี มีผู้เริ่มเดินทางสำรวจในครั้งนี มีทีมวิจัย ผู้ชำนาญเส้นทาง การเดินป่า ท่านนายก อบต. นายศักดา โดยพิลา และช่าง อบต. รวมถึงพี่เลี้ยงทีมวิจัยนายวิมาท หมาดสา เป้าหมายของการขึ้นสำรวจในวันนี้ เพื่อต้องการพัฒนาเส้นทาง การเดินป่า ซึ่งท่านนายกให้ช่าง อบต. ได้ร่วมสำรวจและวางแผนด้วย พร้อมกับให้ช่างวาดภาพหรือแปลนควรมีลักษณะอย่างไร เพื่อเสนอขออนุมัติงบประมาณจาก อบต.

6.6 สำรวจถ้ำพระยาบังสา

วันที่ 28 มิถุนายน 2552 ทีมวิจัย จำนวน 5 คน ชาวบ้านบ้านโคกหมูที่ 3 และผู้ที่สนใจประมาณ ลงพื้นที่สำรวจถ้ำพระยาบังสา โดยเตรียมการจดบันทึก กล้องถ่ายภาพรูป ไฟฉาย พร้อมวางแผนการเก็บข้อมูล

6.7 สำรวจเขา

วันที่ 4 ธันวาคม 2552 ขึ้นทีมวิจัยร่วมกับชาวบ้าน จำนวน 3 คน มีนายสุรัฐพงศ์ หมั่นใจดี นายอำพรหม หมาดตา นายคินัน เป็นนายพรานพาพวกเราไป เพื่อไปสำรวจรูน้ำพุอยู่กลางหุบเขา ตามที่ชาวบ้านได้ล่ำลือมา ซึ่งชาวบ้านเล่ามาว่า มีสถานที่แห่งหนึ่งอยู่ไม่ไกลกับถ้ำพญาบังสา ซึ่งใช้เวลาเดินประมาณครึ่งชั่วโมง เดินลัดเลาะไปตามโพรงป่าไม้ตามหุบเขา พวกเราสามคน ได้นัดพบกันที่บ้านนายสุรัฐพงศ์ หัวหน้าทีมวิจัย โดยได้เตรียมข้าวเหนียวไก่ คนละ 1 ห่อ น้ำคนละ 1 ขวด กล้วย 1 หวี ได้เริ่มออกเดินทางเวลา 09.00 น โดยขี่จักรยานยนต์ 1 คัน เมื่อไปถึงบริเวณหน้าถ้ำพญาบังสา ก็เดินลัดเลาะมาทางด้านซ้ายของถ้ำ ก็จะเจอทางขึ้นเขา เราสามคนก็เริ่มปีนเขา ระหว่างทางเดินก็เจอพันธุ์ไม้มากมาย เช่น ไม้สาวแดง ไม้แคชอย โดยเรียกตามประสาชาวบ้าน พรานคินันบอกว่า ในบริเวณนี้ มีพญานกกรงหัวจุก ตัวหนึ่ง มีความสวยงามเป็นพิเศษ โดยมีหงอนที่ยาวระย้า สวยงาม ซึ่งไม่เคยเห็นที่ไหนมาก่อน อาจจะม่แค่ตัวเดียวบนเขาพญาบังสาที่ไปได้ และนกตัวนี้จะมีความคุ้นกับคนเป็นพิเศษ และจะมากทักทายกับคนที่ขึ้นเขาเกือบทุกครั้งที่เราเจอคน แต่มีความแปลกที่ว่า พรานที่คิดจะจับนกตัวนี้ไม่เคยจับได้เลย นี่คือการแปลก เมื่อเดินไปสักพักก็เจอเส้นทางที่น้ำไหลผ่าน แต่น่าเสียดายที่น้ำเหือดแห้งไปแล้ว พรานคินัน บอกว่าคนเป็นเพราะเราไปช่วงที่อากาศแห้งแล้วเกินไปจึงไม่มีน้ำไหล เมื่อ

ปีนขึ้นไปอีกนิด ก็จะเจอ เฟิงหน้าผาเล็กๆ ก็มลงดูด้านล่างก็จะมีช่องหิน ซึ่งพรานคืนัน บอกว่าน้ำ จะไหลออกมาจากช่องนี้ละ แต่วันนี้หน้าเสียดายที่น้ำไม่ไหลออกมาอย่างที่ตั้งใจเอาไว้ พวกเราก็เลย นัดกันอีกครั้งว่า รอให้ตรงกับช่วงฤดูฝน จะมากันอีกครั้ง หลังจากนั้นพวกเราก็เดินทางกลับ สิ่งที่ดีที่ได้รับ

- ได้รู้จัก ได้สัมผัส ได้เห็น ทรัพยากรของเขาพระยาบังสาด้วยตัวเอง ทุกจุด หรือพื้นที่ เมื่อก่อนรู้ตามที่เขาบอก
- ได้รู้จักพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด ได้รู้จักต้นไม้ประจำจังหวัด ต้นหมากพลู ตักแตน
- รู้จักปุ๋ยจากจีน
- ได้ขึ้นเขาสูง ๆ เป็นครั้งแรก จากคนที่หวาดกลัวความสูง เกิดความภาคภูมิใจ ที่ได้ขึ้นเขา
- ทำให้หายจากโรคภัยไข้
- ได้พบแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ไม่เคยมีใครพบมาก่อน
- ได้ใจ ได้รับความรักสามัคคี น้ำใจไม่ต้องซื้อ
- ได้เปลี่ยนแนวคิดของผู้ทำลายหรือหาพันธุ์ไม้ มาเป็นผู้นำทาง เกิดแนวการอนุรักษ์
- ได้ทราบวิธีปีนเขา การเตรียมความพร้อมในการขึ้นเขา
- ทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวทุกคนต้องทำตามกฎระเบียบของผู้นำทาง เพราะจะเกิดอันตราย หลงทางได้
- ได้มองเห็นทัศนียภาพของตำบลควนโพธิ์ และพื้นที่ของจังหวัดสตูลหนึ่ง ถือเป็นความภาคภูมิใจถ้าไม่ทำการท่องเที่ยวก็คงไม่ได้เห็น
- เมื่ออยู่ด้านบน ทำให้มองเห็นพื้นที่นาที่สวยงามเป็นเส้นตรง โดยพื้นที่นาเหล่านั้นเกิดจากภูมิปัญญาของคนสมัยก่อน ซึ่งทำโดยใช้วัว ควายเพื่อทำพื้นที่นาแต่ละแปลง
- ทำให้ทราบว่าเขาพระยาบังสายังไม่ใช่ธรรมดา เป็นภูเขาที่อยู่บ้าน กลุ่มเมือง หรือชี้ให้เห็นเหตุการณ์บ้านเมืองในอนาคต

ปัญหาอุปสรรค

- เรื่องของเวลาว่างไม่ตรงกัน
- เส้นทางที่เดินขึ้นเขาลาดชัน
- อายุของทีมงานทำให้ไม่ไหวในเรื่องของการขึ้นเขา
- ได้สัมผัสกับเห็บ

กิจกรรมที่ 7 เวทีวิเคราะห์ข้อมูล

วันที่ 4 มีนาคม 2552 เริ่มจัดเวทีเวลา 09.30 น. ได้จัดเวที ณ บ้านเลขที่ 211 หมู่ที่ 5 ต.ควนโพธิ์ โดยทางทีมวิจัยได้จัดกางเต็นท์ แต่จะใช้บรรยากาศการปูเสื่อ (ปูเสื่อ) นั่งพื้น ร่วมให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงข้อมูลที่ทางทีมวิจัยได้สำรวจ ผู้ที่เชิญมาร่วมเวทีวิเคราะห์ในครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ที่รู้ในเรื่องของประวัติ วิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นอย่างดี เริ่มแรกโดยหัวหน้าทีมวิจัยได้เล่าเรื่องของการทำวิจัยให้ผู้เข้าร่วมเวทีฟัง ถึงว่าตอนนี้เรากำลังทำอะไรอยู่ ทำอย่างไร และทำไปถึงไหนแล้ว และเป้าหมายในครั้งนี้เพื่อต้องการให้ผู้เข้าร่วมเวทีในครั้งนี้ ช่วยในเรื่องของการจัดเก็บ หรือวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาถูกต้องหรือไม่ ต้องแก้ไขอะไรบ้าง หัวหน้าทีมวิจัยเลยได้นำเสนอข้อมูลผ่านจอโปรเจกเตอร์ให้ได้เห็นกันทุกคน ต่างก็ช่วยเสริมและเพิ่มเติมในสิ่งที่ยังไม่สมบูรณ์ เล่าไปเล่ามาถึงเที่ยงพอดี ก็เลยได้เวลาทานอาหาร ทุกคนเลยร่วมรับประทานอาหารที่นั่น ตอนแรกคิดว่าจะต่อในช่วงบ่าย แต่ทำไปทำมาเมื่อกินข้าวเสร็จทุกคนต่างแยกย้ายกันกลับบ้าน เมื่อเป็นเช่นนั้นทางทีมวิจัยก็เลยเห็นว่าเราน่าไปหาผู้รู้สักครั้งหนึ่งเพื่อช่วยจัดเก็บข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

สิ่งที่ทีมได้รับได้เห็นทิศทางในการดำเนินงานท่องเที่ยว ได้ข้อมูลที่ตรงกัน ได้ช่วยกันเติมเต็มข้อมูลที่ถูกต้อง ได้พูดคุยได้เล่าเรื่องราวในอดีตของคนแก่ในหมู่บ้าน ได้เห็นความสุขคนแก่ที่ได้มาพบกัน เราได้สร้างบรรยากาศใหม่ให้กับคนแก่ ได้แนะนำโปรเจกเตอร์ให้กับคนแก่

กิจกรรมที่ 8 ศึกษาดูงาน

วันที่ 15 – 16 เมษายน 2552 ณ บ้านบ่อ 7 ลูก ณ ตาลากาตุโย๊ะซีซอ เริ่มเวลา เดินทางเวลา 09.30 น. โดยทางกลุ่มที่จะไปศึกษาดูงานได้นัดหมายตามจุดต่าง ๆ คือ ทีมของหมู่ที่ 3 บ้านโคกพิลา ได้พาธไปเองประมาณ 10 คน นอกจากนั้น ก็เป็นชาวบ้านหมู่ที่ 2 4 5 6 รวมทั้งหมดประมาณ 50 คน โดยไปรถของพี่ชัยยุทธ์ บังหลี บังเรด พรานหมาด และรถบังสิด หัวหน้าทีมวิจัย ไปถึงเวลา 10.30 น. พอดี ตามเวลาที่ได้นัดหมาย ก็เริ่มเปิดเวที โดยบังสิดกล่าวนำเสนอข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้เขาทราบว่าตอนนี้เรากำลังทำอะไร และที่มามีจุดมุ่งหมายอะไร

หลังจากนั้นบังพงษ์บอกเล่างานวิจัย พร้อมกิจกรรมการตกทาย และแบ่งกลุ่ม พร้อมแจกเอกสารชิ้นงาน เพื่อนำมาเสนอในวันถัดไป โดย

กลุ่มที่ 1 ศึกษาก่อนจัดการท่องเที่ยวของชุมชน เขามีทุนเดิมอะไรบ้าง และเขาได้เตรียมความพร้อมก่อนการจัดการท่องเที่ยวอย่างไร ในเรื่องของ คน แหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากร

กลุ่มที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์ของดีในชุมชนมีจุดเด่นอะไรบ้างเป็นอย่างไร เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งในด้านทรัพยากร แหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิต ภูมิปัญญา

กลุ่มที่ 3 ศึกษาการออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยว อย่างไร คำนี้ถึงหลักเกณฑ์อะไรบ้าง

กลุ่มที่ 4 ศึกษาการสื่อความหมาย หรือการอธิบายให้กับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างไร มีเนื้อหา หรือความรู้อะไรบ้าง และให้นักท่องเที่ยวทำอะไร

กลุ่มที่ 5 ศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มท่องเที่ยว องค์กร การกระจายคน กระจายงาน กระจายเงิน มาจากไหน แล้วนำไปใช้อย่างไร รายได้มาจากไหน จัดสรรอย่างไร การบริการนักท่องเที่ยว ความต่อเนื่องด้านการท่องเที่ยว ด้านการจัดการทรัพยากร และกิจกรรมด้านต่าง ๆ เป็นอย่างไร

แล้วหลังจากนั้นให้บังโอบ ซึ่ง เป็นหัวหน้าทีมวิจัยบ้านบ่อ 7 ลูก ได้มาเล่าเรื่องของการจัดการท่องเที่ยว หรือการเริ่มต้นงานวิจัย บังโอบบอกว่าต้อนรับ คณะศึกษาดูงาน พร้อมบอกเล่าบริบทชุมชน วิถีชีวิตความเป็นมา และทำไมถึงได้ทำ สาเหตุที่ได้ทำให้เกิดกลุ่มวิจัยการท่องเที่ยว บ่อเจ็ดลูก สาเหตุเกิดขึ้นเนื่องจากปัญหา ทรัพยากรเสื่อมโทรม มีเครื่องมือของการประมงที่ทำลายทรัพยากร และการรวมตัวกันแก้ปัญหา ของชาวบ้านในชุมชน และเครือข่ายประมงพื้นบ้าน

หลังจากนั้นก็ถึงเวลารับประทานอาหาร ละหมาดเรียบร้อย พร้อมกันเวลา 13.30 น. เพื่อแบ่งกลุ่ม ศึกษาการนำเที่ยวทั้งทางบกและทางทะเลโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทางทะเลได้เช่าเรือไว้ 2 ลำ และทางบก โดยการเดินชมงานในชุมชน สำหรับ บรรยากาศในการในกิจกรรมการท่องเที่ยวในครั้งนี้ ทางเรือ เรือไม่พอกับจำนวนคน จึงต้องเช่าเรือเพิ่มอีก 1 ลำ

หลังจากนั้นเวลา 10.30 น. ทุกคนกลับที่พักเพื่อเก็บสัมภาระและออกเดินทางไปที่หมู่บ้านโคกพะยอม เพื่อศึกษาดูงาน การจัดการท่องเที่ยว ทางทะเลอีกเช่นกัน ไปถึงบ้านโคกพะยอมเวลา 12.00 น. ได้เวลารับประทานอาหารพอดี ทุกคนรอเวลาและเริ่มทานอาหารเที่ยงด้วยกับข้าวที่อร่อย คือ แกงส้มปลากระพง แกงกะทิหอยกแป้ง น้ำพริกสาหร่ายทะเล ซึ่งเป็นมื้อที่อร่อยมาก และเป็นอาหารพื้นบ้านของที่นี่ และที่โชคดียังมีร้าน คนเสิร์ฟอาหารคือฝรั่งที่มาพักอยู่ที่บ้านโคกพะยอม เมื่อทานอาหารเสร็จแล้วทุกคนได้จัดการกับภารกิจส่วนตัว และมารับฟังการบรรยายจากหัวหน้าทีมงานบ้านโคกพะยอม แต่เสียดายอากาศที่นั่นร้อนไปหน่อย เลยทำให้ไม่มีสมาธิในการฟัง ส่วนคนที่ตั้งใจฟังจะได้ข้อมูลที่น่าสนใจเยอะ มองให้เห็นสภาพการจัดการท่องเที่ยวของบ้านเรา ว่ามันเกิดขึ้นได้ง่ายเพราะสภาพไม่แตกต่างกัน โคกพะยอมไม่มีชายหาด แต่มีลำคลอง ที่เป็นที่รักษาพันธุ์ไม้ บ้านเรามีภูเขา มีวิถีชีวิต ภูมิปัญญา คล้ายกัน คนที่สนใจมาก

เป็นพิเศษเห็นจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน กะว่าเมื่อกลับไปถึงบ้านจะพาทีมสตรีมาศึกษาดูงานต่อ หลังจากนั้นก็เดินทางกลับบ้าน

สิ่งที่ทีมได้รับ

- เกิดการเรียนรู้
- เกิดความแตกต่างการเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานอื่น ที่ดูอย่างเดียว มีความรู้สึกว่าการไปศึกษาดูงานในครั้งนี้ได้อะไรมากมาย มีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน
- เห็นพัฒนาการของคนในชุมชน
- ได้ทราบวิธีการของที่ไปศึกษา นำมาปรับใช้ เห็นรูปแบบการท่องเที่ยว
- เห็นเรื่องที่ธรรมดา แต่สามารถนำมาขายได้ เพิ่มมูลค่า
- เห็นศักยภาพของบ้านเอง เป็นแรงกระตุ้นว่าเราสามารถนำของที่เรามีมาจัดการได้ เพิ่มมูลค่า
- เห็นถึงความสามารถของบุคลากรในชุมชนนั้น ๆ เช่นการจัดระเบียบสังคมชุมชน
- ได้ทราบแนวคิดสมัยใหม่ของชุมชนนั้น ๆ
- ได้มองเห็นถึงศักยภาพของคนในการให้ความรู้ เจาะลึกข้อมูลหรือสิ่งที่สนใจหรือสามารถนำมาเป็นจุดได้เป็นวัน ๆ
- ทำให้เกิดว่าถ้าเราเรียนรู้ชุมชนตัวเอง รู้จักชุมชน สามารถยกฐานะทางความรู้ของชาวบ้านในชุมชนให้สูงขึ้นได้

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่สามารถพาคนไปได้มาก

กิจกรรมที่ 9 เวทีประชุมยกร่างการท่องเที่ยวชุมชน หารูปแบบการจัดการ ร่างกฎระเบียบ แต่งตั้งคณะกรรมการ

วันที่ 24 มิถุนายน 2552 เริ่มประชุมเวลาเดิม 21.00 น. ณ บ้านหัวหน้าที่มีวิจัย ในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยว ได้พูดคุยในเรื่องว่าเราจะทำอะไรดี เริ่มจากจุดไหน พัฒนาตรงไหนก่อน และบั้งพั้งเสนอว่าให้เราหาจุดขายของหมู่บ้านที่จะให้เขามาท่องเที่ยวให้ได้ก่อน ถ้ามาบ้านโลกพิลาหมู่บ้านที่ 3 เขาจะนึกถึงอะไร คุยไปคุยมาก็ไม่พ้นจากเรื่องของอาหารการกิน และเริ่มพูดคุยประชุมยกร่างการท่องเที่ยวชุมชน หารูปแบบการจัดการ ร่างกฎระเบียบ แต่งตั้ง คณะกรรมการ

วันที่ 28 มิถุนายน 2552 พร้อมกับวาดแผนที่ หรือเส้นทาง

วันที่ 1 กรกฎาคม 2552 ยกร่างกฎระเบียบ เวลา 20.00 น. นัดพบกันที่บ้านหัวหน้า
ทีมวิจัย เพื่อประชุมในเรื่องของการจัดตั้งกฎระเบียบชุมชนเป็นเป็นตัวอย่าง

วันที่ 8 กรกฎาคม 2552 ยกร่างการท่องเที่ยวต่อจากเดิม โดยนัดพบกันเวลาเดิม ณ บ้าน
หัวหน้าทีมวิจัย การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บังสิด หรือเรื่องของการพัฒนา สิ่งที่ต้องพัฒนาเป็น
อันดับแรก ได้พูดคุยกัน คือ สิ่งที่จะคิดว่าจะตั้งเป็นสำนักงาน คือพื้นที่บริเวณหน้าถ้ำพระยาบังสา
เลยมีมติว่า จะทำถนนทางเข้าบริเวณหน้าถ้ำพระยาบังสา ถมดินปรับพื้นที่ดินสาธารณะ ปรับ
พื้นที่ ขุดคุ้ยระบายน้ำ วางแผนการสร้างลูกหน้า และปรับภูมิทัศน์ ทำให้เห็นโมเดล และ
โปรแกรมการท่องเที่ยว บังพงษ์พูดว่าก่อนจัดการท่องเที่ยว ควรคำนึงถึง ผู้ท่องเที่ยวต้องมาก่อน
ควรมีการจัดตั้งกลุ่มที่มีอยู่

วันที่ 15 กรกฎาคม 2552 ยกร่างการท่องเที่ยว ต่อ นัดพบกันที่บ้านหัวหน้าทีมวิจัย
เช่นเดิม เวลาเดิม เพื่อหารือในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งในวันนี้ได้นำข้อมูลที่ได้
สำรวจมาสรุปเป็นปฏิทินตามฤดูกาลให้เห็นชัดเจน บังสิดได้พูดถึงการเตรียมความพร้อมในเรื่อง
ของการท่องเที่ยว และได้้นำข้อมูลที่ได้สำรวจมาทำเป็นปฏิทินการท่องเที่ยว ซึ่งพอสรุปได้ และ
พร้อมกับเขียนโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ขยออกมาอย่างคร่าว ๆ

วันที่ 10 กันยายน 2552 ยกร่างการท่องเที่ยว ต่อ เวลา 21.00 น. นัดพบกันที่บ้าน
หัวหน้าทีมวิจัย ผู้ที่มาร่วมประชุมในวันนี้ ประมาณ 11 คน บังหมาดเปิดประเด็นโดยให้ทีมวิจัย
ร่วมกันศึกษาวัตถุประสงค์ของโครงการว่ามีวัตถุประสงค์ข้อใดบ้างที่ได้ทำบรรลุไปแล้ว สำหรับ
วัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ของชุมชนตำบลควนโพธิ์
2. เพื่อศึกษาหารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว
3. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและป่า
4. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต
5. เพื่อศึกษาจัดจำครองรับนักท่องเที่ยวชุมชน
6. เพื่อศึกษาผลกระทบความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนก่อนและหลังเปิดการท่องเที่ยว
7. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหาขยะ แนวทางการกำจัดขยะ

จากข้อที่กำหนดมาทั้งหมด มี ข้อที่ 1 ตอบโจทย์วัตถุประสงค์งวดที่ 1 ส่วนข้อที่ 2 3 4
5 7 จะตอบสนองในงวดที่ 2 แล้วมีกฎระเบียบเกี่ยวกับการป้องกันและรองรับขยะแล้วหรือยัง
บังหมาดเสนอให้ว่าเราลองดูว่า ใครเป็นผู้มาเที่ยว เที่ยวที่ไหน เที่ยวอย่างไร กินที่ไหน
นอนที่ไหน ใครเป็นผู้จัดการ ส่วนการเตรียมการในระยะที่ 1 มีทีมจัดการ อาหาร บริหาร
จัดการ เรื่องของการนำเที่ยว และได้หารือเรื่องการท่องเที่ยวต่อ โดยช่วยกันหาขอบเขตของงาน

ในการจัดการท่องเที่ยว โดยแยกออกเป็นกลุ่มดังนี้ กลุ่มไกด์นำเที่ยว กลุ่มอนุรักษ์ เพาะพันธ์ไม้ กลุ่มอาหาร ที่พัก/ทำความสะอาด งานยานพาหนะ กลุ่มบรรเทาสาธารณภัย ควบคุมกฎระเบียบ ชุมชน พร้อมนำข้อมูลที่ประชุมในวันนี้ไปต่อบ้าน โลกพิลาหมู่ที่ 3 ต่อในวันพุธถัดไป

วันที่ 1 ตุลาคม 2552 ประชุมยกร่างการท่องเที่ยว ต่อ เริ่มประชุมเวลา 21.00 น. ณ บ้าน โลกพิลา หมู่ที่ 3 ตำบลควนโพธิ์ หัวหน้าทีมวิจัยได้เล่าถึงเรื่องของวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในหัวข้อ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อชาวบ้านในหมู่บ้านโคกได้รับรู้พร้อมกัน แต่ได้เน้นใน หัวข้อที่ว่า เพื่อ ศึกษาหารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว โดย นายชัยยุทธ์ ได้พูดคุยในเรื่องของประเด็นการ ท่องเที่ยว ว่า “นักท่องเที่ยวเป็นใคร เที่ยวที่ไหน เที่ยวอย่างไร จะกินที่ไหน นอนที่ไหน ใคร จัดการ” โดยได้หยิบเอาโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ได้ทำไว้ มาเล่าให้ชาวบ้านฟัง พร้อมกับถ่าย เอกสารโปรแกรมการท่องเที่ยวมาให้ดูด้วย และบั้งสีคหัวหน้าทีมวิจัยได้เสริม คือ นักท่องเที่ยว มาแล้วทำอะไร ให้กับชุมชนชนบ้าง เช่นการปลูกต้นไม้ ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ ไปด้วย และเมื่อนักท่องเที่ยวมาได้รับอะไรกลับไปบ้าง เช่น ของฝาก เราจะทำอย่างไร

ส่วนสำหรับ งานการท่องเที่ยว จะต้องมีส่วนดังนี้

1. กลุ่มบริหารจัดการ
 - ฝ่ายบริการ
 - ฝ่ายประสานงาน
2. กลุ่มกิจกรรมท่องเที่ยว
3. ไกด์
 - สถานที่ท่องเที่ยว
 - วัฒนธรรม/ภูมิปัญญา
 - ดูแลแนะนำความปลอดภัย
4. อนุรักษ์/ปลูกต้นไม้
5. อาหาร
6. ที่พัก/ทำความสะอาด
7. ยานพาหนะ
8. บรรเทาสาธารณภัย/ควบคุมระเบียบ

สำหรับการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกลุ่มบริหารจัดการ ได้แก่

- ไกด์ ปรี หยา ชิติ
- อาหาร หนาบ ก๊ะเจ๊ะมี๊ะ
- ยานพาหนะ อาด กาด
- ที่พัก บังแอด บังปาก บังเจด

- กลุ่มอนุรักษ์ ขาย – ปลุก – ห้ามทำลาย ส่งเสริมเกษตรชีวภาพ/อินทรีย์ ชีวนาด ยา
หนี แบน
- กลุ่มรักษาความปลอดภัย/บรรเทาสาธารณภัย ผู้ใหญ่
- ด้อนรับ / ประสานงาน สีด บ่าว ยึด
- กลุ่มภูมิ/ของฝาก ชัยยุทธ์ พุด หมีด
- ประชาสัมพันธ์ ยึด แอล บ่าว สีด

ส่วนในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่มใหญ่ หรือคณะกรรมการชุดใหญ่ จะมาจาก
หัวหน้าทีมหรือฝ่ายต่าง ๆ โดยมี นายโบท เหมโคกน้อย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 เป็นประธานโดย
ตำแหน่ง

วันที่ 7 ตุลาคม 2552 ประชุมร่างการท่องเที่ยว ต่อ เริ่มประชุมเวลา 21.00 น. ณ
บ้านโคกพิลา หมู่ที่ 3 ตำบลควนโพธิ์ วันนี้ทีมวิจัยจำนวน 4 คน พี่เลี้ยงจำนวน 1 คน
ชาวบ้านจำนวน 10 คน พร้อมด้วยนักศึกษาแม่โจ้จำนวน 7 คน ได้เข้ามาศึกษาดูงาน
กระบวนการทำงานของทีมวิจัยเชิงอนุรักษ์เขาพระยาบังสา เพื่อไปทำวิจัยในเรื่อง ศึกษา
กระบวนการทำงานของทีมวิจัยโครงการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพญาบัง
สาฯ และการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลควนโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ และได้พูดคุยหารือเรื่องบทบาทหน้าที่ของกลุ่มที่ทำการจัดการ
ท่องเที่ยว

วันที่ 26 ตุลาคม 2552 ประชุมหารือเรื่องไกด์และกลุ่มอาหาร เริ่มนัดพบกันเวลา 14.00
น. ณ บ้านผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 โดยกลุ่มอาหารของชาวบ้านหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 2 มารวมตัวกัน
โดยอาหารที่นำมาปรุงในวันนี้ คือ

1. ยำกุ้งนากับปลีกกล้วย ยอดจิก ยอดยาร่วง
2. แกงส้มปลาช่อน ต้มยำปลาช่อน
3. ปลาพองทอด ปลาพองหมกใบขมิ้น
4. ปลาตุ๋นผัดเผ็ด

ส่วนกลุ่มไกด์ก็ทำความเข้าใจข้อมูลและเตรียมความพร้อมรับนักท่องเที่ยว

สิ่งที่ได้รับ

- ได้บทเรียน ได้วางแผนหลายชั้น หลายครั้ง มองเห็นความเหมาะสมของพื้นที่ จนได้
ค้นหาพื้นที่ที่เหมาะสม
- มีวิธีคิดเชิงหลักการและเหตุผล คิดว่าถ้าทำตรงนี้ต้องเอาอะไรมาเป็นจุดขาย
- ได้รู้เขารู้เรา มองเห็นถึงคนที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

- มีรูปแบบการท่องเที่ยว
- ได้ค้นหาจุดขายของกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพระยาบังสา
- ได้ค้นพบ วิถีชีวิตภูมิปัญญาเรื่องการทำนา เริ่มทำนาข้าวชีวภาพโดยการไถกลบตอซัง การทำข้าวซ้อมมือ การดำข้าวเม่า คั้นพอบอาหารพื้นบ้าน
- ได้วางแผนงานของกลุ่มต่าง ๆ พร้อมทราบขอบข่ายงาน
- ได้มีการทำปฏิทินการท่องเที่ยว และเส้นทางทรัพยากรท่องเที่ยว
- เกิดกฎระเบียบการท่องเที่ยวชุมชน
- ได้บรรยายภาคใหม่ ๆ

ปัญหาอุปสรรค

- ใช้เวลานาน แต่ต้องการข้อมูลที่ชัดเจน เน้นการหาจุดขาย หารูปแบบ ร่างกฎระเบียบ
- หาทุน

กิจกรรมที่ 10 นำเสนอประเด็นการท่องเที่ยว

วันที่ 12 พฤศจิกายน 2552 ประชุมหารือเพื่อจัดเวทีนำเสนอประเด็นการท่องเที่ยว เริ่มเวลา 21.00 น. ทีมวิจัยจำนวน 4 คน และชาวบ้านหมู่ที่ 3 บ้านโลกพิลา และพี่เลี้ยง สกว.ร่วมปรึกษาหารือเพื่อจัดเวทีนำเสนอประเด็นการท่องเที่ยว ซึ่งให้ทางผู้ใหญ่โอบได้นัดชาวบ้านเพื่อจัดเวที เมื่อได้ปรึกษาหารือและลงมติกันวันที่ 18 พฤศจิกายน 2552 ณ อาคารอเนกประสงค์หมู่ที่ 3 บ้านโลกพิลา เวลา 13.00 น. แยกที่เชิญ คือ ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 บ้านโลกพิลา ท่านปลัดอาวุโสอำเภอ เมืองสตูล ชลประทานฝ่ายคลองท่าแพร์ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติสตูล เรื่องที่จะนำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยว ปฏิทินตามฤดูกาล กลุ่มต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว วิดีโอ ระเบียบชุมชน และได้มอบหมายงานดังนี้ เปิดเวทีโดย ผู้ใหญ่บ้าน นำเสนอขั้นตอนการดำเนินงานของวิจัยโดยสุรัฐพงษ์นำเสนอกลุ่มต่าง ๆ โดยชัยยุทธ์ กฎระเบียบชุมชน โดยวิรพจน์ โปรแกรมการท่องเที่ยวโดยธรา สุดท้ายสมพงษ์ หลีเคราะห์ผู้ประสานงานฯ ขอคิดเห็นจาก ปลัด อบต. อ่าวโส ชลประทาน เจ้าหน้าที่อุทยาน

วันที่ 15 พฤศจิกายน 2552 ซ้อมเวทีนำเสนอประเด็นการท่องเที่ยว ทีมวิจัยได้นัดพบกันที่บ้านหัวหน้าที่มีวิจัย โดยมีทีมวิจัยจำนวน 5 คน พร้อมพี่เลี้ยง สกว. จำนวน 2 คน คือ บังหมาด บังพงษ์ และต๊อก นักศึกษามาร่วมประชุมในเวทีด้วย เพื่อซ้อมเวทีนำเสนอประเด็นการท่องเที่ยว คุยไปคุยมา บังพงษ์เสนอให้เสนอในรูปแบบแนวทาง

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2552 จัดเวทีนำเสนอประเด็นการท่องเที่ยว เริ่มต้นเวลา 13.30 น. ณ หมู่ที่ 3 บ้านโลกพิลา แยกที่มาเริ่มทยอยลงทะเบียน โดยผู้มาร่วมงานในครั้งนี้ ก็มีชาวบ้านในชุมชน เจ้าหน้าที่อุทยาน เจ้าหน้าที่กรมชลประทาน พัฒนาการตำบล และพี่เลี้ยง

สกว. รวมถึงทีมวิจัย เวลา 14.00 น. หัวหน้าทีมวิจัย นายสุรัฐพงศ์ หมั่นใจดี เริ่มต้นด้วยการกล่าวทักทาย และเล่าเรื่องการทำงานของทีมนักวิจัย โดยแยกประเด็นดังนี้ ประเด็นที่ 1. บอกเล่าถึงสภาพปัญหา ประเด็นที่ 2. ปัญหาทางธรรมชาติ การลักลอบพันธุ์ไม้ การจับสัตว์น้ำที่ผิดวิธี เช่น การช็อตด้วยไฟฟ้า การใช้ยาเบื่อปลา ประเด็นที่ 3. ปัญหาแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาผู้สาว ปัญหายาเสพติด ประเด็นที่ 4. ปัญหาทางวิถีชีวิตภูมิปัญญา และวัฒนธรรม เริ่มสูญหาย

หัวหน้าทีมวิจัยได้บอกเล่าถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นได้รายงานถึงสิ่งที่ได้ทำไปแล้วในกิจกรรมโครงการและได้อะไรบ้าง

- นำเสนอโครงการ จัดทำ แบบสอบถาม
- ศึกษาข้อมูลชุมชนและสภาพทั่วไปของเขापญาบังสา ประวัตติความเป็นมา ดำเนินเรื่องเล่า วิถีชีวิต ภูมิปัญญา แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนและบริเวณเขापญาบังสา ลักษณะภูมิศาสตร์ สภาพป่าและปริมาณเนื้อที่ หน่วยงานที่รับผิดชอบ
- สำรวจแหล่งท่องเที่ยว ในชุมชน บริเวณเขา เส้นทางเดินป่า สภาพป่า พันธุ์ไม้
- สรุปรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลประวัติชุมชน ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ในชุมชน และบริเวณเขापญาบังสา
- ศึกษาดูงาน ณ บ้านป่อ 7 ลูก และบ้านโคกพะยอม อำเภอละงู จังหวัดสตูล
- จัดเวทีประชุมยกย่องการท่องเที่ยวชุมชน หารูปแบบการจัดการ ร่างกฎระเบียบ แต่งตั้งกรรมการ

กิจกรรมที่กำลังทำ จัดเวทีนำเสนอประเด็นและรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว

กิจกรรมที่จะทำต่อไป ทำสื่อ แผ่นพับ วิดีโอ ทดลองนำเที่ยว เวทีนำเสนอผลงานวิจัย

หลังจากนั้นหัวหน้าทีมวิจัยก็ได้แนะนำเสนอในประเด็นที่ว่า เราได้ทำอะไรจากกิจกรรมที่ได้ทำไปแล้ว พอแยกออกเป็นด้าน ๆ ดังนี้

1. ด้านประวัติศาสตร์ เราได้ศึกษาศึกษาค้นคว้า และรวบรวมประวัติศาสตร์ของตำบลควนโพธิ์ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ผู้รู้ในชุมชน รวมถึง หน่วยงานภาครัฐและเอกชนผู้เฒ่า
2. ด้านวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการทำนา ทำสวนยางพารา การดำข้าวเม่า การจักสาน การทำวาว ทำส้ม การละเล่นต่าง ๆ การทำอาหาร ปลาพอง ปลาส้ม แกงปลาน้ำจืด แกงส้มปลาช่อน ปลาดุก ปลาช่อนต้มยำ ปลาดุกผัดเผ็ดทอดกรอบ ยำกุ้งนา
3. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและบริเวรรอบเขาพระยาบังสา

4. ได้ปฏิทินตามฤดูกาล
5. และกลุ่มเชื่อมโยงการท่องเที่ยวต่าง ๆ

สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาจัดเป็น โปรแกรมการท่องเที่ยวได้

แล้วเราจะทำอย่างไรต่อไปเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว

1. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ
 - กลุ่มรับผิดชอบต่างๆ มัคคุเทศก์ กลุ่มอาหาร
 - ผู้รับผิดชอบการเงิน บัญชี

ชุมชนได้อะไรเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว

1. สนับสนุนส่งเสริม การดูแลทรัพยากรธรรมชาติของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบริเวณ ต.ควนโพธิ์
2. มีกฎระเบียบที่ได้จากเวทีของชุมชนเอง
3. ได้รับรู้ถึง วิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ยังคงอยู่ หรือได้รับการฟื้นฟู
4. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของคนในชุมชน และนักท่องเที่ยวที่มา
5. เกิดความสามัคคีปรองดอง มีการทำงานเป็นทีม
6. มีรายได้เสริม

หลังจากนั้น นายธรา สลีหมื่น ลองเล่าประวัติศาสตร์ชุมชน

และต่อยอดนายวิโรจน์ ลำโป ได้พูดคุยในเรื่องของกฎระเบียบชุมชน ซึ่งเริ่มด้วย

ระเบียบชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพระยาบังสา

สมพงษ์ทิมวิชัย สกว. นำเสนอให้เห็นภาพการท่องเที่ยวของบ้านบ่อเจ็ดลูก ตาลากาตุโย๊ะ ชีซอ ในเรื่องของวิถีชีวิตและภูมิปัญญาที่ใช้ในชีวิตประจำวันแบบง่าย แต่สามารถนำมาเป็นจุดขายด้านวิถีชีวิต ได้เป็นอย่างดี คือ ให้ฝรั่ง ทำขนมจาก หรือ ชาวบ้านเรียกว่า บ้าย บ้าย ลูกก็ โดยนำนักท่องเที่ยวชาวฝรั่ง ไปตัดใบจาก โดยสอนวิธีการตัดใบจาก และหลังจากนั้น นำไป ฉอย มะพร้าว (เอามะพร้าวมาจากต้น) ให้แบกมะพร้าวกลับมาเอง ให้ปอกเอง และหลังจากนั้นช่วง กลางคืน ก็ให้นักท่องเที่ยวชาวฝรั่งมาทำขนมจากกินเอง ซึ่งจากการที่นำมาเสนอให้เห็นว่าเรื่อง ง่าย ๆ ที่สามารถมีอยู่ในหมู่บ้านสามารถนำมาเป็นจุดขายได้ และความเป็นไปได้ในการเกิดการ ท่องเที่ยว

หลังจากนั้นก็ได้เชิญให้เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติหนองปึกพระยาบังสาเป็นผู้มาให้ คำแนะนำ โดยเจ้าหน้าที่บอกว่าเป็นเรื่องที่ดีที่พวกเราได้ทำแบบนี้ แต่ก็ขอให้ทางชาวบ้านถ้าจะ ทำอะไรช่วยบอกเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชาวบ้านได้ทราบด้วย ระเบียบชุมชนเป็นสิ่งดี กลมกลืนกันดีแล้ว

และหัวหน้าทีมวิจัยก็ได้เชิญท่านปลัด อบต. มาให้ข้อเสนอแนะ เป็นโครงการที่ดี จะช่วยลดภาวะโลกร้อน งานเกิดจากความตั้งใจของชาวบ้านในชุมชนเองเป็นสิ่งดี เพราะหลายครั้งที่มีหน่วยงานอื่นมาศึกษาดูงาน แต่ไม่มีความพร้อม แต่ต่อไปนี่ คงจะมีความพร้อมในเรื่องของการต้อนรับ ผมจะช่วยประสานงานให้

พัฒนาการแนะนำในเรื่องแผนชุมชน ให้มาจากพี่น้อง ในกระบวนการเรียนรู้ จุดเริ่มต้นคือการทำสิ่งเล็กไปหาใหญ่ จะยิ่งใหญ่ไปในวันข้างหน้า ให้มีการถ่ายทอดสืบเนื่อง ไปสู่เยาวชน ถ้าพี่น้องในหมู่บ้านร่วมมือกัน งบประมาณก็จะลงมาที่หมู่บ้าน และคำนึงถึงสิ่งที่ชอบและรายได้ จะมาตามหลัง

สิ่งที่ทีมได้รับ

- มองเห็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ชัดเจน ด้านโปรแกรมการท่องเที่ยว กลุ่มองค์กร ระเบียบชุมชน ระเบียบการท่องเที่ยว รูปแบบการลงทุน และการปันผล
- มองเห็นศักยภาพของทีมวิจัย

ปัญหาอุปสรรค

- ล้มและลุกหลาย ๆ ครั้ง
- การเปลี่ยนแปลงสถานที่หลาย ๆ ครั้ง เลยต้องหาจุดขายตามความเหมาะสมของสถานที่ และมีการเปลี่ยนแปลงโปรแกรมบ่อยครั้ง
- ปัญหาแนวร่วมของคนในชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน มีความคิดขัดแย้งภายใน
- โดรนกลั่นแกล้งสถานที่ก่อตั้งพื้นที่สำนักงานถูกทำลายโดยรถไถดิน เสาอาคารพังทะลายพร้อมต้นไม้
- ความคิดของคนในชุมชนถูกรอบงำด้วยอิทธิพลทางการเมือง

กิจกรรมที่ 11 จัดทำสื่อแผ่นพับ ประชาสัมพันธ์

วันที่ 28 มีนาคม 2553 พบกันที่เดิมที่บ้านหัวหน้าทีมวิจัย ตามเวลาเดิม คือ 20.00 น. หัวหน้าทีมวิจัยได้ชี้แจง ส่วนกิจกรรมในที่จะทำต่อไปคือ การจัดทำสื่อแผ่นพับประชาสัมพันธ์ การจัดทำไวนิล และกิจกรรมต่อไปหลังจากนั้นคือ จัดทดลองนำเที่ยว และงานวิจัยด้วยเวทีนำเสนอผลการดำเนินการวิจัย เป็นกิจกรรมสุดท้ายของการทำวิจัย แต่ก่อนที่จะมีการเราควรมีสถานที่ที่เป็นสำนักงานคือจุดรวมของผู้ที่เข้ามาติดต่อหรือศึกษา ทางทีมลงมติดกันว่าจะทำที่หมู่ที่ 3 บ้านโคกพิลา คือพื้นที่ของชลประทานคลองท่าแหร่ที่ทางทีมได้ติดต่อประสานงานเพื่อยกเป็นสำนักงานนั้น และได้ยื่นเสาในวันที่ 25 มีนาคม 2553 ด้วยเงินลงทุนของชาวบ้านในชุมชน

ตำบลควนโพธิ์ที่ร่วมลงหุ้น พร้อมปลูกต้นปาล์ม จำนวน 13 ต้น ผลปรากฏว่า เสาที่ยื่นอาคาร จำนวน 6 ต้น พร้อมต้นไม้ล้มระเนระนาดไปคนละทิศละทางไม้ที่ตั้งไว้กีดด้านหนึ่งของถนน ต้นปาล์มล้มเหมือนกับถูกรถไถชน เมื่อเกิดเรื่องเช่นนี้ เราจะทำอย่างไรกับเรื่องที่เกิดขึ้น ทางทีมได้ลงมติว่าเราจะแจ้งความ แต่ไม่ได้แจ้งเพื่อเอาผิดกับคนที่กระทำ นายวิมาทพี่เลี้ยงเสนอให้รายงานความเสียหาย พร้อมรูปถ่าย รายชื่อสมาชิก สรุประบวนการที่ผ่านมา เช่น เรื่องงานวิจัย การค้นหาของดีในชุมชน การจัดเวที รูปแบบกิจกรรม เป็นอย่างไรมีเป้าหมายอะไร และผลประโยชน์เป็นอย่างไรเพื่อรายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เน้นนำหน้าตัวโครงการ เถ่าจุดเริ่มต้นของงาน พร้อมนัดแจ้งความในวันที่ 29 มีนาคม 2553 และทางทีมงานกำลังคิดว่าเมื่อเกิดปัญหาเช่นนี้เราควรดำเนินการต่อไปหรือไม่ เพราะทุกคนในทีมงานเริ่มล่าและถดถอย

วันที่ 9 มิถุนายน 2553 พบกันที่เดิม เวลาเดิม ที่บ้านหัวหน้าทีมวิจัย นายสุรัฐพงศ์หมั่นใจดี หัวหน้าทีมวิจัย เสนอเรื่องของการเปลี่ยนสถานที่ก่อสร้างสำนักงาน คือที่สวนปาล์ม เพราะง่ายและสะดวกในการจัดการ นายวิมาท เสนอเรื่องของการใช้ที่ดินว่ามีจัดการอย่างไร จะเช่าหรือไม่ มติที่ประชุมว่าในช่วงแรกให้ใช้ฟรีไปก่อน บังพงศ์เสนอว่าจะใช้อะไรเป็นจุดขาย หัวหน้าทีมวิจัยว่าเราจะใช้รูปแบบเดิมเพียงแต่ย้ายสถานที่เท่านั้น บังเบศรเสนอว่าในบางกิจกรรมอาจมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง เช่นการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ เพราะห่างไกลสถานที่เป็นการยากต่อการจัดการ นายวิมาทเสนอเรื่องข้าวกล้องให้เป็นประเด็นให้ชัดเจน ซึ่งทางทีมงานก็เห็นด้วย และได้ นำประเด็นของข้าวกล้องมาพูดคุย โดยจัดลำดับเรื่องของข้าวกล้อง เริ่มจากนาชีวภาพ จัดทำองค์ความรู้เรื่องข้าว เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ การอนุรักษ์ข้าวพื้นเมือง เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ บังพงศ์เสนอให้มีการคัดเลือกพันธุ์ข้าว และจากการที่พูดคุยกันมาข้างต้น วิมาทพี่เลี้ยงได้ขึ้นชาร์ทแสดงว่างานที่เราทำตอนนี้ ซึ่งเป็นงานเร่งด่วน มี 3 งาน คือ งานข้อมูลเรื่องข้าว งานก่อสร้างสำนักงานกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ งานทำสื่อ ประชาสัมพันธ์ และนำเที่ยว บังพงศ์เสนอว่าเราควรไปศึกษาดูงานในเรื่องข้าว ไปดูเรื่องนาชีวภาพ และพูดถึงเรื่องการทำนาชีวภาพเพื่อการนำร่องโดยสมาชิกที่สนใจทำนาชีวภาพ และทางทีมงานน่าจะมีการรวบรวมในเรื่องของพันธุ์ข้าวพื้นเมือง ทางทีมวิจัยสรุปว่าจะไปศึกษาดูงานเรื่องของข้าวในวันจันทร์ที่ 14 มิถุนายน 2553 โดยให้นายวิมาทเป็นผู้ติดต่อประสานงาน โดยกำหนดหัวข้อที่จะศึกษาคือ การทำนาชีวภาพ กระบวนการ ความเหมาะสมของพื้นที่ การอนุรักษ์ข้าวพื้นเมือง การค้นหา การขยายพันธุ์ กระบวนการทำงานเป็นทีม ผลลัพธ์ และอื่น ๆ โดยผู้ร่วมเดินทางคือผู้ที่ต้องการทำนาจริง ๆ และทีมงานที่จะนำมาขับเคลื่อน

วันที่ 4 มิถุนายน 2553 ศึกษาดูงานเรื่องการทำนาอินทรีย์ ณ จังหวัดพัทลุง เริ่มเดินทางเวลา 06.00 น. โดยผู้ที่เข้าร่วมเดินทางจำนวน 10 คน โดยรถจำนวน 2 คัน เวลา 10.00

น. ก็ถึงจุดหมายพอดี ทางเจ้าภาพก็ร่วมออกมาต้อนรับ และเริ่มให้คณะศึกษาดูงานเดินชมพื้นที่ เพื่อเป็นการผ่อนคลาย ก่อนที่จะกลับมา รวมกลุ่มเพื่อสอบถามข้อมูล โดยหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ นำเสนอข้อมูล ซึ่งเริ่มแรกของการทำนา โดยการรวมกลุ่ม 7-8 คน ชวนกันร่วมมาทำ ชาวผู้ เฒ่าคนแก่มาเริ่มทำ เพราะในอดีตไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมี ในปีแรกรวมกันทำ 20 กว่าไร่ ซึ่งตอนนี้ก็ มีการรวมกลุ่มมากขึ้นประมาณ 100 กว่าไร่ โดยการปลูกข้าวที่ตนเองถนัด ทางกลุ่มก็มีการจัดทำ ค่ายแนะนำการทำนาในเชิงแลกเปลี่ยน เป็นช่วง ๆ โดยมีการวางแผน 1 คั้นแซ่ข้าวปลูก ใต้น้ำ หน่อจะแตกเขียวหมา หลังจากนั้นอยู่ในระยะแตกกอกมะพร้าว ทำเทือก หว่าน ช่วงบ่ายจะมีการ แผลหน่อ 4-7 วัน ในระยะหยอดน้ำค้าง คือน้ำค้างจะอยู่ที่ยอด หลังจากนั้น 7 วัน จะจม หลักนกกุ่ม หลังจากนั้น 7 วันจะจมหลังนเขา แดกใบพาย หลังจากนั้น 7 วันจะจมหลังไถ่ เดือน ระยะถอนกล้า ประมาณ 35 วัน ส่วนระยะดีที่สุดในการถอนคือ 21 วัน พื้นนาเสมอ ข้าวน้ำดี ข้าวออกก่อน

ถอน มีการทดลองในการจุ่มหัวกล้าด้วยขี้ค่างควา ผสมโคลนตม ประมาณ 1 คั้น ดำ ประมาณ 3 ตัน ระยะห่างปกติประมาณ 25 ซม. ซึ่งต้นเดียวปริมาณแตกก้อจะดีกว่า

ซึ่งตัวชี้วัดทางธรรมชาติที่เห็นผลได้ คือ มีแมลงปอ แสดงว่าน้ำที่นี้สมบูรณ์ไม่มีสารเคมี เพราะว่าเป็นสถานที่ปลอดสารเคมี แมลงปอเยอะ

วันที่ 14 สิงหาคม 2553 พบกันที่เดิม เวลาเดิม ที่บ้านหัวหน้าที่มีวิจัย รายงาน งบประมาณของทีมตอนนี้ยอดเงินเข้ามาแล้วประมาณ 90,000 บาท ในเรื่องกิจกรรมของเราก็มี ประมาณ 3 กิจกรรม คือ จัดทำสื่อแผ่นพับประชาสัมพันธ์ เวทีน้ำเขียว และเวทีนำเสนอผลการ ดำเนินงานวิจัย และงานวิจัยจะต้องปิดงบภายในเดือน กันยายน 2553 นี้ ตอนนี้ แผ่นพับผมก็ ได้ทำไปแล้ว ก็ให้พวกเราลองดูว่าจะต้องเพิ่มเติมอะไรบ้าง ส่วนไวนิลประชาสัมพันธ์ ผมก็ได้ แยกข้อมูลในเรื่องของ แหล่งท่องเที่ยว การแปรรูปอาหาร ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน วิถีชีวิตภูมิ ปัญญา แผ่นที่น้ำเขียว การนาชีวภาพ และป้ายประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมถึง เรื่องของการทำเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์ผ่าน Internet ด้วย โดยใช้ชื่อเว็บ คือ www.payabangsa.org ซึ่งเอามาจากข้อมูลที่เราได้ทำวิจัยหรือศึกษาข้อมูลมาลงในไวนิลพอให้ พวกเราได้เป็นแนวก่อนว่าจะเพิ่มเติมอะไรอีกบ้าง ส่วนในเรื่องของสำนักงาน หรือรีสอร์ทชุมชน เราก็ต้องรีบให้เสร็จเร็ว ๆ นี้ เาเป็นว่าใครว่างก็ให้มาช่วยงานได้เลยทุกวันโดยที่เราไม่มีการนัดหมายกันแล้ว เพราะไม่กัวันเราจะมีการถือศีลอด ทางทีมงานบอกว่าเมื่อกลางวันเราไม่มีแรงก็ให้ ชวนกันมาทำในตอนกลางคืน อย่างน้อยก็ให้เสร็จอาคารประชุม อาคารละหมาดก่อน แต่ในช่วง นี้พวกเราต้องเร่งกันแล้วแหละอย่างน้อยถ้าในช่วงกลางวันทำก่อสร้าง ในช่วงกลางคืนต้องทำ ข้อมูลด้วย เพราะในช่วงถือศีลอด เราต้องไม่รอดแน่

สิ่งที่ได้รับ

- เกิดความคิด เกิดองค์ความรู้ ได้เผยแพร่องค์ความรู้
- เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน
- มีความกล้าที่จะขายความคิด กล้าที่จะเผยแพร่ กล้าที่จะหยิบมาชู
- ได้ประชาสัมพันธ์ให้เพื่อเห็นทั่วไปประเทศ ทั่วโลก ได้ขยายได้โซ่ของดีในชุมชน กล้าที่จะนำไปโชว์ที่เมืองทองธานี

ปัญหาอุปสรรค

- เวลาไม่ทัน ชี้นงานแต่ละชิ้นต้องใช้ความคิดจินตนาการ

กิจกรรมที่ 12 ทดลองนำเที่ยว พร้อมนำเสนอผลการวิจัย

วันที่ 25 สิงหาคม 2553 พบกันที่เดิม เวลาเดิม ที่บ้านหัวหน้าทีมวิจัย หัวหน้าทีมวิจัย บอกเล่าเรื่องของการทำรีสอร์ท ตอนนี้กำลังดำเนินการสร้างที่ประชุมแล้ว สร้างที่พัก ที่ละหมาด ห้องครัว แต่ยังไม่เสร็จ แต่สำคัญตอนนี้เราอยู่ในช่วงถือศีลอด ทำให้ล่าช้า ส่วนในเรื่องของหุ้น เราจะให้ผู้ที่มาช่วยงาน ทยอยละ 100 บาท คือวันละ 200 บาท แต่จะไม่จ่ายเป็นเงิน แต่จะหักไปเป็นหุ้นแทน ทางทีมงานทุกคนเห็นด้วย

นายวิมาท เสนอกิจกิจกรรมทุกกิจกรรมของงานวิจัยจะต้องเสร็จภายในเดือนกันยายน 2553 นี้ ทางทีมเลยพูดคุยกันว่า จะจัดทดลองนำเที่ยววันไหนดี แต่ในช่วงนี้เราคงจัดไม่ได้อยู่แล้วเพราะในช่วงของการถือศีลอดของพวกเขา เลยมีมติกันว่าจะจัดในวันที่ 28 กันยายน 2553 คือนำเวทิตดลองนำเที่ยว และเวทินำเสนอผลการดำเนินงานวิจัยมารวมกัน และพูดคุยถึงการปรับแต่งพื้นที่ และสิ่งที่สำคัญพวกเขาต้องให้สัมฤทธิ์ให้ทันในวันงานเพราะเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก ส่วนสิ่งที่จะนำเสนอในวันงานมีอะไรบ้าง ทดลองนำเที่ยวเราจะพาไปไหนบ้าง ถ้าขึ้นเขาพระยาบังสาที่อยู่ในช่วงฤดูฝนพอดี มันไม่สะดวก ทางทีมเลยมีมติว่าเราน่าจะนำเสนอในด้านวิถีชีวิตและภูมิปัญญา บังพงศ์เสนอให้นำเรื่องของข้าวมาเป็นจุดเด่นของงานในวันนี้ ทุกคนเห็นด้วย เลยลงมติว่าสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าจะเป็นสถานที่ใกล้ ๆ ในหมู่บ้าน ส่วนในเรื่องของวิถีชีวิตและภูมิปัญญา เราจะยกการทำนาเป็นตัวหลัก นำข้าวกล้อง การแปรรูปอาหาร ขนม ปลา สัมขนมพื้นบ้าน อาหารพื้นบ้านมาเป็นตัวหลัก ส่วนในเรื่องของข้อมูลก็มอบให้หนานเป็นคนจัดการ บังพงศ์เสนอในเรื่องของการทำขนมจีนสดในวันงาน น่าจะเป็นจุดขายจุดหนึ่งด้วย เพราะเส้นขนมจีนได้ทำจากข้าวกล้อง มาร่วมกันทำแป้งเอง ทำเส้นเอง ด้วย

วันที่ 15 กันยายน 2553 พบกันที่เดิม เวลาเดิม ที่บ้านหัวหน้าทีมวิจัย เริ่มพูดคุยในเรื่องของเวทิตดลองนำเที่ยวและเวทินำเสนอผลการดำเนินงานวิจัยเรามีเวลาเหลือเพียงแค่ 10 กว่าวัน ซึ่งหัวหน้าได้เสนอกิจกรรมตามที่ได้พูดคุยอย่างคร่าว ๆ ในวันทดลองนำเที่ยวและนำเสนอผลการวิจัย โดยมีกำหนดการอย่างคร่าว คือ **นำเสนอภาพรวมของงานวิจัยการจัดการ**

ห้องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพระยาบังสา จะนำเสนอข้อมูลข้อมูลด้วย Power Point และจัดทำ VCD นำเสนอผลการดำเนินงานด้วย ซึ่งการพูดคุยในเรื่องของงานวิจัย ให้หัวหน้าทีมวิจัยเป็นคนนำเสนอ บังเจดนำเสนอในเรื่องของปฏิกิริยาภาพ ชัยยุทธนำเสนอในเรื่องของพันธุ์ข้าว บังยิดนำเสนอในเรื่องของการโลกตลอดทั้ง กิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน ในวันนี้ เราจะมีการนำเสนอขนมพื้นบ้าน ตามที่ผู้หญิงได้พูดคุยกันก็มี ขนมปัม น้ำตาลอ้อย ขนมเจาะรู ขนมคัม ขนมโกยช้อย ขนมลอดช่อง ขนมเจาะรู โดยทุกอย่างนักท่องเที่ยวที่ได้มางานในวันที่ 28 กันยายน 2553 เป็นผู้ทำเอง กินเอง และตัวเด่นของเราคือการทำขนมจีนสด โดย เราจะนำครกสีข้าวซ้อมมือมาไว้ที่ริสอร์ท โดยเริ่มจากกระบวนการที่มข้าว ตำข้าว นำข้าวมาแช่ เพื่อทำเป็นแป้ง หลังจากนั้นก็นำสารแช่น้ำมาสี เพื่อนำแป้งไปทำขนมรวมถึงขนมจีนสดด้วย โดยทำอย่างเป็นกระบวนการทุกขั้นตอน โดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องของพันธุ์ข้าว ชัยยุทธจะเป็นผู้รับผิดชอบ ในเรื่องของขนมจีน นายธราจะเป็นผู้รับผิดชอบ ในเรื่องของขนมและการแปรรูปให้หน้าบเป็นผู้รับผิดชอบ ในเรื่องของการให้ข้อมูลและความรู้เรื่องต่าง ๆ พักเที่ยงรับประทานอาหารเที่ยง ขนมจีนสด หลังจากนั้น ร่วมเสวนา เสนอแนะแนวทางกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพระยาบังสา เดินทางกลับ

บังหมาดเสนอให้มีการนัดซ้อม เลยกำหนดวันนัดซ้อม เริ่มจากวันที่ 21 – 25 กันยายน 2553 โดยผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายเป็นผู้รับผิดชอบนักวันเอง เรามาทำกินกัน เพื่อให้เป็นอาหารกลางวันให้แก่ผู้มาช่วยงานด้วย ส่วนวันที่ 26 – 27 กันยายน เราจะใช้เคลียร์พื้นที่ จัดเตรียมงานทางทีมเสนอให้ใช้พื้นที่ด้วยเพราะฝนตก ส่วนในเรื่องของเครื่องเสียงให้ชัยยุทธเป็นผู้รับผิดชอบ ส่วนในเรื่องของโปรเจกเตอร์และไฟให้บ่าวรับผิดชอบ

ส่วนในเรื่องชื่อของเวทีในครั้งนี้ ก็ได้ร่วมคิดกันหลายคนโดยมี พี่น้องจากบ้านบ่อเจ็ดลูก ตาลากาตุโย๊ะมารวมด้วย โดยบังพงศ์กำหนดว่า ในโครงการของเรา มี เขาพระยาบังสา มีคน มีนา เราจะใช้ชื่ออย่างไรดี จึงได้ร่วมกันคิด และออกมาคือ “วิถีคนทำนา เชิงเขาพระยาบังสา” การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน”

และหลังจากนั้นก็ซ้อมต่อ และเปลี่ยนแปลงรูปแบบในข้อมูลนำเสนอในบางตอน และทำการกำหนดการ เวทีนำเสนอประเด็นการท่องเที่ยว ดังนี้

13.00 น.	ลงทะเบียน
13.30 น.	เริ่มงานโดย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3
13.50 น.	เล่าเรื่องงานวิจัย นายสุรัฐพงศ์ หมั่นใจดี
14.20 น.	โปรแกรมการท่องเที่ยว นายชัยยุทธ ชัยเกลี้ยง
14.45 น.	เรื่องเล่าภูมิปัญญา นายธรา สลิหมิน

7. วิถีชีวิตของชุมชนก่อนและหลังการเปิด การท่องเที่ยว

8. เพื่อศึกษาหาแนวทางการป้องกัน การเกิดปัญหาขยะ หรือแนวทางการจัดการขยะ หลังจากนั้นได้รายงานถึงสิ่งที่ได้ทำไปแล้วในกิจกรรมโครงการและได้อะไรบ้าง

- นำเสนอโครงการ จัดทำ แบบสอบถาม

- ศึกษาข้อมูลชุมชนและสภาพทั่วไปของเขापญาบังสา ประวัติความเป็นมา ดำเนินเรื่องเล่า วิถีชีวิต ภูมิปัญญา แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนและบริเวณเขापญาบังสา ลักษณะภูมิศาสตร์ สภาพป่าและปริมาณเนื้อที่ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- สำรวจแหล่งท่องเที่ยว ในชุมชน บริเวณเขา เส้นทางเดินป่า สภาพป่า พันธุ์ไม้

- สรุปรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลประวัติชุมชน ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ในชุมชน และบริเวณเขापญาบังสา

- ศึกษาดูงาน ณ บ้านบ่อ 7 ลูก และบ้านโคกพะยอม อำเภอละงู จังหวัดสตูล

- จัดเวทีประชุมร่วกร่างการท่องเที่ยวชุมชน หารูปแบบการจัดการ ร่างกฎระเบียบ แต่งตั้งกรรมการ

กิจกรรมที่กำลังทำ จัดเวทีนำเสนอประเด็นและรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว

กิจกรรมที่จะทำต่อไป ทำสื่อ แผ่นพับ วิดีโอ ทดลองนำเที่ยว เวทีนำเสนอผลงานวิจัย

หลังจากนั้นหัวหน้าทีมวิจัยก็ได้นำเสนอในประเด็นที่ว่า เราได้อะไรจากกิจกรรมที่ได้ทำไปแล้ว พอแยกออกเป็นด้าน ๆ ดังนี้

1. ด้านประวัติศาสตร์ เราได้ศึกษาศึกษาค้นคว้า และรวบรวมประวัติศาสตร์ของตำบลควนโพธิ์ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ผู้รู้ในชุมชน รวมถึง หน่วยงานภาครัฐและคณาจารย์

2. ด้านวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการทำนา ทำสวนยางพารา การดำข้าวเฒ่า การจักรสาน การทำว้าว ทำสุ่ม การละเล่นต่าง ๆ การทำอาหาร ปลาพอง ปลาส้ม แองปลาน้ำจืด แองส้มปลาช่อน ปลาคูก ปลาช่อมด้มยา ปลาคูกผัดเผ็ดทอดกรอบ ยำกุ้งนา

3. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และบริเวณรอบเขापญาบังสา

4. ได้ปฏิบัติตามฤดูกาล

5. และกลุ่มเชื่อมโยงการท่องเที่ยวต่าง ๆ

สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยว

หลังจากนั้น นายธรา สลีหมื่น ลองเล่าประวัติศาสตร์ชุมชน

และต่อด้วยนายวิโรจน์ ลำโป หรือบังเจดได้พูดคุยในเรื่องของกฎระเบียบชุมชน ซึ่งเริ่มด้วย หลังจากนั้นก็ได้เชิญให้เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติหนองปึกพระยาบังสาเป็นผู้มาให้คำแนะนำ โดยเจ้าหน้าที่บอกว่าเป็นเรื่องที่ดีที่พวกเราได้ทำแบบนี้ แต่ก็ขอให้ทางชาวบ้านถ้าจะทำอะไรช่วยบอก เป็นลายลักษณ์อักษรให้ชาวบ้านได้ทราบด้วย ระเบียบชุมชนเป็นสิ่งดี กลมกลืนกันดีแล้ว และ

หัวหน้าทีมวิจัยก็ได้เชิญท่านปลัด อบต. มาให้ข้อเสนอแนะ เป็นโครงการที่ดี จะช่วยลดภาวะโลกร้อน งานเกิดจากความตั้งใจของชาวบ้านในชุมชนเองเป็นสิ่งดี เพราะหลายครั้งที่ทีมงานอื่นมาศึกษาดูงาน แต่ไม่มีความพร้อม แต่ต่อไปนี่ คงจะมีความพร้อมในเรื่องของการต้อนรับ ผมจะช่วยประสานงานให้

พัฒนาการแนะนำในเรื่องแผนชุมชน ให้มาจากพี่น้อง ในกระบวนการเรียนรู้ จุดเริ่มต้นคือการทำสิ่งเล็กไปหาใหญ่ จะยิ่งใหญ่ไปวันข้างหน้า ให้มีการถ่ายทอดสืบเนื่อง ไปสู่เยาวชน ถ้าพี่น้องในหมู่บ้านร่วมมือกัน งบประมาณก็จะลงมาที่หมู่บ้าน และคำนึงถึงสิ่งที่ชอบและรายได้จะมาตามหลัง

สิ่งที่ได้รับ

- สิ่งที่เรานำเสนอ ของดียังมีไม่หมดในชุมชน ยังต้องค้นหาข้อมูลอีกมาก และคิดว่าจะทำต่อไป
- ชาวบ้านในชุมชนให้ความสนใจและมาร่วมงานมาก โดยไม่ได้เชิญชวนเป็นลายลักษณ์อักษร จึงเป็นที่น่าภูมิใจของทีมงาน
- ได้คำแนะนำจากเพื่อนร่วมงาน ได้ชี้ถึงปัญหาอุปสรรคได้รับการยกย่องจากหลาย ๆ คน
- ภูมิใจที่งานที่ทำมาเป็นระยะเวลา เป็นระยะเวลา 3 ปี ได้รู้ซึ่งได้หลาย ๆ อย่าง ได้รู้ถึงในแกนไม่ใช่แต่เปลือกนอก ได้เข้าใจคำว่าการเมืองมากขึ้น ไม่รู้สึกเหนื่อย
- มองเห็นความแตกต่างระหว่างงานวิจัยกับงานพัฒนามากขึ้น
- มีเรื่องที่จะคุยมากขึ้น
- ค้นพบจุดเด่น เห็นความสามารถของคนในทีมวิจัย
- เห็นคุณค่าของการทำงาน คุณค่าของข้าว ไม่ว่าจะเป็คุณค่าของโภชนาการ มูลค่าของข้าว รู้จักพันธ์ข้าว
- มองให้เห็นคุณค่าของวิถีชีวิตภูมิปัญญา จึงต้องการให้ก่อเกิดศูนย์วัฒนธรรม และศูนย์เรียนรู้ด้านวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของชุมชน

ปัญหาอุปสรรค

- คนเยอะผู้ช่วยงานเยอะ หลายคนหลายความคิดทำให้แผนการดำเนินงานเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตจึงไม่เป็นไปตามกระบวนการที่วางไว้ แต่ทีมงานยังภูมิใจที่ชาวบ้านมาช่วยทำ
- ขาดการวางแผนเรื่องการจัดการคน

บทที่ 4

รายงานผลการดำเนินงาน

ข้อมูลตำบลควนโพธิ์

ประวัติความเป็นมา

บ้านควนโพธิ์ มีเรื่องเล่าสืบต่อกันว่า ในพื้นที่ทุ่งป่าดังกล่าวในสมัยก่อนเป็นท้องทะเลอันกว้างใหญ่ มีเรือสำเภาลำแรกเข้ามา ผู้ที่มากับสำเภาลำนี้ได้ขึ้นไปบนเนินควน พบว่าบริเวณยอดเนินสูงมีต้นโพธิ์ต้นใหญ่อยู่ จึงเรียกสถานที่แห่งนั้นว่า "ควนโพธิ์" (ควน แปลว่า ที่สูง) เส้นทางที่สำเภาเข้าออกระหว่างทะเลแห่งนี้กับทะเลอันดามัน คือเส้นทางตามลำคลองน้ำพระซึ่งในอดีตจะกว้างใหญ่กว่าในปัจจุบัน ต่อมาเมื่อมีคนเข้ามาอาศัยบริเวณริมเนินแห่งนี้ด้านทิศตะวันออก ซึ่งอยู่ริมฝั่งทะเลทุ่งป่าดังกล่าว ทะเลทุ่งป่าดังกล่าวจึงมีเรือสำเภาเข้าออกอยู่เป็นประจำครั้งหนึ่งมีเรือสำเภาลำหนึ่งแล่นอยู่กลางทะเลทุ่งป่าดังกล่าวเพื่อเข้ามาที่บ้านควนโพธิ์ โคนพายทำให้ใบเรือพัดพาเรือไปตามลมที่แรง ไปติดที่ภูเขาสูงหนึ่ง จึงเรียกภูเขานั้นว่า "เขาบังใบ" (ภูเขาบังใบ) ซึ่งได้บังใบเรือสำเภาไว้ไม่ให้ลอยต่อไปได้อีก ส่วนลูกเรือชักใบเรือได้ตกก่อน สถานที่ลูกเรือตกคือ"เขาลูกเรือ"(ภูเขาลูกเรือ)อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของของเขาบังใบ สำเภาจมลงใต้น้ำปัจจุบันเรียกสถานที่ที่สำเภาจมว่า "เกาะเกา" (เกาะสำเภา)อยู่ด้านทิศตะวันออกของชุมชนบ้านใหม่ หมู่ที่ 5 ต.ควนโพธิ์ บริเวณเขาน้อยด้านทิศตะวันออกเขาเล่ากันว่าสถานที่แห่งนี้มีปลาแดงชุกชุมมาก ผู้คนในอดีตชอบมาตกปลาที่นี่ ต่อมาพื้นที่แห่งนี้ได้ตั้งเงินลง จระเข้ที่อาศัยในทะเลแห่งนี้ก็ได้ไปอาศัยในลุ่มน้ำแห่งนี้ปัจจุบันเรียกสถานที่แห่งนี้ว่า "ปลักเข้" (อยู่ที่ทุ่งนาบ้านใหม่) ด้านทิศตะวันออกของร้านอาหารน่าน้ำรีสอร์ท จ.สตูล

ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 4 มีหมู่บ้านเล็กตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาพญาบังสา โดยอาศัยอยู่มานาน โดยมีความเชื่อและตำนานที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านคือเมืองลับแลที่ซ่อนเร้นอยู่ในภูเขา ชาวบ้านในหมู่บ้านเชื่อกันในเรื่องชื่อของ "ผีหลังกวาง" ว่ามีอยู่จริงจนถึงปัจจุบัน โดยบริเวณทั่วไปเป็นทะเลที่มีน้ำเป็นน้ำกร่อย ชาวบ้านเมื่อก่อนได้ใช้เรือขุด ถ่อจากหมู่บ้านไปตกปลาแดง (ปลาทะเลในปัจจุบัน) บริเวณเขาน้อย (วัดเขาน้อยในปัจจุบัน) โดยผ่านเกาะเกาะหนึ่งทุกวัน ต่อมาเมื่อเหตุการณ์ไฟไหม้ป่าบริเวณเขาพญาบังสา ชาวบ้านเชื่อว่าไฟไหม้ป่าทำให้เจ้าเขาโกรธจนเริ่มไม่กล้าอยู่บริเวณดังกล่าว ประกอบกับเหตุผลอีกหลายประการ เช่น เวลาเกิดการตายของคนในหมู่บ้านจะมีปัญหาเรื่องการฝังศพ เพราะสัตว์ป่าจะลงมาขุดศพกิน จึงย้ายจากบริเวณดังกล่าวมาจัดกระจายกันกลุ่มเล็ก ไปอาศัยตามที่ต่างๆ

ต่อมา นายยาน สง่าบ้านโคก โดยอพยพมาจากบริเวณเชิงเขาพญาบังสา ได้เข้ามาอยู่บริเวณ
เกาะที่ เคยขี่เรือผ่านซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “บ้านโคก” หรือโคกพิลาในปัจจุบัน แรกๆ ก็อยู่กัน
ประมาณ 15 ครัวเรือน บางกลุ่มก็ย้ายมาอยู่บริเวณที่ราบสูงกลางทุ่ง ในปัจจุบันเรียกว่า “บ้านนา”
บางกลุ่มก็มาอยู่บริเวณที่สูง (ควน) จนกลายเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ซึ่งเดิมทีบริเวณแห่งนี้เป็นทุ่งเลี้ยง
ช้างของทางราชการในสมัยรัชกาลที่ 5 และเริ่มกลายเป็นหมู่บ้านขึ้น เรียกกันว่าบ้านควนโพธิ์
เพราะมีต้นโพธิ์ใหญ่อยู่บนยอดควน ซึ่งสูงใหญ่และมีอายุนับร้อยปี สามารถมองเห็นได้จาก
ระยะไกลหลายกิโลเมตร คนในหมู่บ้านตลอดจนคนที่เดินทางผ่านไปมา เลยเรียกหมู่บ้านแห่งนี้ว่า
บ้านควนโพธิ์

ควนโพธิ์ในยุคนั้นเป็นหมู่บ้านที่ได้ยกฐานะเป็นตำบลควนโพธิ์ครั้งแรก มีหมู่ที่ 1, 2, 3,
และ 4 ในขณะนั้นมีความเจริญพอสมควร มีตลาดนัดท่าเรือโต๊ะอำปา ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ในปัจจุบัน
เป็นตลาดนัดแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชาวควนโพธิ์และพื้นที่ใกล้เคียง กับชาวเลที่อาศัยยังเกาะ
ต่างๆ เช่น เกาะสาหร่าย เกาะระยะโต๊ะนุ้ย ฯลฯ การเดินทางในสมัยก่อน ใช้วิธีการเดิน ขี่ควาย ขี่
ช้าง เป็นพาหนะ มีช้างซื้อพลายสัก มีนายดีเป็นคนคอยทำอาหารให้คนเลี้ยงช้างกินสมัยก่อนเรียก
คนทำอาหารว่า นายกอง จึงเรียกรวมกันว่า "นายกองดี"

ผู้คนจากละงู หรือทุ่งหว้า ถ้าจะเข้าเมืองสตูล โดยเดินทางมาตามเสาโทรเลขซึ่งมีความ
กว้างเท่ากับ 3 คนเดิน ต้องมาลงเรือยังท่าเทียบเรือบ้านควนโพธิ์เพื่อมาขึ้นฝั่งที่บ้านทุ่ง ค่าเรือ
โดยสารคนละ 1 บาท มีเรือประมาณ 5-6 ลำ การที่จะเรียกเรือให้มารับคนอีกฝากหนึ่งจะใช้วิธีการ
เป่าตุ๊ด (ทำด้วยเขาควย เจาะรูที่ปลายแหลมมีลิ้นปีเพื่อทำให้เกิดเสียง) เมื่อได้ยินเสียงตุ๊ด เรืออีก
ฝากหนึ่งก็จะมารับคนไปส่งยังอีกฝากหนึ่ง สำหรับลำเรือมีการเปิดให้สัมปทานจากรัฐ โดยมีเจ้าแก้ว
เจ้าของเรือที่รับสัมปทานตามลำดับดังนี้

1. โต๊ะหยอด คำสำสู เป็นเจ้าท่า ฝั่งท่าออก
2. ผู้ใหญ่บ้านบ่าว หมั่นใจดี
3. โต๊ะด้อละห์ (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นเจ้าท่าฝั่งท่าตก พร้อมขายน้ำชา

นายท้ายที่รับจ้างพาเรือโดยสารคือ โต๊ะบุญ ทิ้งปากถ้ำ, โต๊ะยันบ่อ สง่าบ้านโคก ซึ่งเป็นชาวบ้านใน
พื้นที่ ความลึกของคลองประมาณ 2-3 เมตร

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง พ.ศ. 2486 ตำบลควนโพธิ์ถูกยุบให้หมู่ที่ 1, 2, 3, และ 4
เป็นหมู่ที่ 13, 14, 15, และ 16 ขึ้นกับ ตำบลฉลุง ต่อมาในปี พ.ศ. 2501 มีการสร้างถนน โดยการ
เกณฑ์ชาวบ้านในหมู่บ้านไปช่วยสร้าง ทางหมู่บ้านชาวผีและต้นกกทำเป็นรองทางเดินแล้วนำหญ้าที่
ถางไว้มากองรวมกันคล้ายคันนา จะทำกันในช่วงฤดูแล้ง เพราะน้ำจะแห้ง หลังจากนั้นก็มี
นายอำเภอปรามอพิบูลย์ ซึ่งเป็นคนอิสลามเข้ามาปฏิบัติหน้าที่อยู่ในอำเภอเมือง ได้ลงพื้นที่เห็น
ความร่วมมือร่วมใจกันในการสร้างถนน นายอำเภอจึงไปขอจากผู้ว่าราชการจังหวัด ให้เกณฑ์

นักโทษจากเรือนจำมาช่วยขุดดิน ขนขึ้นรถบรรทุก 6 ล้อ (รถบรรทุก 6 ล้อ ในสมัยก่อน ด้านข้างของรถทั้งสองข้างจะกั้นด้วยฝาไม้ สามารถเปิดออกได้) เพื่อนำไปถมสร้างถนน ต่อมาใน พ.ศ.2504 ได้ใช้ถนนแทนการใช้เรือ

ต่อมาในวันที่ 25 ตุลาคม 2532 ควณโพธิ์ได้ยกฐานะให้เป็นตำบลอีกครั้งหนึ่ง หมู่ที่ 13 ,14, 15, และ 16 มาเป็นหมู่ที่ 1, 2, 3, และ 4 ตามเดิม มีนายฉา โดยพิลา เป็นกำนันคนแรก นายสะอาด ถึงปากถ้ำเป็นกำนันคนที่ 2 และเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 ตำบลควนโพธิ์ ได้รับการประกาศจากกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลควนโพธิ์

ตำนาน เรือเล่า ความเชื่อตำบลควนโพธิ์

ตำบลควนโพธิ์เป็นตำบลที่มีพื้นที่ที่ติดภูเขาและทะเลจึงมีตำนานความเชื่อต่างๆ มากมาย จนกลายเป็นเรื่องเล่าสืบทอดกันมาจนถึงรุ่นปัจจุบัน โดยเฉพาะเรื่องเล่าที่เล่าขานกันมากที่สุด คงจะหนีไม่พ้นเรื่องราวของภูเขาที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของตำบลควนโพธิ์นั่นก็คือ “เขาพญาบังสา” นั่นเอง

กำเนิดชื่อเขาพญาบังสา

เขาพญาบังสา มีเรื่องเล่าอีกแนวหนึ่งว่า มีพญาคชหนึ่งได้ล่องเรือสำเภามาจากฝั่งอันดามัน ผ่านมาทางอ่าวทางทิศตะวันออกของตำบลควนโพธิ์ ซึ่งมีความเชื่อว่าพื้นที่แห่งนี้สมัยก่อนเป็นทะเลน้ำเค็มทอดยาวมาจากตัวเมืองสตูลผ่านบริเวณเขาพญาบังสา เมื่อล่องเรือมาถึงบริเวณเขาพญาบังสา (ซึ่งแต่เดิมยังไม่มีชื่อ) เรือได้ถูกพายุกระหน่ำ จนทำให้เรือสำเภาแตกกระเจิง ได้ถูกคลื่นสัดองค์พญาบังสาไปติดอยู่ที่เขาพญาบังสา ก็เลยได้ตั้งชื่อเขาแห่งนี้ว่าเขาพญาบังสา ส่วนพริยาน้อย ได้ถูกคลื่นสัดไปติดยังบริเวณเขาน้อย ก็เลยถูกตั้งชื่อว่าเขาน้อย ซึ่งปัจจุบันได้เพี้ยนไปเป็นชื่อเขาน้อย ส่วนพริยาหลวง ได้ถูกคลื่นสัดไปติดอยู่ที่เขาเกตรี (บูเก็ดปุดรี หมายถึงนางพญา) ส่วนของใบเรือได้ถูกคลื่นสัดไปติดยังเขาบังใบ อยู่ทางทิศใต้ของตำบลควนโพธิ์ บริเวณหมู่ที่ 1 ส่วนของกระโคงเรือและลูกรอกก็ได้ถูกสัดไปติดยังเขาลูกรอก ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของเขาน้อยส่วนลำเรือสำเภาก็ได้จมลงยังพื้นที่ทางทิศตะวันออกของบริเวณพื้นที่หมู่ที่ 5 ต.ควนโพธิ์ เลยได้ถูกตั้งชื่อว่าเกาะสำเภา หรือเกาะเกา ได้ถูกเรียกมาจนถึงปัจจุบัน

ພັບແພວ

ພາບຮູບ ພັບແພວ ເປັນຊື່ຊາວຊາວທາງທິດຕາເວັນອອກຂອງຕຳບຸລາມຫວນປອຸທິ ອຳເກອເມັງສຕູລ ບນເຂາ ແຫ່ງນັ້ນເຊື່ອກັນວ່າເປັນທີ່ຢູ່ຂອງຊາວພັບແພວ ເລັກກັນວ່າພອດິງວັນດີຄິນດີຈະມີຜູ້ຄົນພົບເຫັນຄົນແຄຣະ ເລ່ານັ້ນ ແລະບ້າງກໍເລັກກັນວ່າມີການໄດ້ເສີຍເປັນຜູ້ເມີຍກັບຊາວບ້ານລະແວດດິນເຂາ ເປັນເຫດຜູ້ໃຫ້ລູກຫລານ

บริเวณนั้นมีรูปร่างแคระตามไปด้วย บางครั้งในตอนกลางคืนจะได้ยินเสียงฆ้อง กลอง เป็นเสียงดนตรีดังแว่วมาตามสายลม เชื่อกันว่าเป็นการแสดงของชาวพื้แพว (พื้แพวหมายถึง ชื่อเมืองที่เร้นลับถือกันว่าจะพบได้ก็แต่โดยบังเอิญถ้าตั้งใจไปไม่พบ) ที่อาศัยอยู่บนเขาพญาวังษาแห่งนั้น

พญาอกเขียว

อีกแนวหนึ่งเล่าสืบต่อกันมาว่ากาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีกษัตริย์องค์หนึ่ง ครองเมืองแถบเมืองไทรบุรี เป็นกษัตริย์ ที่เอาพระทัยตนเองเป็นที่ตั้ง มีอารมณ์ฉุนเฉียว อยู่มาวันหนึ่งแม่ครัวทำอาหารเกิดอุบัติเหตุมีคดาบมือ เลือดจึงหยดลงไปในอาหาร ทำให้ไหม้ก็ไม่ทัน กษัตริย์เมื่อลิ้มรสอาหารก็ชอบมาก วันหนึ่งอาหารไม่อร่อย จึงเรียกแม่ครัวมาถามก็ได้ความจริงว่า เพราะเลือดได้หยดลงไปในงาน พระองค์จึงรับสั่งให้ แม่ครัวทำอาหารโดยใส่เลือดลงไปทุกครั้ง ซึ่งปฏิบัติอย่างนี้เป็นเวลานาน เมื่อหาเลือดไม่ได้จึงต้องสั่ง หาเลือดจากชาวเมืองไม่นานกษัตริย์องค์ ก็มีเชื้อวงออกออกมา ชาวบ้านไม่พอใจจึงขับไล่ออกจากเมือง ราชยาเบอร์ซิงหรือ พญาอกเขียว เมื่อถูกไล่ก็มาอยู่ที่สตุล เขาพญาบังสา หลังจากนั้นก็ถูกไล่อีก ก็เลยหนีไปอยู่ที่ทะเลบันแต่ก็ยังถูกรุมล้อมไล่อีก จึงสาปแช่ง หากวังถูกเผาขอให้บริเวณนั้นยุบหายไปในพื้นที่ ด้วยเหตุนี้จึงเรียกภูเขาที่พระองค์มาอยู่ครั้งแรกว่า “บูเก็ดราชยาบังสา” หรือเขาพญาบังสา ซึ่งเป็นนามของกษัตริย์องค์นี้ส่วนคำว่า “ราชยาเบอร์ซิง” นั้น เป็นนามที่เรียกกันภายหลังที่พระองค์ออกเขียวแล้ว ส่วน วังภูผาที่ยุบลงไปตามที่แช่งไว้วันนั้น ก็ได้ชื่อว่า “ทะเลบัน”

โต๊ะกรاهมาด

ส่วนเรื่องที่ชาวตำบลควนโพธิ์เชื่อถือและเล่าต่อๆ กันมาจนถึงรุ่นปัจจุบันคือ พญาบังสา คือพญางูใหญ่ (ที่ชาวบ้านเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า โต๊ะกรاهมาด) ซึ่งคอยปกป้องรักษาภูเขาภูนี้ตลอดจนหมู่บ้านแห่งนี้ ให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข โดยเล่า พญาบังสา มีภรรยาของสอง โดยภรรยาหลวงอยู่เขาเกตรี (บูเก็ดปุดรี หมายถึงนางพญา) และมีภรรยาน้อย คือ เขาน้อย (เป็นที่ตั้งวัดเขาน้อยในปัจจุบัน) ในสมัยก่อนพญาบังสาจะเลื้อยไปหาภรรยาหลวงที่เขาเกตรี ในฤดูน้ำหลาก จนทำให้คนพบเห็นอยู่บ่อยๆ ส่วนใหญ่จะเป็นร่องรอยที่เลื้อยผ่าน ในปัจจุบันก็ยังมีผู้พบเห็นร่องรอยอยู่บ่อยๆ บางคนเล่าว่าเคยเห็นเลื้อยผ่านถนนเวลากลางคืน บอกว่าเป็นงูมีหงอนตัวใหญ่นขนาดเท่าคนมะพร้าว บางคนบอกว่าท่านเคยมาให้ฝันเห็น

ซึ่งความจริงเป็นอย่างไรก็ยังเป็นเรื่องที่ลึกลับจนถึงปัจจุบัน

พื้แพว เมืองเร้นลับบนเขาพญาวังสา

พื้แพวหมายถึง ชื่อเมืองที่เร้นลับถือกันว่าจะพบได้ก็แต่โดยบังเอิญถ้าตั้งใจไปไม่พบ ที่อาศัยอยู่บนเขาพญาบังสา แห่งนี้มานานในความเชื่อของชาวตำบลควนโพธิ์ พื้แพวกับคนในตำบลควนโพธิ์มีเรื่องเล่ามากมาย ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือชาวนา พื้แพวมักจะมาช่วยเหลือ

ชาวนาในสมัยก่อนปักค้ำกล้าอยู่บ่อย จนมีเรื่องเล่าสู่ลูกหลานมากมาย และยังมีเรื่องราวชายถ่อเรือที่แต่งงานกับสาวชาวพับแพจนมีลูกด้วยกัน แต่ฝ่ายชายทำผิดกฎเมือง เลยต้องออกจากเมืองกลับมายังบ้านควนโพธิ์

ความเชื่อของคนสมัยก่อน

ที่ปากถ้ำทางทิศใต้ของภูเขาพญาบังสา มีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นที่เลื่องลือมาแต่โบราณกาล เรียกว่า “ปากถ้ำ” บริเวณนี้จะมีสายน้ำไหลตลอดปี ยิ่งในฤดูฝนน้ำท่วมทันบริเวณ ทำให้ปูและปลาอื่น ๆ อุดมสมบูรณ์เป็นอาหารของผู้คนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในละแวกนั้น สายน้ำที่ไหลมาจากภูเขาพญาบังสาชาวบ้านเชื่อกันว่าไหลมาจากเมืองพับแพ ผู้ใดได้อาบกินก็จะเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง นอกจากนี้ยังมีการขนานศาลกล่าว ทำขนม นมเนย ข้าวตอก ดอกไม้ มาแก้บนกันอยู่เนือง ๆ ในฤดูแล้งมีผู้คนเข้าไปสำรวจถ้ำพญาบังสาเพื่อหาแหล่งต้นน้ำ แต่ภายในถ้ำมีคดสนิท ขาดอากาศหายใจจึงทำให้เขาพญาบังสา ยังคงเป็นภูเขาที่มีความลึกลับอีกต่อไป

แหล่งท่องเที่ยวในท้องที่ตำบลควนโพธิ์

ประเภทถ้ำ

- ถ้ำพญาบังสา

ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ต.ควนโพธิ์ ภายในเป็นบริเวณกว้างขวาง มีหินงอกหินย้อยที่สวยงามมาก รายละเอียดของถ้ำ เป็นถ้ำที่สำคัญของภูเขาพระยาบังสา ซึ่งเป็นถ้ำที่อยู่ระดับเดียวกับพื้นดิน ภายในถ้ำมีลักษณะเป็นห้องโถงกว้าง ประมาณ 3 ห้อง จากปากถ้ำเข้าไปจะพบกับห้องโถงแรกมีลักษณะคล้ายโถม ความกว้างของห้องแรกเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 100 เมตร มีถ้ำ

ห้วยตัดผ่านไหลออกมาจากภายในถ้ำ ด้านบนเพดานถ้ำมีค้างคาวหนูเล็กอาศัยอยู่ ภายในห้องโถงของถ้ำจะมีหินงอก หินย้อย ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน เดินต่อไปทางทิศเหนือจะพบกับทางแคบ ๆ ที่สามารถเดินทางเข้าไปสู่ห้องโถงที่ 2 ภายในห้องโถงมีลักษณะเป็นห้องกว้างประมาณ 50 เมตร และยาวประมาณ 150 เมตร มีหินงอกลักษณะเป็นม่านคล้ายน้ำตกที่ไหลออกมาจากที่สูง และมีหลุมประหลาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 10 เซนติเมตร และบริเวณข้างหลุมจะมีลักษณะคล้าย ๆ หินปูนสีขาวคละกับดินสีดำที่อยู่ทั่วไปในบริเวณถ้ำ จากการสังเกต หินปูนสีขาวนี้จะมีบริเวณข้าง

หลุมนี้เท่านั้น เมื่อเดินไปสักระยะหนึ่งก็จะพบกับหิน ซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่าหิน 2 ฟัน้อง มีลักษณะเป็นเสาหินเล็ก ๆ ยืนคู่กัน และบางคนอาจจะมองว่าเป็นเด็ก 2 คนยืนคู่กัน ชาวบ้านเชื่อกันว่า ใครได้เข้ามาอธิษฐาน จะอยู่ครองคู่กันตลอดไป ใกล้เคียง ๆ กับบริเวณนั้น มีหินทรงกลมอีกอันหนึ่ง ชาวบ้านเรียกกันว่า หินพ่อ ซึ่งก่อนหน้านี้อันหนึ่งมีหินอีกก้อนหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า หินแม่ ซึ่งตอนนี้ได้หักและสูญหาย เพราะไม่ได้รับการดูแล เมื่อมองลึกเข้าไปข้างในจะพบกับค้างคาวอีกฝูงหนึ่ง เรียกว่า ค้างคาวหนู และในบริเวณห้องที่ 2 นี้ จะมีทางขึ้นไปห้องโถงที่ 3 ซึ่งจะต้องใช้ไม้ทำเป็นบันได ชาวบ้านเรียกว่าไม้แค มีลักษณะเป็นห้องขนาดเล็กที่สามารถทะลุขึ้นไปหลังคาถ้าได้ ซึ่งเรียกห้องนี้ว่า ห้องชมตะวัน มีหินงอกและหินย้อยขึ้นอยู่เรียงราย เมื่อเดินไปได้ระยะหนึ่งจะพบทางออกไปสู่หลังถ้ำ จะพบกับป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อนำไปสู่เส้นทางศึกษาธรรมชาติบริเวณอื่น ๆ ของภูเขาพระยาบังสาได้อีกด้วย

มีความสำคัญ ในช่วงสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวบ้านกลุ่มแรกที่อยู่บริเวณเชิงเขามีอาชีพทำนา ปลูกผัก โดยจะใช้ปุ๋ยจากมูลค้างคาว ชาวบ้านจะเรียกว่า บายาจีนก และในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวบ้านจะใช้ถ้ำแห่งนี้เป็นที่หลบภัย

สัมพันธ์กับเรา โดยใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และที่พักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยวได้

- ถ้ำปากน้ำ

เป็นถ้ำที่มีน้ำไหลออกมาตลอดทั้งปี มีปากทางเข้ากว้างประมาณ 2 เมตร แต่ไม่สามารถเข้าชมภายในได้เพราะมีน้ำอยู่ บริเวณหน้าถ้ำมีต้นไม้ล้อมรอบ ส่วนในน้ำมีปลาเสือมากมาย ชาวในสมัยก่อนมีความเชื่อกันว่า น้ำที่ไหลออกมาสามารถรักษาโรคร้ายไข้เจ็บได้ และในสมัยก่อนเชื่อกันว่าหากใครมาบนบานขอสิ่งใดจะประสบผลสำเร็จ

มีความสำคัญ เป็นแหล่งต้นน้ำของชาวบ้านที่ใช้ในการเกษตร

สัมพันธ์กับเรา โดยใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และที่พักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยวได้

- ถ้ำดาโง

ถ้ำดาโง มาจากชื่อคนในหมู่บ้าน หมู่ที่ 5 ซึ่งเรียกกันติดปากว่า (ดาโง) จากการบอกเล่าสมัยก่อนแก่ได้ไปถางป่าเพื่อทำสวนบริเวณถ้ำ และได้เข้าไปในบริเวณถ้ำ ได้พบถ้ำขามโบราณหลายสิบใบ ซึ่งอยู่ในซอกหิน ซึ่งแต่ละใบมีขนาดใหญ่มาก เกือบเท่าๆ กับถาด ก็ได้นำมาเก็บไว้ที่บ้าน มีชาวบ้านไปดูกันมากมาย บางคนก็ขอกลับไปบ้านบ้าน บางชิ้นก็ได้ถูกลูกหลานนำเอาไปขายบ้าง จนปัจจุบันนี้ไปทราบเลยว่าที่ไหนบ้าง

ลักษณะของถ้ำ เป็นถ้ำไม่ใหญ่มากนัก แต่มีความพิเศษตรงที่ถ้ำจะเข้าถ้ำต้องปีนขึ้นเขานิดหนึ่ง แล้วก็ลงข้างล่าง ในช่องทางเข้าถ้ำมีสายน้ำไหลออกมาตลอด ถูกล้างก็ไม่แห้ง เมื่อเดินฝ่าถ้ำ

ห้วยภายในถ้ำก็ไปเจอบึงน้ำซึ่งมีความลึกมาก มีปลามากมาย ที่นั่นว่ายอยู่ในหนองน้ำภายในถ้ำ จากที่สังเกตปลาภายในบริเวณถ้ำจะไม่รู้จักคน ขนาดเอามือไปสัมผัสก็ไม่ค่อยจะวังหนี

- ถ้ำมายา

เป็นถ้ำที่อยู่ในหมู่ที่ 8 บ้านถ้ำทะลุ ต.ควนโดน เป็นถ้ำใหญ่ และต้องปีนขึ้นไปข้างบนจนถึงปากถ้ำ ถ้ำแห่งนี้จะมีมูลค้างคาวเยอะมาก ชาวบ้านในสมัยก่อนเมื่อถึงฤดูทำนา ก็จะไปเอามูลค้างคาวมาทำปุ๋ยนาข้าว ซึ่งจะทำให้ข้าวออกงามผลดก ภายใถ้ำ มีความกว้างมาก มีหินงอกหินย้อยมากมายและมีความลึกมากยังไม่มีการเดินไปจนถึงสุดถ้ำ

เส้นทางเดินป่าสู่ดงกล้วยไม้ และจันทน์ผาพันปี

ระยะทางจากบ้านโคกพิลา ไปสู่เส้นทางปีนเขาเพื่อไปสู่ดงกล้วยไม้ และจันทน์ผาพันปี ไปทางทิศเหนือเป็นระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร ปีนหน้าผาขึ้นไปประมาณ 500 เมตร ก็ได้พบผาหินที่ขนาดกันสวยงาม ซึ่งเป็นเส้นทางที่ใช้เดินไปสู่จันทน์ผาพันปี ระหว่างสองข้างทางของผาหินจะมีหินงอกออกมาอย่างแปลกประหลาด รูปหัวโค โนเสอร์ เป็นรูปสัตว์ จะพบกับทางที่เดินสบายเหมือนพื้นดิน เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ระหว่างการเดินทางก็เต็มไปด้วยโขดหินที่สวยงาม ไม้ใหญ่ และพันธุ์ไม้นานา ชนิด ปีนขึ้นไปเรื่อยจนถึงยอดเขาลูกที่หนึ่ง ซึ่งเป็นภูเขาลูกเล็ก แล้วจึงเดินลงสู่พื้นล่างซึ่งเป็นพื้นที่ราบเล็กน้อย มีหญ้านานาชนิด ซึ่งที่นี้เรียกว่า วังนุ้ย เพราะเป็นวังขนาดเล็ก แต่มีความรู้สึกร่าเริงสบาย และอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพรรณไม้ เดินทางต่อไปอีกซึ่งเริ่มขึ้นสู่ภูเขาลูกที่สอง ถึงยอดเขาลูกที่สอง ก็ได้พบกับ กล้วยไม้ ซึ่งบนโขดหิน ณ ยอดเขาลูกที่สองเต็มไปด้วยกล้วยไม้ นานา ชนิด และสถานที่แห่งนี้ถือได้ว่าเป็นจุดชมวิวจุดหนึ่งที่สวยงามมองเห็นทิวทัศน์ของตำบลควนโพธิ์ และทะเลปากบารา เดินทางต่อ ซึ่งเป็นเส้นทางที่เดินลงจากภูเขาลูกที่สอง ระหว่างทางลงก็สวยงามมาก เป็นผาชันสูง แต่เมื่อลงมาสู่ด้านล่างก็เป็นธรรมชาติที่น่าอยู่และสบายเหมือนกัน และเดินทางไปเรื่อย ๆ เพื่อสู่ยอดเขาลูกที่ และมีส่วนที่น่าสนใจและสวยงามคือ สะพานข้ามลำห้วยบนภูเขา ซึ่งด้านล่างเป็นลำห้วย ด้านบนเป็นต้นไม้ขนาดใหญ่ที่ล้มลง และพาดเป็นทางเดินข้ามลำห้วยไปได้อย่างสบาย และเริ่มขึ้นสู่ภูเขาลูกที่สาม เพื่อไปพบกับวังจันทน์ผาพันปี เดินทางก็และปีนป่ายไปเรื่อย ๆ จนถึงยอดเขาลูกที่สาม จันทน์ผาพันปี มี 2 จุด ไปคนละทางกัน คืออยู่ทางทิศเหนือ และทางทิศใต้ ไปดูทางทิศเหนือก่อน ได้พบกับต้นจันทน์ผา และจุดชมวิว ชมต้นจันทน์ผาขนาดใหญ่ นับจำนวน ต้นละ 50 กิ่ง ซึ่งเป็นจันทน์ผาที่ใหญ่ และต้นกล้วยไม้นานาชนิดอีกเช่นกัน หลังจากนั้นก็เดินทางต่อไปทางทิศใต้พบกับต้นจันทน์ผาที่ใหญ่ที่สุด นับจำนวนกิ่งได้ประมาณ 120 กิ่ง รวมระยะทางระหว่างบ้านโคกพิลา – จันทน์ผาพันปี ไปกลับ ประมาณ 6 กิโลเมตร

จุดชมวิวจอมไม้้งอ

เริ่มเดินขึ้นสู่ยอดเขา เส้นทางจุดแรกชันพอสมควร โอบล้อมไปด้วยต้นไม้ใหญ่สูงตระหง่านร่มรื่น แต่ก็เดินไม่ยาก ตามเส้นทางเดินจะมีโขดหินแหลมคม ในช่วงแรก และพบกับเส้นทางที่มีดินผสมบ้างไม่ชันมาก บางจุดเราก็ต้องปีนป่ายขึ้นบนก้อนหินใหญ่ ๆ หลังจากนั้นก็พบกับเส้นทางที่โปร่ง มีเพียงกอไม้ไผ่ ก่อเล็ก ๆ มองดูเป็นทิวขวามีความสวยงาม ถึงจุดหมายจุดแรก มองไปอีกด้านเราจะเห็นทิวทัศน์ของตำบลควนโพธิ์อย่างชัดเจน มองทิวทัศน์ได้ทุกด้านมองเห็นไกลออกไปไม่ต่ำกว่า 50 กิโลเมตร สามารถมองเห็นถึงเกาะต่าง ๆ ที่อยู่ในทะเลได้ชัดเจน เช่น เกาะตะรุเตา เกาะลังกาวิ เกาะอาดัง เมื่อมองก้มลงมา 15 องศา ก็จะเห็นถนนหนทางและคลองชลประทาน แปลงนา แปลงผัก และหมู่บ้านโคกพิลา ซึ่งตั้งอยู่โดดเดี่ยวห้อมล้อมไปด้วยทุ่งนา และปลักพระยาบังสา

และเมื่อเดินขึ้นไปอีกก็จะมีลานโขดหินเป็นที่พัก ชมวิว พบกับต้นไม้หลายชนิดที่ไม่พบบนพื้นราบ เป็นต้นไม้ที่พบตามโขดหินชั้นเท่านั้น เช่น ตระไคร้เขา ปลง ที่ขึ้นมีความคงเคี้ยวสวยงามมาก เดินทางต่อไปบนพื้นราบ ก็พบกันต้นกล้วยไม้ นานาชนิดที่อยู่บนโขด

วังไม้ไผ่

จุดนัดหมาย หน้าถ้ำพระยาบังสา เริ่มเดินทางเริ่มแรกก็สัมผัสกับความสูงชัน แต่มีระยะทางไกลระหว่าง ทางเดินไปจะไม่ค่อยมีโขดหินมากนัก แต่มีดินเป็นส่วนใหญ่ เดินทางขึ้นไปได้สักพัก ก็ได้พบกับจุดชมวิวนาขนาดเล็ก เพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนระหว่างหรือให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อนเช่นกัน และเป็นการเดินเวียนบนยอดเขา เดินต่อไปตามริมเขา แต่ก็มีความสวยงามและความอุดมสมบูรณ์ของพันธุ์ไม้ ขึ้นสู่ยอดเขาลูกที่หนึ่ง แล้วลงสู่ยอดเขา ระหว่างทางลงเป็นทางที่ชัน แต่ก็สามารถเดินลงไปได้สบาย เมื่อเดินลงปาด้านล่างก็เป็นที่น่าประทับใจ เพราะได้พบกับเห็ดยักษ์ที่ใหญ่ประมาณ 80 เซนติเมตร อยู่บนขอนไม้ซึ่งอยู่ที่ริมลำห้วย แต่ในช่วงที่เราไปลำห้วยแห่งนี้ไม่มีน้ำไหล เพราะเป็นฤดูแล้ง ในลำห้วยเต็มไปด้วยใบไม้แห้ง ทุกคนเลยไปนั่งพักในลำห้วย และชาวบ้านเคยที่มาเล่าให้ฟังว่าลำห้วยแห่งนี้มีหินแปลกประหลาดซึ่งเป็นหินเบาคลายนุ่นสีขาว เป็นเหมือนแร่หรืออะไรสักอย่าง ทางทีมงานก็ช่วยกันหา แต่เมื่อทุกคนแหวกใบไม้ใบหญ้าที่ปกคลุมอยู่ก็จะพบกับก้อนหินสีขาววางเรียงรายทั่วทั้งลำห้วย เป็นก้อนหินที่เบาจริง ๆ ตอนที่นั่งพักผู้ชำนาญเส้นทางหลายท่านเล่าว่า ในช่วงที่มีน้ำในลำห้วย น้ำจะเดินทางสายเดียว เมื่อตอนที่น้ำก็ไหลมาทางนั้น และเมื่อน้ำแห้งน้ำก็ไหลลงไปตามเดิมที่น้ำมา นั่งได้สักพักก็เดินทางต่อไปต่อ พบว่า ณ วังไม้ไผ่ เป็นพื้นที่ราบที่สามารถจัดตั้งแคมป์เข้าค่ายได้อย่างสบาย เป็นพื้นที่กว้างคล้ายกับกะทะ มีต้นไม้ใหญ่ สวยงามน่าสนใจ และเมื่อเดินทางไปทางหนึ่งของวังแห่งนี้ หรือทางทิศตะวันตก จะพบกับถ้ำแห่งหนึ่งซึ่งมีความสวยงามเริ่มจากด้านนอกเข้าไปด้านใน และ

เมื่อออกมานอกถ้ำหรือบริเวณรอบ ๆ ของถ้ำ ก็มีหินงอกหินย้อย สวยงามน่าชมเช่นกัน หรือเรียกได้ว่าพาหินงอกหินย้อย หลังจากนั้นทางคณะสำรวจก็เดินไปรอบ ๆ วังไม้ไผ่เพื่อสำรวจเส้นทางที่พบกับถ้ำอีกถ้ำหนึ่งแต่มีความมืดมาก และเมื่อมองไปในความมืดจะพบกับเกล็ดเพชร สวยงามเช่นกัน แล้วเดินมารวมตัวกันที่ หีดยอดใหญ่อีกครั้งเพื่อเดินทางกลับ

จุดชมวิว

- จุดชมวิวของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองปลักพระยาและเขาระยาบังสา
- จุดชมค้างคาวแม่ไก่

หนองปลักพญา

ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ต.ควนโพธิ์ อยู่ติดถนนสาย หลง-ละงู เนื้อที่ 400 ไร่ ร่มรื่น ด้วยพันธุ์ไม้ต่างๆ รอบบริเวณมีนกน้ำหลายร้อยชนิดให้ได้ชมทุกฤดูกาล

แหล่งวัตถุโบราณ

ได้ถูกค้นพบโดยพระทวดองค์หนึ่ง ณ ที่บริเวณเขาน้อย ซึ่งเป็นเขาลูกเล็กอยู่ติดกับเขาพญาบังสา บริเวณหมู่ที่ 8 ต.ควนโดน อ.ควนโดน จ.สตูล และได้ส่งให้กรมศิลปากรได้ทำการตรวจสอบแล้ว ซึ่งอยู่ในราวสมัยกรุงสุโขทัย และได้นำกลับมาเก็บยังที่เดิม เก็บไว้ให้ผู้ที่สนใจได้ชม

วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ต.ควนโพธิ์

ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้ที่ได้รับการสั่งสม ถ่ายทอดและพัฒนาจนเกิดความเป็นมาตรฐานจากอดีตถึงปัจจุบัน และนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต

อาชีพประมง

อาชีพประมงของชาวตำบลควนโพธิ์ ส่วนใหญ่ทำเกี่ยวประมงน้ำจืด ซึ่งใช้วิธีการจับปลาโดยใช้ เบ็ด แต่มีหลายลักษณะ เช่น เบ็ดราว เบ็ดทง เบ็ดซัด การใช้บ่อดักปลา ไช ได้แก่ ไชนั่ง ไชนอน ส้อน เป็นเครื่องมือดักสัตว์น้ำ มีลักษณะและวิธีการดักคล้ายไช แต่เล็กกว่าไช ทำจากไม้ไผ่หรือทางของกะพ้อหรือทางจาก ใช้ดักสัตว์น้ำตรงบริเวณที่มีน้ำไหล เช่น คู หรือร่องน้ำ หรือบริเวณคันนา สุ่ม โพง มีหลายลักษณะได้แก่ โพงปับ โพงรูปเรือครึ่งท่อน ทำจากกาบหมากหรือสังกะสี ใช้แรงคนในการวิดน้ำ

ชาวตำบลควนโพธิ์ใช้เครื่องมือในการประกอบอาชีพประมง ล้วนแต่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาอันเกิดจากประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตที่มีการสั่งสมมาเป็นเวลาช้านานหลายชั่วอายุคน ซึ่งมีการสืบทอดจากรุ่น เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้ของมนุษย์ที่อาศัยธรรมชาติเป็นแม่แบบ และนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ รู้จักเลือกวัสดุนำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีชาวบ้าน มนุษย์ในสังคมรู้จักหน้าที่ รู้จักการจัดการทรัพยากรอย่างถูกต้องใช้ประโยชน์ได้นาน ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมเกิดความสามัคคีในหมู่คณะ และพัฒนาสังคมในที่สุด

อาชีพเกษตร

ชาวตำบลควนโพธิ์ ส่วนใหญ่ทำการเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำสวน ทำไร่ และ เลี้ยงสัตว์ พืชเศรษฐกิจของชาว ต.ควนโพธิ์ ได้แก่ ยางพารา ข้าว ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลชนิดต่าง ๆ ส่วนสัตว์เลี้ยง ได้แก่ แพะ โค กระบือ สุกร ไก่ เป็ด ฯลฯ ชาวตำบลควนโพธิ์ ได้นำเอาประสบการณ์ชีวิตมาประยุกต์ปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดภูมิปัญญาทางเทคโนโลยีชาวบ้าน เป็นการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือทางเกษตรให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและเป็นแบบอย่างแก่ชนรุ่นต่อไป

หัตถกรรม

หัตถกรรม คือ งานที่ทำด้วยมือเป็นส่วนใหญ่ แบบที่ทำจึงแตกต่างกันได้ตามความพอใจของผู้ทำ อาจจะทำเป็นอาชีพ หรือทำไว้ใช้เองก็ได้ เช่น จักสาน เป็นต้น ในตำบลควนโพธิ์ มีงานหัตถกรรมหลายอย่างที่แสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การทำวาว

นับว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของคนในตำบลควนโพธิ์ ซึ่งเป็นประเพณีสืบทอดมายาวนาน คนแก่ในสมัยก่อนนิยมเล่นว่าวในยามว่างหลังฤดูเก็บเกี่ยว ว่าวจะทำจากไม้ไผ่และกระดาษว่าว ซึ่งใช้อุปกรณ์ไม่มากเพียงไม่กี่ชิ้น แต่ต้องอาศัยศิลปะและความชำนาญอย่างมาก โดยเฉพาะการทำว่าวจุฬา และว่าวปักเป้า ไม้ไผ่ที่ใช้ทำว่าวมักใช้ไม้ไผ่สีสุกทำ ต้องมีเคล็ดลับการเลือกแตกต่างกันไปตามแต่ละคน

ขนาดและความยาวของไม้ไผ่ก็ขึ้นอยู่กับชนิดของว่าวที่จะทำ ถ้าเป็นว่าวจุฬาขนาดมาตรฐานใช้แข่งขัน ก็จะมีตัวใหญ่มาก ต้องทำอย่างแข็งแรงและได้ขนาดที่เหมาะสม ถ้าเป็นว่าว

ปีกเป่าตัวจะเล็กลงมา เน้นความคล่องแคล่วปราดเปรียว ส่วนว่าว ว่วนกฐก เน้นความสวยงามของกระดาษที่ปิดมากกว่า เมื่อได้ไม้ไผ่มาตามขนาดที่ต้องการต่อไปก็ถึงขั้นทำโครงว่าว โดยถ้าเป็นว่าวปีกเป่าจะใช้ไม้ไผ่ 2 ชั้นขัดกันขึ้นมาเป็นโครง ยึดกันด้วยด้าย ซึ่งขั้นตอนนี้ก็สำคัญ เนื่องจากการผูกด้ายยึดโครงต้องมีความพอดีไม่ให้ตึงเกินไปหรือหย่อนเกินไป ไม่งั้นว่าวจะเสียนูนยู่ได้เวลาเล่น เมื่อได้โครงว่าวแล้ว ก็ถึงขั้นตอนการปิดกระดาษ กระดาษที่ใช้ทำว่าว จะเป็นกระดาษว่าว หรือบางคนใช้กระดาษสาอาจจะเป็นของประเทศไทยหรือจีนก็ได้ ปางรายมีเทคนิคคือปิดกระดาษตอนเช้าๆ ตอนสายๆอากาศอุ่นขึ้นกระดาษก็จะตึงพอดี หลังจากปิดกระดาษเสร็จแล้วก็มาเจาะรูผูกคอด้วยเชือก (กายู) โดยต้องดูความสมดุลของว่าว ว่าไม่เอียงซ้ายหรือขวา หัวหรือท้ายไม้หนักเกินไป อาจจะต้องงัดเล่นดูเลยก็ได้ หลังจากนั้นก็ตกแต่งภายนอก ก็สามารถนำไปเล่นได้

ในท้องที่ตำบลควนโพธิ์ ว่าที่นายมกันมาก คือ ว่าจูปา ว่าวความ ว่าววงเดือน ว่าวกระเบน ว่าวตาโว เป็นต้น

การกินอยู่

อาหารเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่สำคัญยิ่ง สำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะอาหารเป็นสิ่งที่ช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต สร้างพลังงาน ซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ และบำรุงสมอง รวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกันโรค ในการบริโภคอาหาร มนุษย์รู้จักการปรุงแต่งทั้งรสชาติและรูปแบบตามความชอบ จนเกิดเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นสอดคล้องกับวิถีชีวิตอย่างมีคุณค่า สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่มีการสืบทอดจากบรรพบุรุษมาสู่ยังลูกหลาน จนกลายเป็นประเพณีและวัฒนธรรมในการกินอยู่ ชาวตำบลควนโพธิ์ มีวิธีการกินอยู่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อาจมีลักษณะคล้าย ๆ กับถิ่นอื่น ๆ ในภาคใต้ คือนำผลผลิตทางการเกษตรมาประกอบอาหาร ชาวตำบลควนโพธิ์ มีอาหารคาว หวานที่หลากหลาย อาหารเหล่านั้นมีประโยชน์ทั้งในด้านโภชนาการและเป็นยา เช่น แกงส้มดอกแค แก้วไข่หัวลม ไข่ผัดขิงช่วยขับลมในกระเพาะอาหาร แกงเลียงหัวปลีทำให้คุณแม่ที่คลอดบุตรมีน้ำนมมากพอ ปลาพอง การทำปลาแห้ง กุ้งนา- การประกอบอาหารจากกุ้งนา ยำกุ้งนา ข้าวเหนียวกุ้ง

เครื่องมือการประกอบอาหารของชาวตำบลควนโพธิ์ ที่แสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้านที่ปรับประยุกต์เป็นเทคโนโลยีชาวบ้านจนถึงเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ได้แก่ ครกบด ใช้บดเครื่องแกง ลักษณะเป็นแท่นหินสี่เหลี่ยมเป็นตัวฐานบด รองรับเครื่องแกง และมีแท่นหินบดมีลักษณะเป็นแท่นกลมมีน้ำหนักพอที่จะบดเครื่องแกงให้ละเอียดได้ โดยใช้มือจับแท่งหินกลิ้งไปมาเพื่อบดเครื่องแกงให้ละเอียดตามต้องการ ครกสี ใช้สีข้าวเปลือก ครกตำ (ครกไม้) ใช้ตำข้าวเปลือก ตัวครกทำจากท่อนไม้เนื้อแข็งขนาดใหญ่ขุดหลุมลึกเหมือนกับครกตำน้ำพริก มีท่อนไม้ที่เรียกว่า

สากไม้ มีสองแบบคือ แบบที่จับตรงกลางใช้ตำได้ทั้งสองด้านและแบบที่สองมีลักษณะเหมือน
หมอนไม้จับถือตรงปลายค้ำ ใช้กำลึงคนในการตำหรือลงแขกเพื่อให้เสร็จเร็วขึ้นและได้ข้าวสาร
มากขึ้น ครกกระเดื่อง ตัวครกเหมือนครกไม้ ฝั่งลงดินครึ่งหนึ่ง ตัวสากไม้เป็นตัวยาวตรงกลาง
เจาะรูใส่คาน ตรงปลายใช้เท้าเหยียบขึ้นลงได้ ช่วยผ่อนแรง

วิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการกินอยู่ เช่น พืชผักทางการเกษตร การประมงน้ำจืด ชาว
ตำบลควนโพธิ์ มีวิธีการกินอยู่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อาจมีลักษณะคล้าย ๆ กับถิ่นอื่น ๆ ใน
ภาคใต้ คือนำผลผลิตทางการเกษตรมาประกอบอาหาร ชาวตำบลควนโพธิ์ มีอาหารคาว หวาน ที่
หลากหลาย อาหารเหล่านั้นมีประโยชน์ทั้งในด้านโภชนาการและเป็นยา และสิ่งที่จะนำมาเป็น
จุดเด่น หรือเป็นตัวหลักในการจัดการท่องเที่ยว คือ ปลาน้ำจืด นำมาแปรรูปเป็นอาหารชนิดต่าง
ๆ รวมถึง ปลาพอง ปลาแห้ง กุ้งนา- การประกอบอาหารจากกุ้งนา ยำกุ้งนา ข้าวเหนียวกุ้ง

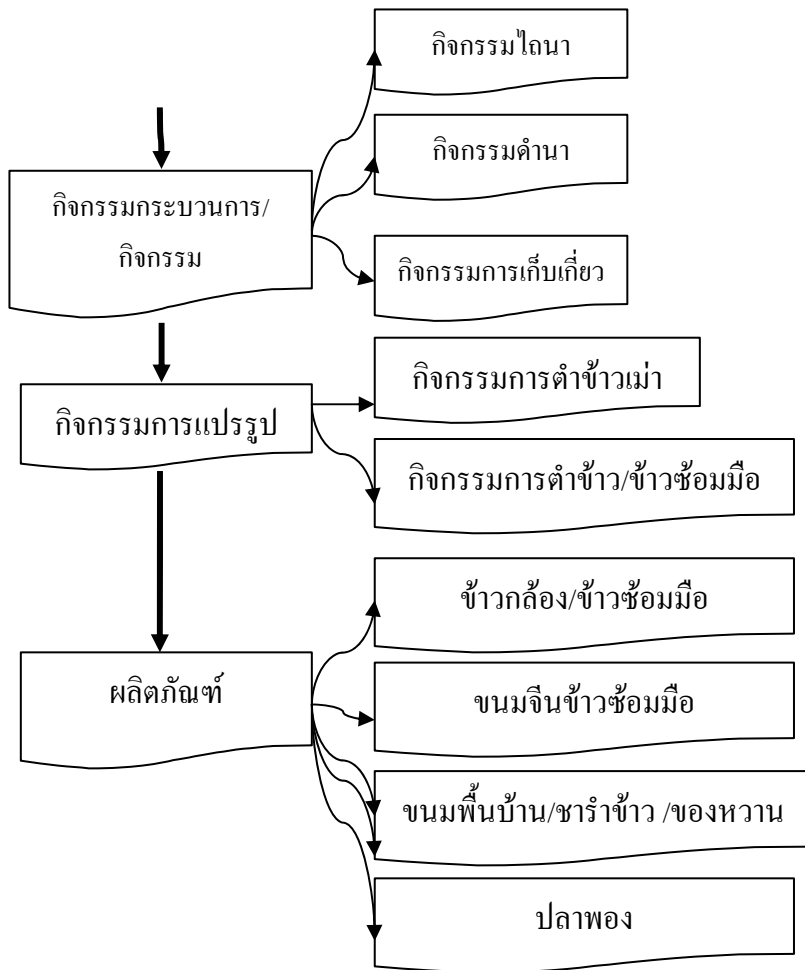
เรื่องมือการประกอบอาหารของชาวตำบลควนโพธิ์ ที่แสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้านที่ปรับ
ประยุกต์เป็นเทคโนโลยีชาวบ้านจนถึงเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ได้แก่ **ครก ครกสี ครกตำ
(ครกไม้) ครกกระเดื่อง** ซึ่งประกอบกับตำบลควนโพธิ์มีพื้นที่นามาก จึงได้นำอุปกรณ์เหล่านี้
มาแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวเปลือกเป็นข้าวซ้อมมือ ซึ่งจะกลายเป็นจุดเด่นของพระยาบังสาต่อไป จึง
ได้สืบเสาะหาความรู้เรื่องนาชีวภาพ ออกมาเป็นองค์ความรู้ดังนี้

องค์ความรู้การทำนาชีวภาพ

องค์ความรู้การทำนาชีวภาพจากการไถกลบตอซัง ซึ่งมีวิธีการ ทำการไถกลบตอซังทันที
หลังฤดูเก็บเกี่ยว พร้อมรูดน้ำปุ๋ยหมักชีวภาพ หลังจากนั้นได้ปลูกพืชตระกูลถั่ว และทำการไถ
กลบอีกครั้ง ก่อนที่จะมีการหว่านดำ ผลที่ได้รับจากการ ทำให้ลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งจากเดิม
ใช้ปุ๋ยเคมีจำนวน 2 ครั้ง โดยคำนวณเนื้อที่ประมาณ 2.5 ไร่ ใช้ปุ๋ยเคมีประมาณ 100 กิโลกรัม
หลังจากการไถกลบตอซัง และปลูกพืชตระกูลถั่ว เนื้อที่ประมาณ 2.5 ไร่ ใช้ปุ๋ยเคมีประมาณ 50
กิโลกรัม และการทำงานข้าวในปีนี้นักชาวบ้านได้เปรียบเทียบผลผลิต ทำให้เห็นว่าการเพิ่มผลผลิต
มากขึ้น ซึ่งได้เปรียบเทียบประมาณ 1 ไร่ จากเดิมได้รับผลผลิต 280 กิโลกรัม หลังจากการไถ
กลบตอซัง เนื้อที่ จำนวน 1 ไร่ ได้ผลผลิต จำนวน 455 กิโลกรัม ทำให้เห็นความแตกต่าง
ระหว่าง การไถกลบตอซัง และใส่ปุ๋ยพืชสด กับการใช้ปุ๋ยเคมี อย่างชัดเจน

จากองค์ความรู้การทำนาข้าวภาพ นำไปสู่กระบวนการท่องเที่ยว และการจัดการท่องเที่ยว
วิถีชีวิตชุมชน ดังนี้

จากวิถี... สู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

จัดเวทีวิเคราะห์ข้อมูล

เริ่มจัดเวทีเวลา 09.30 น. ได้จัดเวที ณ บ้านเลขที่ 211 หมู่ที่ 5 ต.ควนโพธิ์ โดยทางทีมวิจัยได้จัดกางเต็นท์ แต่จะใช้บรรยากาศการปฐสาด (ปฐเสื่อ) นั่งพื้น ร่วมให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงข้อมูลที่ทางทีมวิจัยได้สำรวจ ผู้ที่เชิญมาร่วมเวทีวิเคราะห์ในครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ที่รู้ในเรื่องของประวัติ วิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นอย่างดี เริ่มแรกโดยหัวหน้าทีมวิจัยได้เล่าเรื่องของการทำวิจัยให้ผู้ที่เข้าร่วมเวทีฟัง ถึงว่าตอนนี้เรากำลังทำอะไรอยู่ ทำอย่างไร และทำไปถึงไหนแล้ว และเป้าหมายในครั้งนี้เพื่อต้องการให้ผู้ที่เข้าร่วมเวทีในครั้งนี้ ช่วยในเรื่องของการขัดเกลา หรือ

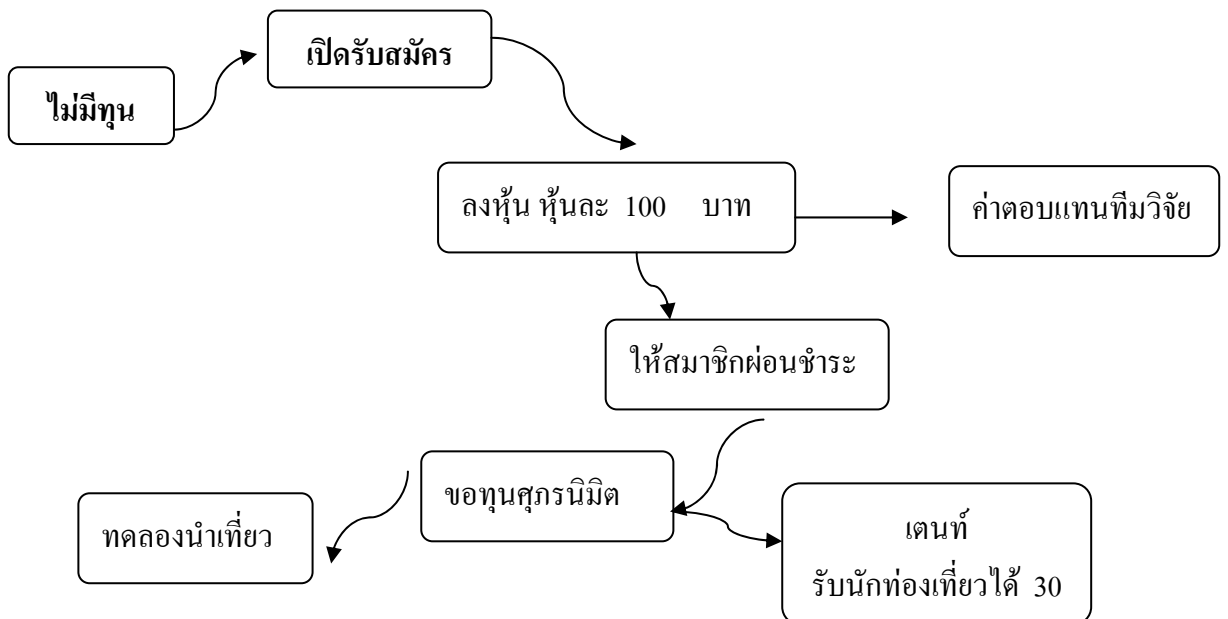
วิเคราะห์ข้อมูลว่าที่ได้มาถูกต้องหรือไม่ ต้องแก้ไขอะไรบ้าง หัวหน้าทีมวิจัยเลยได้นำเสนอข้อมูลผ่านจอโปรเจกเตอร์ให้ได้เห็นกันทุกคน ต่างก็ช่วยเสริมและเพิ่มเติมในสิ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เล่าไปเล่ามาถึงเที่ยงพอดี ก็เลยได้เวลาทานอาหาร ทุกคนเลยร่วมรับประทานอาหารที่นั่น ตอนแรกคิดว่าจะต่อในช่วงบ่าย แต่ทำไปทำมาเมื่อกินข้าวเสร็จทุกคนต่างแยกย้ายกันกลับบ้าน เมื่อเป็นเช่นนั้นทางทีมวิจัยก็เลยเห็นว่าเราน่าไปหาผู้รู้สักครั้งหนึ่งเพื่อช่วยขจัดเงาข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

ศึกษาดูงาน

ศึกษาดูงาน ณ บ้านบ่อ 7 ลูก ณ ตาลากาตุโย๊ะชีซอ บริบทชุมชน วิถีชีวิตความเป็นมาบ่อเจ็ดลูก และสาเหตุที่ได้ทำให้เกิดกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวบ่อเจ็ดลูก ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากปัญหาทรัพยากรเสื่อมโทรม มีเครื่องมือของการประมงที่ทำลายทรัพยากร เช่น อวนตาถี่ ไฟป่นปลา ระเบิด ยาเบื่อ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาทำให้เกิดขยะ การเมาสุรา การทะเลาะวิวาท ปัญหาเหล่านี้จึงเกิดการรวมตัวกันแก้ปัญหา ของชาวบ้านในชุมชน และเครือข่ายประมง จึงเกิดงานวิจัย เพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวบ่อ 7 ลูก เริ่มจาก ศึกษาข้อมูลทุนเดิม ในด้าน ตำนาน / ประวัติศาสตร์ ชุมชน สถานที่สำคัญ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญา เติมเต็มข้อมูล โดยการเปิดเวทีชาวบ้าน และตรวจสอบข้อมูล สํารวจแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดีในชุมชน ทั้งทางบก และทางทะเล ศึกษาดูงาน ไปดูของเพื่อน คุระบบการทำงาน โดยการเลือกคนที่สามารถกลับมาเคลื่อนไหวงานได้ จัดกระบวนการจัดการท่องเที่ยว สู่กิจกรรมวางแผน ไม่มีทุน รวบรวมโดยชาวบ้านในชุมชน

องค์ความจากกระบวนการระดมพลังสมองของทีมวิจัยเกิดรูปแบบที่นำมาใช้กับ ณ ตาลากาตุโย๊ะชีซอ ดังนี้

ในด้านของเงินทุน

ทดลองนำเที่ยว สามารถเชื่อมโยงในเรื่องของตลาดได้ เพื่อเปิดตลาดนำเที่ยว โดยการจัดทัวร์นำร่อง เรื่องอาหารการกินเป็นเรื่องสำคัญในการจัดการท่องเที่ยว

เมื่อเสร็จแล้วไกด์นำเที่ยวเริ่มทำงานโดยบอกถึงการระวังความปลอดภัย หลังจากนั้นก็เริ่มออกเรือไปถึงหน้าผาใช้หนี้ ไกด์เริ่มอธิบายประวัติความเป็นมาทำไมจึงเรียกว่าผาใช้หนี้ ทำไมจึงเรียกว่า หาดขัดสมาธิ โดยเล่าในเรื่องของลักษณะนิทาน แล้วจึงออกเดินทางต่อเพื่อไปที่ศูนย์เพาะพันธ์สัตว์น้ำ ระหว่างทางได้พบกับหินตาหินยาย โดยที่ไกด์ได้เล่ารายงานตลอดทางที่ผ่าน เมื่อไปถึง ศูนย์เพาะพันธ์สัตว์น้ำ ต่างก็ขึ้นไปที่กระซังเพื่อดูพันธ์ปลาชนิดต่างรวมถึงหอยมุก และหลังจากนั้นก็กลับไปที่เขาเขียนหมาก และที่ปราสาทหินพันยอด เช่นเดิมไกด์ก็จะเล่าตลอดทาง และหลังจากนั้นก็ไปหาหอยขนุน หรือเรียกว่า กิจกรรมแหวกทรายหาหอย เมื่อไปถึงก็เป็นเวลาที่พอดีกับน้ำลงเพื่อให้พวกเราได้หาหอยกันอย่างสนุก บางคนก็นั่งคอยบนเรือ บางคนก็ลงไปหาหอย กันอย่างสนุก ฝนก็ตก เมื่อเสร็จแล้วก็เดินทางกลับไปที่พัก และนำหอยกลับไปด้วย กะว่าจะใช้เป็นอาหารมื้อเช้า

ส่วนกิจกรรมที่ 2 อีกชุดหนึ่งชมกิจกรรมท่องเที่ยวภูมิปัญญา กลุ่มหัตถกรรม ทำกะปิ ชมโบราณสถานบ่อ 7 ลูก และขึ้นชมวิวเขาหาดนุ้ย

หลังจากนั้นแต่ละกลุ่มที่ได้ไปเที่ยวในวันนี้มาเล่าความประทับใจ และได้เอะโรมาบ้าง

ทางทะเล

สิ่งแรกที่พบ คือผาใช้หนี้ ไกด์นำเที่ยวเป็นผู้เล่าเรื่องให้ฟัง ไกด์แต่ละลำเล่าเรื่องเหมือนกัน แสดงว่าเขาเตรียมความพร้อมได้ดี ไปที่หินตายาย เขาเล่าประวัติของหินตา หินยายให้ฟัง ไปที่ศูนย์เพาะพันธ์สัตว์น้ำเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ หลังจากนั้นไปที่ปราสาทหินพันยอด เป็นภาพที่สวยงามมากและประทับใจ และนั่งเรือไปแหวกทรายหาหอย ไกด์ยังแสดงบทบาทเหมือนเดิม

ประทับใจ ไกด์นำเที่ยวแนะนำก่อนการลงเรือบอกเล่าถึงความปลอดภัย และตอนลงเรือหาหอย ไกด์ได้แนะนำวิธีการขุดให้ขุดให้ลึก ๆ จะพบหอย ประทับใจหินพันยอด เหมือนกับเอาหินไปดั่งตั้งไว้เป็นชั้น ๆ

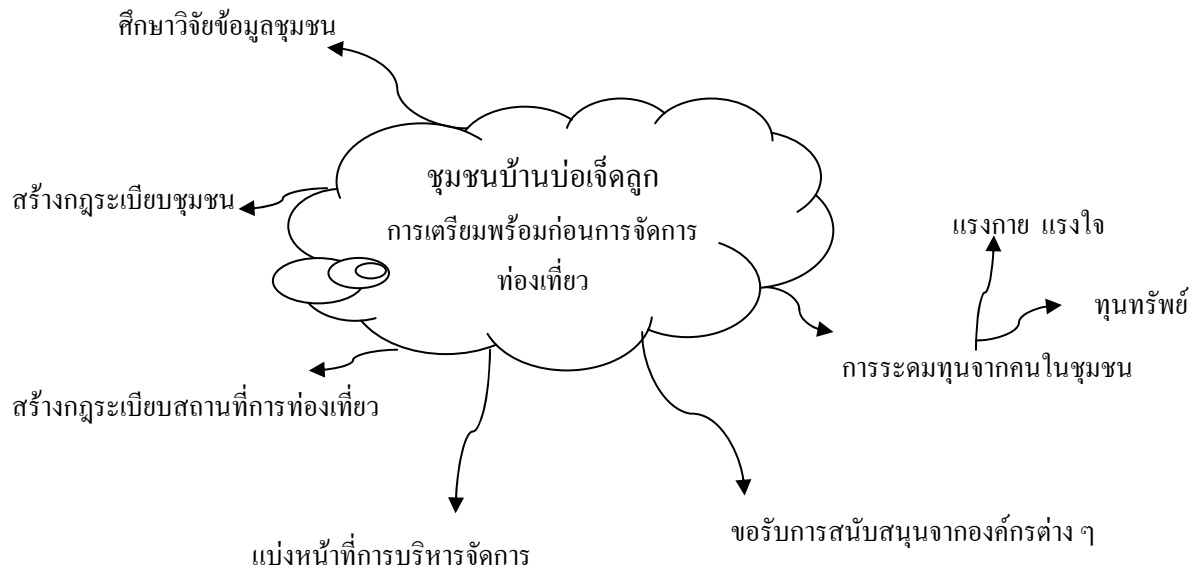
ทางบก

ทางบกมี 2-3 จุด จุดแรกพาเราไปกลุ่มสตรีทำรากันหม้อด้วยก้านจาก ถามเรื่องของการตลาดไปเรื่อย ๆ ทำไมไม่เต็มที ถึงฤดูปลูกแดงก็ไปปลูกแดงเสีย เขาทำโคมไฟด้วยกาลามะพร้าว

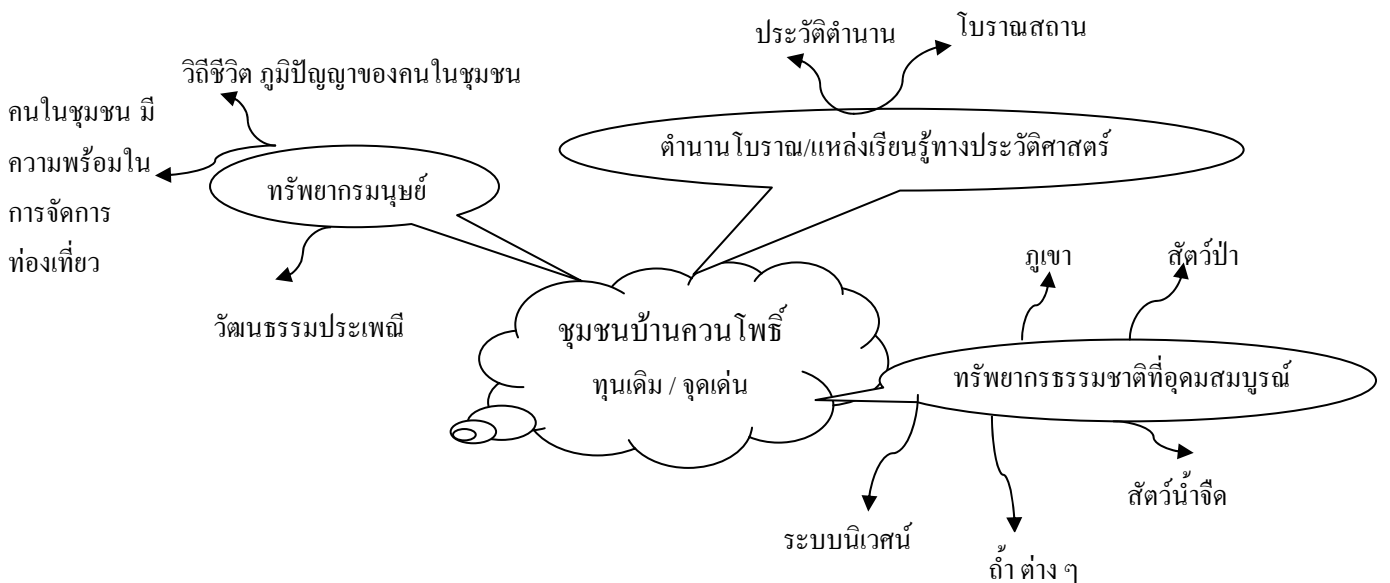
จุดที่ 2 มาที่บ่อ 7 ลูก ไกด์เล่าประวัติของบ่อ 7 ลูก มาจุดที่ 3 มาที่ถ้ำเสือสิ้นลายเขาเล่าประวัติของเสือสิ้นลาย

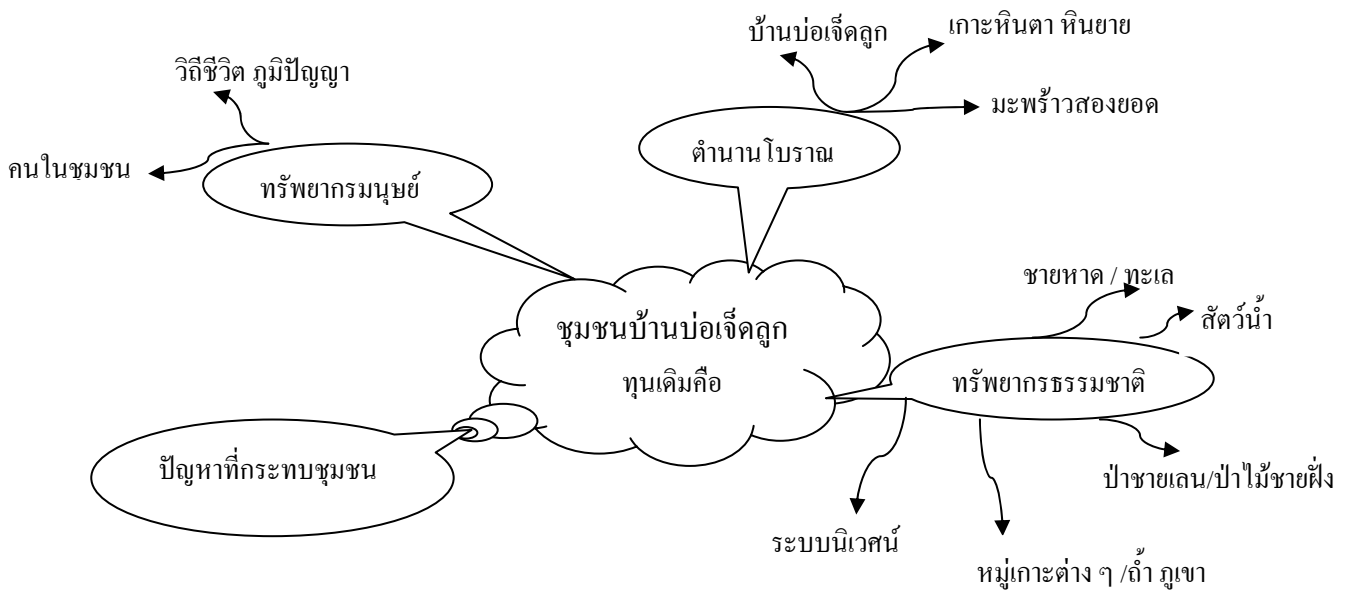
ศึกษาก่อนจัดการท่องเที่ยวของชุมชน เขามีทุนเดิมอะไรบ้าง และเขาได้เตรียมความพร้อมก่อนการจัดการท่องเที่ยวอย่างไร ในเรื่องของ คน แหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากร

ชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก

มองเพื่อนแล้วมองบ้านเรา ว่ามีอะไรบ้าง ตำบลควนโพธิ์

กลุ่มที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์ของดีในชุมชนมีจุดเด่นอะไรบ้างเป็นอย่างไร เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
ทั้งในด้านทรัพยากร แหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิต ภูมิปัญญา

	ของดีชุมชนบ้านบ่อ 7 ลูก	ของดีชุมชนบ้านควนโพธิ์
ด้านทรัพยากร	บุคลากร ธรรมชาติ	บุคลากร ธรรมชาติ
ด้านการท่องเที่ยว	ทางบก ทางทะเล	ทางบกชมธรรมชาติของภูเขา ถ้ำ ของโบราณในชุมชน
ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา	รากันหม้อ กล่องไต้ใบจาก โคมไฟจากลูกมะพร้าว	สาตจูด ม.1 ว่าว ม.2 ข้าวกล่อง ม.4 ปลาพอง ม.3 สหกรณ์ มูอัมมาดียะ ม.6 ทำขนม ดอกไม้ประดิษฐ์

กลุ่มที่ 3 ศึกษาการออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยว อย่างไร คำนี้ถึงหลักเกณฑ์อะไรบ้าง
โปรแกรมการท่องเที่ยวบ้านบ่อ 7 ลูก

โปรแกรมที่ 1 กิจกรรมทางน้ำ ขึ้นเรือหน้าท่าเทียบเรือ

- ผาใช้หนี
- หาดซัดสมาธิ หรือหาดสิลา
- หินตา หินยาย
- ศูนย์วิจัยเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ
- เขาหินเขี้ยว
- ปราสาทหินพันยอด
- ชมทิวทัศน์ป่าชายเลน
- แหวกทรายหาหอย

โปรแกรมที่ 2 ทางบก

- กลุ่มสตรี มีการทำโคมไฟ กระปุกใบจาก รากัน
- วัตถุโบราณบ้านบ่อ 7 ลูก มะพร้าว 2 ยอด
- ถ้ำเสือสิ้นลาย

โปรแกรมที่ 3 ลากอวน

กลุ่มที่ 4 ศึกษาการสื่อความหมาย หรือการอธิบายให้กับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างไร มีเนื้อหา หรือ ความรู้อะไรบ้าง และให้นักท่องเที่ยวทำอะไร

กลุ่มสื่อ หรือมัลติมีเดีย เมื่อถึงสถานที่ที่จะแนะนำและบอกเล่าความเป็นมา สื่อให้เห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรมหัตถกรรมของชนชาติ ให้เห็นภาพจริงสัมผัสจริง นักท่องเที่ยวได้สอบถามตาม อธิบาย เห็นคุณค่าของความสวยงาม และมองเห็นความอุดมสมบูรณ์ของชนชาติ

กลุ่มที่ 5 ศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มท่องเที่ยว องค์กร การกระจายคน กระจายงาน กฎระเบียบ มาจากไหน แล้วนำไปใช้อย่างไร รายได้มาจากไหน จัดสรรอย่างไร การบริการ นักท่องเที่ยว ความต่อเนื่องด้านการท่องเที่ยว ด้านการจัดการทรัพยากร และกิจกรรมด้านต่าง ๆ เป็นอย่างไร

การบริหารจัดการกลุ่ม ของบ้านป่อ 7 ลูก มีเงินแล้วต้องมีใจมาด้วย ประชุมวางแผน แบ่งหน้าที่ ตามความเหมาะสม ตามความถนัด

การจัดสรร ต้องจัดสรรให้ได้ตามสัดส่วน คือ เข้ากลุ่ม 50 เปอร์เซ็นต์ เสียภาค 2.5 เปอร์เซ็นต์ ปันหุ้น 50 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เหลือ 50 เปอร์เซ็นต์ เป็นทุนสำรอง 10 เปอร์เซ็นต์ เป็นเงินสวัสดิการ 10 เปอร์เซ็นต์ เป็นทุนพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สำหรับการบริการ นักท่องเที่ยว

กลุ่มไกด์นำเที่ยว จะอบรมนักท่องเที่ยวถึงความสะอาด ปลอดภัย ให้ความรู้ นักท่องเที่ยวดี แนะนำทุกระยะ

กลุ่มอาหาร ต้องมองแขกที่มา แต่ริสอร์ทเป็นคนคิดเมนู ไม่สามารถตามแขกได้ บางครั้งลูกค้าต้องทำเอง

ด้านที่พัก สงบ สบาย พักผ่อน ในฐานะริสอร์ทเชิงอนุรักษ์

ความต่อเนื่องด้านการท่องเที่ยว กิจกรรมมีความต่อเนื่อง ทำให้ลูกค้าประทับใจ และได้ เรียนรู้วิถีชีวิต

กฎระเบียบชุมชน ได้มาจากเวทีชาวบ้านได้มาจากการโหวด และแต่ละเรื่องต้องมี กฎระเบียบเฉพาะ

สำหรับการท่องเที่ยวตำบลควนโพธิ์

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีสระน้ำ สัตว์ป่า ลำห้วย ทุ่งนา ชลประทาน ภูเขา ถ้ำ เช่น พระยาบังสา วังไม้ไผ่ คาใบ

กลุ่มอาหาร อาหารพื้นบ้าน แยกส้ม ต้มยำ ผัดเผ็ด ปลาน้ำจืด ปลาต้ม ขนมพื้นบ้าน

กลุ่มหัตถกรรม ดอกไม้ประดิษฐ์ ว่าว จักสาน สุ่ม ชะนาง เล่

ด้านประเพณี ชักพระ เล่นว่าว ดำข้าวเม่า การเข้าสู่สูต วันฮารีรายอ
หลังจากนั้นก็หา รูปแบบการท่องเที่ยว กฎระเบียบ และหางบประมาณ

จัดเวทีประชุมยกร่างการท่องเที่ยว

1. จุดขาย คืออาหารการกินและประเพณีต่าง ๆ ซึ่งการหาจุดขายของหมู่บ้านที่จะให้เขามา
ท่องเที่ยวให้ได้ก่อน ถ้ามาบ้านโคกพิลาหมู่บ้านที่ 3 เขาจะนึกถึงอะไร คุยไปคุยมาก็ไม่พ้นจากเรื่อง
ของอาหารการกิน ได้ออกมาดังนี้ จุดขาย หมู่ที่ 3

แกงแพะ หอยขม แกงเลียง ผัดเผ็ด น้ำชุปลูกอิก ข้าวหอมมือปลอดสารพิษ(ตำครก)นา
อินทรี ไถกลบต่อซัง ปลาแดดเดียวทุกชนิด ปลาไหลคั่วใบ ปลาน้ำจืด ยำบองไหล กุ้งนาหัวปลี
ชะพลู ยาร่วง ยอดครก น้ำพริกกุ้งนาและผัก ปลาต้ม แกงกะทิหน่อไม้ แกงเลียงผักป่า คั่วเป็ด แกง
ไก่บ้านต้มขอมวง กุ้งชุบแป้งทอด และของที่มีตลอด คือ ไก่บ้าน ปลาน้ำจืด ดูก ช่อน ตะเพียน
ไหล กุ้งนา หอยขม ถั่วพลู ปลีกกล้วย เป็ด ข้าว แพะ

ทำอย่างไรให้เขามาแล้วได้กินตลอดปี จึงมีแนวทางคือ การอนุรักษ์ ว่าถ้านักท่องเที่ยวมา
ควรจะถูกต้นอะไรไว้คนละต้น อาจเป็นพืชผักสวนครัวก็ได้ เรื่องของการปลูกผักสวนครัวไว้
กินได้ ของชาวบ้านในหมู่บ้าน หรือเราทีมวิจัย

ประเพณีต่าง ๆ อีก บางครั้งซึ่งที่เคยเขียนเคยทำไว้แล้วก็ต้องเอามาพูดซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง
เช่น ประเพณีแต่งงาน เข้าสู่สูต ดำข้าวเม่า แข่งว่าว ลอยกระทง ตอละบาลา ฮารีรายอ ถือศีลตลอด

2. สร้างกฎระเบียบชุมชนการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากร
2. อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี
3. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. เพื่อการมีส่วนร่วม

ส่วนในเรื่องของ อาชีพภูมิปัญญา ทำนาด้วยวัว/ควาย ปลูกผัก กรีดยาง ประมงน้ำจืด
หัตถกรรมจักสาน ดอกไม้ประดิษฐ์ ทำว่าว สานสาน เครื่องมือประมง เย็บจาก

และได้หาเส้นทางท่องเที่ยว ในด้านทัศนียภาพ กลุ่มหรือศูนย์การเรียนรู้ พักผ่อน/
ประชุม ซึ่งแยกเป็นรายการได้ดังนี้

แหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มการจัดการท่องเที่ยว ธนาคารชุมชนระบบอิสลาม ศูนย์การเรียนรู้
เศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์ข้าวชุมชน กลุ่มปยุ่น้ำชีวิภาพ กลุ่มแม่บ้าน ม 4 เกาะเนียง โรงเรียน
สันติสุขมุสลิมวิทยา กลุ่มออมทรัพย์ ม. 6 กลุ่มฉาปนกิจ ชมรมจริยธรรมอิสลาม หัว
เขื่อนถ้ำทะลุ

แหล่งท่องเที่ยว

ถ้ำเป๊ะ อุทยานนกน้ำ จุฬามวิคังคามแม่ไก่ อุทยาน จุฬามวิอุทยาน ถ้ำปากน้ำ
วังไม้ไผ่ ถ้ำคาใบ จุฬามวิจอมไม้่งอ วัดเขาน้อม มัสยิดกลางบ้านควนโพธิ์ สถานปฏิบัติธรรม
ม. 7

กิจกรรมภูมิปัญญา

กริตขางพารา ทำนาด้วยควาย ดำนา เก็บเกี่ยว ตักบอกล ซ้อนชะนาง ยกยอ กุ้งนา ปลา
โลละปลา ตกเบ็ด ตำข้าวเม่า ว่าว ทอดแห วิดปลา ข้าวหอมมือ
จากข้อมูลทั้งหมดนี้นำมาจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวได้ดังนี้

โปรแกรมที่ 1

ถ้ำเป๊ะ

ถ้ำคาใบ

สำนักสงฆ์ วัดอุโบราณ

พักรับประทานอาหารคลองท่าแพ

ชมศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

วัดเขาน้อม ค้างแ่วน

ชมนกอุทยานนกน้ำ

กลับเข้าที่พัก

โปรแกรมกลางคืน

ย่างปลาคอน

ฟังเรื่องเล่าภูมิปัญญา

การจัดตั้งกฎระเบียบชุมชนเป็นตัวร่าง ซึ่งออกมาดังนี้

1. ทรัพยากร ป่าไม้ บริเวณเขา ดินสาธารณะ อุทยานนกน้ำ
สัตว์น้ำ กำหนดบริเวณห้ามจับสัตว์น้ำ ที่มีการปักป้าย และแนวเขต
ห้าม ห้ามเครื่องมือการจับปลา เช่น เครื่องช้อนปลา วางยาเบือปลา แหตาลี

สัตว์ป่า นก ค้างคาว ห้ามใช้อาวุธในการล่า

2. ประเพณีวัฒนธรรม (วิถีชีวิต)

ห้าม 1. ห้ามนำสิ่งมีนเมา เข้าบริเวณที่กำหนด นกน้ำ เขาพระยาบังสา อุทยานนก
น้ำ

2. ห้ามพกอาวุธ (เว้นแต่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ตำรวจ) บริเวณเขา อุทยานนกน้ำ
3. ห้ามมีการแต่งกานที่ไม่เหมาะสม

แผน ช่วงเทศกาล วันหยุด เสาร์อาทิตย์ ก่อนทำให้ปรึกษาหน่วยงานราชการ และ
ช่วยกันขัดเคลือบอีก จึงออกมาเป็นระเบียบชุมชน ดังนี้

ระเบียบชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพระยาบังสา

จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องมีการจัดการเอง ตั้งกฎเอง ดูแล และรักษาเอง

กฎระเบียบการท่องเที่ยวในชุมชน

1. นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเขาพระยาบังสาต้องผ่านการประสานงานจากกลุ่ม
2. ต้องปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน
3. ห้ามพกพาอาวุธ เข้ามาในพื้นที่ (เว้นแต่บุคคลที่มีภาระเกี่ยวข้อง)
4. ห้ามมีเรื่องชู้สาว หรือกระทำอนาจาร
5. ห้ามสิ่งอบายมุขต่าง ๆ เช่น การเล่นเกมพนัน สิ่งเสพติด ในบริเวณที่กำหนด
6. ห้ามทิ้งขยะในชุมชน
7. นักท่องเที่ยวต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สุภาพ เรียบร้อย
8. ห้ามส่งเสียงดังในยามวิกาล และในช่วงเวลาอาชาน
9. ห้ามสร้างสร้างริสอร์ทในบริเวณที่ชุมชนกำหนด

กฎระเบียบว่าด้วยทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

1. ห้ามทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ห้ามล่าสัตว์ในเขตบริเวณเขา และที่ชุมชนกำหนด
3. ห้ามนำพันธุ์ไม้ออกจากชุมชน
4. ห้ามใช้เครื่องมือที่ทำลายสภาพแวดล้อมจับปลา เช่น เครื่องมือตปลา วางยาเบื่อปลา
5. ให้ชุมชนช่วยดูแลรักษาป่า และส่งเสริมการปลูกป่า ขยายพันธุ์สัตว์น้ำ

กฎระเบียบในการขึ้นเขาพระยาบังสา

1. ต้องผ่านกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ๆ เท่านั้น โดยใช้ระบบการจัดการที่กลุ่มๆ ที่มีอยู่
2. ต้องเป็นบุคคลที่รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. จำนวนคนไม่น้อยกว่า 5 คน และไม่เกิน 20 คน รวมทั้งลูกหาบ
4. สามารถเที่ยวได้เฉพาะช่วงเวลาที่กำหนดไว้เท่านั้น
5. สามารถเที่ยวได้วันละไม่เกิน 1 ชุดเท่านั้น
6. ต้องเสียค่าบริการ ค่าลูกหาบ ค่าบำรุงกลุ่มๆ ตามที่กลุ่มๆ กำหนดไว้

7. ต้องเชื่อฟังคนนำทาง (เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว)
 8. ลูกหาบจะรับผิดชอบน้ำหนักสัมภาระตามที่กำหนดไว้ หากน้ำหนักเกินนักท่องเที่ยวจะต้องรับผิดชอบเอง หรือแฉ่งล่วงหน้าเพื่อจัดหาลูกหาบเพิ่ม
 9. ห้ามทิ้งขยะ ระหว่างการขึ้นลงเขาพระยาบังสา
 10. ต้องช่วยกันดูแลรักษาความสวยงามของธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชนไว้ให้นานที่สุด
- การจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวควรรหา รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่ม ปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงกลุ่ม อบรมไกด์ กลุ่มอาหาร ภูมิปัญญาในชุมชน พัฒนาสื่อ และข้อมูล
- ดังนั้นเราควรกำหนดแผน ซึ่งจากที่หารือพอสรุปได้ดังนี้

แผนระยะที่ 1

1. รวบรวมข้อมูล รูปแบบการท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว ภูมิปัญญา กฎระเบียบ ซึ่งเรามีอยู่แล้ว
2. ทำความเข้าใจ การบริหารจัดการ คน เงิน งาน
3. พัฒนาตามจุดท่องเที่ยวต่าง

๑

ปฏิทินการท่องเที่ยวตามฤดูกาล

มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
แข่งว่าว											
แก่งค้ำไหล		แก่งค้ำไหล									
วิดปลาน้ำจืด											
		ปลูกผัก									
กรีดยาง		กรีดยาง									
			เข้าสู่ันต์								
				ทำนาปี							
เที่ยว วังไม้ไผ่ หน้าผาขาว ศึกษาเส้นทางธรรมชาติ										เที่ยว วังไม้ไผ่	
จุดชมวิวจอมไม่้งอ										จุดชมวิวจอมไม่้งอ	
				ทงเบ็ด							
					แก่งหน่อไม้						
						ข้ามองไหล					
						แก่งหอยขม					
						ค่านา					
							ย่ำกึ่งนา				
										ดำข้าวเฒ่า	
											เก็บเกี่ยวข้าว

โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพระยาบังสา

กิจกรรม A ชมธรรมชาติบริเวณเขาพระยาบังสา

- A1 ชมถ้ำพระยาบังสา ฟังตำนาน เรื่องเล่า
- A2 ศึกษาธรรมชาติ เส้นทางเดินป่าวังไม้ไผ่
- A3 จุดชมวิวจอมไม่้งอ
- A4 ส่องกล้องดูนกอุทยานนกน้ำ
- A5 แหล่งค้นพบวัตถุโบราณ เขาน้อย
- A6 เล่นน้ำ ดำปลา หัวเขื่อนคลองท่าแพ
- A7 เยี่ยมชมวัดเขาน้อย ชมถ้ำ ขึ้นจุดชมวิว

กิจกรรม B ศึกษาเรียนรู้

- B1 เรียนรู้การนำชีวะภาพปลอดสารพิษ
- B2 การผลิตปุ๋ยหมักชีวะภาพจากหอยเชอรี่
- B3 ศึกษากระบวนการการผลิตข้าวกล้อง เพื่อจำหน่ายและการผลิตด้วยวิธีโบราณ
- B4 การปลูกต้นยางและการกรีดยาง
- B5 การปลูกปาล์มน้ำมัน การบำรุงรักษา
- B6 กิจกรรมการผลิตว่าว หลังฤดูเก็บเกี่ยว
- B7 การแปรรูปอาหารปลาพอง (ปลาส้ม)
- B8 การผลิตผลิตภัณฑ์พื้นบ้านและของที่ระลึก
- B9 การผลิตแก๊สชีวะภาพจากมูลสัตว์ และขั้นตอนการผลิตถัง

วันแรก

- 09.00 น. ต้อนรับ (พักท่ายเข้าที่พัก)เก็บสัมภาระ
- 09.30 น. รับฟังการบรรยายเกี่ยวกับโครงการ เยี่ยมชมโครงการ
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง
- 13.30 น. กิจกรรม B2 (เปลี่ยนแปลงได้ตามต้องการ)
- 16.00 น. กลับเข้าที่พัก
- 17.30 น. รับประทานอาหารเย็น
- 19.30 น. กิจกรรมภาคพิเศษกลางคืน ว่างปลาน้ำจืด ฟังเรื่องเล่าภูมิปัญญา ดักกุงนา ทงเบ็ด ทอดแห
- 21.00 น. กลับที่พัก

วันที่สอง

- 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า
- 09.00 น. กิจกรรม A1 (เปลี่ยนแปลงได้ตามต้องการ)
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง

13.30 น. กิจกรรม A4 (เปลี่ยนแปลงได้ตามต้องการ)

15.30น. ปลุกต้นไม้คนละ 1 ต้น

งานการท่องเที่ยว จะต้องมีส่วนนี้

1. กลุ่มบริหารจัดการ
 - ฝ่ายบริการ
 - ฝ่ายประสานงาน
2. กลุ่มกิจกรรมท่องเที่ยว
3. ไกด์
 - สถานที่ท่องเที่ยว
 - วัฒนธรรม/ภูมิปัญญา
 - ดูแลแนะนำความปลอดภัย
4. อนุรักษ์/ปลุกต้นไม้
5. อาหาร
6. ที่พัก/ทำความสะอาด
7. ยานพาหนะ
8. บรรเทาสาธารณภัย/ควบคุมระเบียบ

สำหรับการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกลุ่มบริหารจัดการ ได้แก่

- ไกด์ ปรี หยา ชีดี
- อาหาร หนาบ ก๊ะเจ๊ะมี๊ะ
- ยานพาหนะ อาด กาด
- ที่พัก บังแอล บังปาก บังเจด
- กลุ่มอนุรักษ์ ชาย – ปลุก – ห้ามทำลาย ส่งเสริมเกษตรชีวภาพ/อินทรีย์ ชีนาต ยาหนี แบน
- กลุ่มรักษาความปลอดภัย/บรรเทาสาธารณภัย ผู้ใหญ่
- ต้อนรับ / ประสานงาน ลีด บ่าว ยีด
- กลุ่มภูมิ/ของฝาก ชัยยุทธ์ พุด หมืด
- ประชาสัมพันธ์ ยีด แอล บ่าว ลีด

ส่วนในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่มใหญ่ หรือคณะกรรมการชุดใหญ่ จะมาจากหัวหน้าทีมหรือฝ่ายต่าง ๆ โดยมี นายโบค เหม โคน้อย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 เป็นประธานโดยตำแหน่ง

บทบาทหน้าที่ของกลุ่มที่ทำการจัดการท่องเที่ยว

หน้าที่	บทบาทหน้าที่
ไกด์	แนะนำสถานที่ ความปลอดภัยและวิธีป้องกัน อธิบายบริบทของสถานที่ นำกิจกรรมพร้อมอธิบาย
อาหาร	จัดเตรียมอาหาร สถานที่ และบริการ
ยานพาหนะ	รถสำหรับรับนักท่องเที่ยว ต้องมีการเตรียมพร้อมเสมอ พร้อมวางแผนการบริหารแก่นักท่องเที่ยว
ที่พัก	กำหนด / จัดเตรียม ปรุ่สานงานที่พักรให้แก่นักท่องเที่ยว
กลุ่มอนุรักษ์	จัดเตรียมพันธุ์ไม้ต่าง ๆ (ขายให้แก่นักท่องเที่ยว) หาพื้นที่จัดกิจกรรม ดูแลทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ
รักษาความปลอดภัย	ดูแลรักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว
ฝ่ายต้อนรับ/ประสานงาน	ต้อนรับนักท่องเที่ยว ติดต่อประสานงาน นักท่องเที่ยว กลุ่มบริการ นักท่องเที่ยวต่าง ๆ
กลุ่มภูมิปัญญา	ฟื้นฟูสนับสนุนกลุ่มภูมิปัญญา/อาชีพและสินค้าโอท็อป
ประชาสัมพันธุ์	

1. บทบาทหน้าที่ กลุ่มบริหารจัดการ

1. ไกด์ – บทบาทหน้าที่ – แนะนำสถานที่ – วิธีป้องกันความปลอดภัย – อธิบายบริบทแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ - ทำกิจกรรมพร้อมอธิบาย
2. อาหาร – แม่ครัว – เตรียมอาหาร – สถานที่ - บริการ
3. ยานพาหนะ – รถสำหรับรับส่งนักท่องเที่ยว(ต้องมีความพร้อมเสมอ)พร้อมวางแผนการบริหารแก่นักท่องเที่ยว
4. ที่พัก - กำหนด/จัดเตรียม/ประสานงานที่พักรให้แก่นักท่องเที่ยว
5. กลุ่มอนุรักษ์ - จัดเตรียมพันธุ์ไม้ต่างๆ(ขายนักท่องเที่ยว)
6. รักษาความปลอดภัย - ดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
7. ฝ่ายต้อนรับ - ประสานงานเครือข่ายทุกกลุ่ม
8. กลุ่มภูมิปัญญา –
9. ข่าวประชาสัมพันธุ์

กลุ่มแม่

- ควบคุมมาตรฐาน/ตรวจสอบ
- ดูแลงบประมาณ/จัดสรรได้/ผลประโยชน์

- จัดทำรายงานสรุปผลด้านดำเนินงานประจำปี
- จัดประชุมกลุ่มแม่และลูก
- ประสานงานองครักษ์ภาคภายนอก
- คิดแผนงาน/งานใหม่พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวไปสู่อนาคต

อาหารและวิธีการปรุง

1. ยำกุ้งนากับปลีกกล้วย ยอดจิก ยอดยาร่วง
2. แกงส้มปลาช่อน ต้มยำปลาช่อน
3. ปลาพองทอด ปลาพองหมกใบขมิ้น
4. ปลาตุ๋นผัดเผ็ด

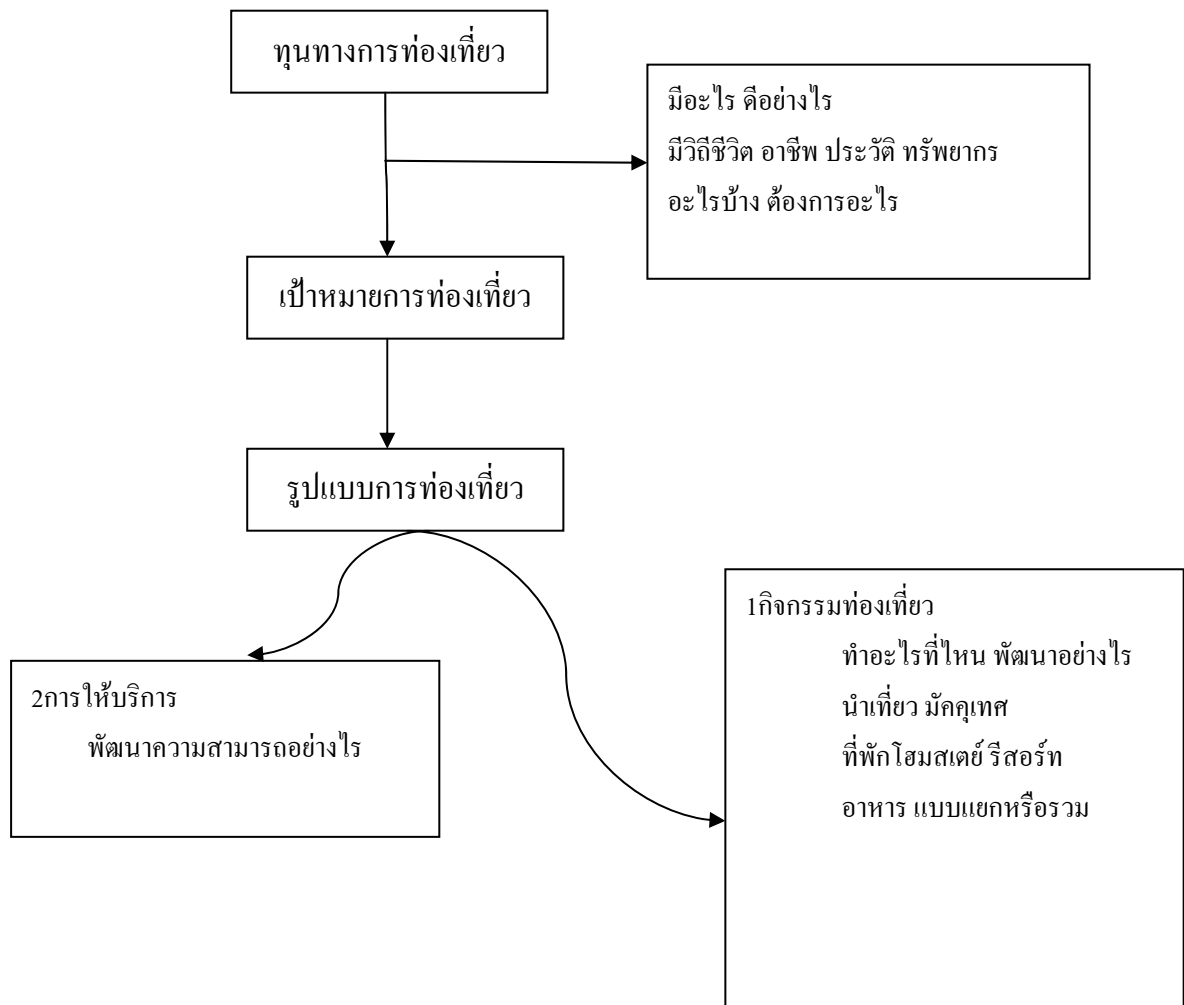
ส่วนกลุ่มไคต์ก็ให้ความสนใจข้อมูลซึ่งผลออกมาดังนี้

แหล่งท่องเที่ยว/กิจกรรมชุมชน	ความปลอดภัย	ความหมาย	บริการ	สัมผัสทั้ง 5
วัดเขาน้อย	-ระวังเส้นทางลื่น -คนเป็นโรคหัวใจโรคหอบ หืดห้าม -รองเท้าหุ้มข้อ -ห้ามลบลูกดูหมิ่นสถานที่ เพราะอยู่เหนือสิ่งบูชาของ ชาวบ้าน -เดินขาลงซ้าย	-ประวัติศาสตร์ -ประเพณี -ความเชื่อ -ข้อมูลวัด	-อำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ,เส้นทาง -เตรียมน้ำดื่ม	-ชมวิว -ชมป่า -ชมค้างแวน -เลี้ยงเสียมซี
นกน้ำ(เขดห้ามล่า)	-ระวังทรัพย์สิน	-ข้อมูลเกี่ยวกับนก, ปลา,พันธุ์ไม้ -ประวัติเริ่มสร้าง -เส้นทางธรรมชาติ	-ขายอาหารปลา -เช่าเบ็ด	-ชมวิวดูนก -ชมนกชนิดต่างๆ -ห้าอาหารปลา -เรียนรู้การใช้ชีวิตของ นก,ปลา -ตกปลา
ถ้ำพญาบังสา	-เส้นทางลื่น -เตรียมไฟฉาย -สัตว์มีพิษ	-เรื่องเล่าตำนาน -พันธุ์ไม้บริเวณ หน้าถ้ำ	-การแต่งตัวให้ เหมาะสม -เตรียมน้ำไฟฉาย	-ชมหินงอกหินย้อย -ชมค้างคาว และสัตว์ ต่างๆ

	-ให้เคลียร์สถานที่ -ปฏิบัติตามข้อห้าม		-ข้อมูลพันธุ์ไม้ -ข้อมูลสัตว์ป่า	
เขาน้อย	-ให้เคลียร์สถานที่ -ปฏิบัติตามข้อห้าม -เส้นทางเดิน	-เรื่องราวของวัตถุโบราณ		-ชมวัตถุโบราณ -นมัสการหลวงพ่อ
วังไม้ไผ่	-เส้นทางเดิน -เตรียมไฟฉาย -รองเท้าผ้าใบ	-เส้นทางธรรมชาติ -ประวัติเขาพระยาบังสา -ข้อมูลพันธุ์ไม้ -ข้อมูลสัตว์ป่า	-ไฟฉาย -อาหาร -น้ำดื่ม -ยาสามัญประจำบ้าน	-หิ้งงอกหินข้อย -ชมรอยเท้าสัตว์ป่า -ชมธรรมชาติในหุบเขา
จอมไม้งอ	-เส้นทางเดิน -รองเท้าผ้าใบ	-เส้นทางธรรมชาติ -ประวัติเขาพระยาบังสา -ข้อมูลพันธุ์ไม้ -ข้อมูลสัตว์ป่า	-อาหาร -น้ำดื่ม -ยาสามัญประจำบ้าน	-ชมทิวทัศน์บนยอดเขา -ชมพันธุ์ไม้ -สัตว์ป่า
ตำข้าวเม่า	-ระวังไม้ยูง(ใช้ในการแปลข้าวเม่า -ระวังสาก(ไม้สำหรับใช้ตี)	-ขั้นตอนแรกเริ่มจนเสร็จสิ้นขั้นตอน -อธิบายวิธีการทิม+สาริต+ทดลอง -อธิบายคุณค่าทางโภชนาการ -ความสัมพันธ์ของชุมชนกับข้าวเม่า	-ควรรับประทานกับมะพร้าวอ่อนๆหรือน้ำมะพร้าว -เป็นของฝาก	-รับทานอร่อยมาก -ได้ทำ -ได้ดม -ได้เห็น -ได้เรียนรู้
ทำวาว	-ระวังมีคบาควมือ -ระวังเสี้ยนไม้ไผ่ควมือ	-ขั้นตอนการทำ -ทดลองทำด้วยกัน -อธิบายการใช้วัสดุ -สัมพันธ์ชุมชน	-เป็นของที่ระลึก	-ทดลองโบนว่าว

นำเสนอประเด็นการท่องเที่ยว

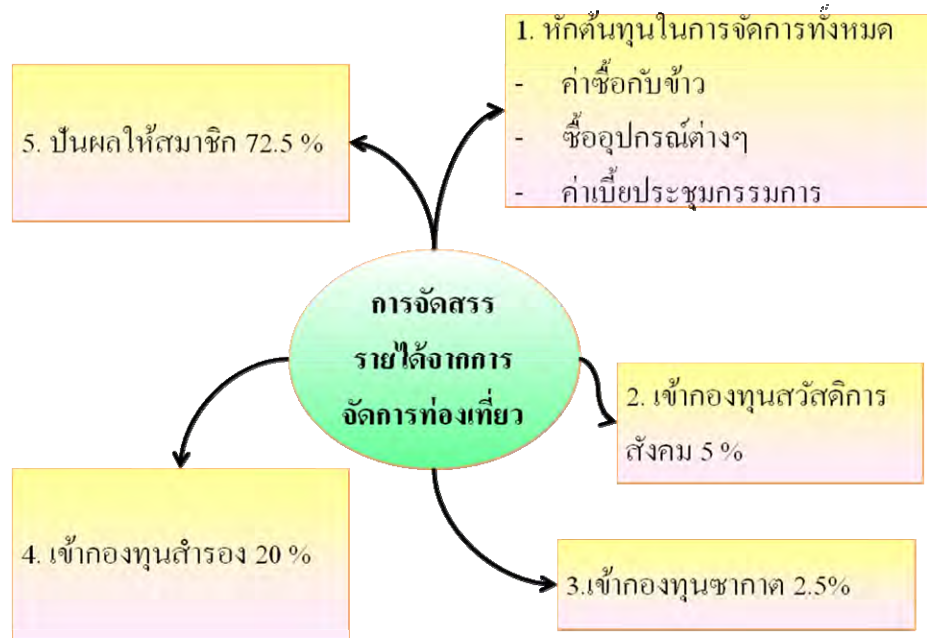
รูปแบบแนวทาง ดังตัวอย่าง

แล้วเราจะทำอะไรต่อไปเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว

1. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ

- กลุ่มรับผิดชอบต่างๆ มีคฤเทศก์ กลุ่มอาหาร
- ผู้รับผิดชอบการเงิน บัญชี

ชุมชนได้ อะไรเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว

1. สนับสนุนส่งเสริม การดูแลสุขภาพธรรมชาติของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบริเวณ ต.ควนโพธิ์
2. มีกฎระเบียบที่ได้จากเวทีของชุมชนเอง
3. ได้รับรู้ถึง วิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ยังคงอยู่ หรือได้รับการฟื้นฟู
4. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของคนในชุมชน และนักท่องเที่ยวที่มา
5. เกิดความสามัคคีปรองดอง มีการทำงานเป็นทีม
6. มีรายได้เสริม

บทที่ 5

สรุปผลตามวัตถุประสงค์และข้อเสนอแนะ

ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลควนโพธิ์

พบข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลควนโพธิ์ และประวัติของแต่ละหมู่บ้านที่เป็นตำนานตั้งแต่รุ่นปู่ย่า ซึ่งเป็นประวัติโดยภาพรวมของตำบล ประวัติของหมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1,2,3,4,5,6,7 รวมถึงความเชื่อ ตำนานเรื่องเล่า เช่น เรื่องของพิบแพว พญาอกเขียว โตะกราหมาด และยังคงค้นพบว่าทุนของชุมชนทั้งด้านภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต พบว่าชาวตำบลควนโพธิ์ มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ อาหารการกิน และความเป็นอยู่พอสรุปได้ดังนี้

วิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับอาชีพการประมง ได้ข้อมูลวิถีการจับปลา หรือประมงน้ำจืด การทำเครื่องมือ และอุปกรณ์ช่วยในการจับปลา หรือเกี่ยวกับหัตถกรรม เช่น เบ็ด ตกปลา ได้แยกออกเป็น เบ็ดราว เบ็ดทง เบ็ดชด บอทดักปลา ไช ได้แยกเป็น ไชนั่ง ไชนอน โพง ได้แยกเป็น โพงปัก โพงรูปเรือครึ่งท่อน และส้อม ชาวตำบลควนโพธิ์ใช้เครื่องมือในการประกอบอาชีพประมง

วิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องที่เป็นหัตถกรรม คือ งานที่ทำด้วยมือเป็นส่วนใหญ่ แบบที่ทำจึงแตกต่างกันได้ตามความพอใจของผู้ทำ อาจจะทำเป็นอาชีพ หรือทำไว้ใช้เองก็ได้ เช่น จักรสาน เป็นต้น ในตำบลควนโพธิ์ มีงานหัตถกรรมหลายอย่างที่แสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น การทำว่าน นับว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของคนในตำบลควนโพธิ์ ซึ่งเป็นประเพณีสืบทอดมาช้านาน คนแก่ในสมัยก่อนนิยมเล่นว่านในยามว่างหลังฤดูเก็บเกี่ยว ในท้องที่ตำบลควนโพธิ์ ว่านที่นิยมกันมาก คือ ว่านจุฬา ว่านควาย ว่านวงเดือน ว่านกระเบน ว่านดาโว เป็นต้น

วิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้มีการทำไร่ ทำสวน ทำนา เลี้ยงสัตว์ เช่น เบ็ด ไก่ วัว แพะ ชาวตำบลควนโพธิ์ ได้นำเอาประสบการณ์ชีวิตมาประยุกต์ปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดภูมิปัญญาทางเทคโนโลยีชาวบ้าน เป็นการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือทางเกษตรให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและเป็นแบบอย่างแก่ชนรุ่นต่อไป

วิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการกินอยู่ เช่น พิธีกรรมทางด้านการเกษตร การประมงน้ำจืด ชาวตำบลควนโพธิ์ มีวิถีการกินอยู่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อาจมีลักษณะคล้าย ๆ กับถิ่นอื่น ๆ ในภาคใต้ คือนำผลผลิตทางการเกษตรมาประกอบอาหาร ชาวตำบลควนโพธิ์ มีอาหารคาว หวาน ที่หลากหลาย อาหารเหล่านั้นมีประโยชน์ทั้งในด้านโภชนาการและเป็นยา และสิ่งที่จะนำมาเป็นจุดเด่น หรือเป็นตัวหลักในการจัดการท่องเที่ยว คือ ปลาน้ำจืด นำมาแปรรูปเป็นอาหารชนิดต่าง ๆ รวมถึง ปลาพอง ปลาแห้ง กุ้งนา- การประกอบอาหารจากกุ้งนา ยำกุ้งนา ข้าวเหนียวกุ้ง

เครื่องมือการประกอบอาหารของชาวตำบลควนโพธิ์ ที่แสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้านที่ปรับประยุกต์เป็นเทคโนโลยีชาวบ้านจนถึงเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ได้แก่ ครก ครกสี ครกตำ (ครกไม้) ครกกระเดื่อง ซึ่งประกอบกับตำบลควนโพธิ์มีพื้นที่นามาก จึงได้นำอุปกรณ์เหล่านี้มาแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวเปลือกเป็นข้าวซ้อมมือ ซึ่งจะกลายเป็นจุดเด่นของพระยาบังสาต่อไป และที่สำคัญองค์ความรู้การทำนาชีวภาพ

องค์ความรู้การทำนาชีวภาพจากการไถกลบตอซัง ซึ่งมีวิธีการทำการไถกลบตอซังทันทีหลังฤดูเก็บเกี่ยว พร้อมรดน้ำปุ๋ยหมักชีวภาพ หลังจากนั้นได้ปลูกพืชตระกูลถั่ว และทำการไถกลบอีกครั้ง ก่อนที่จะมีการหว่านดำ ผลที่ได้รับจากการ ทำให้ลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งจากเดิมใช้ปุ๋ยเคมีจำนวน 2 ครั้ง โดยคำนวณเนื้อที่ประมาณ 2.5 ไร่ ใช้ปุ๋ยเคมีประมาณ 100 กิโลกรัม หลังทำการไถกลบตอซัง และปลูกพืชตระกูลถั่ว เนื้อที่ประมาณ 2.5 ไร่ ใช้ปุ๋ยเคมีประมาณ 50 กิโลกรัม และการทำงานข้าวในปีนี้อาบน้ำได้เปรียบเทียบกับผลผลิต ทำให้เห็นว่าการเพิ่มผลผลิตมากขึ้น ซึ่งได้เปรียบเทียบกับประมาณ 1 ไร่ จากเดิมได้รับผลผลิต 280 กิโลกรัม หลังทำการไถกลบตอซัง เนื้อที่ จำนวน 1 ไร่ ได้ผลผลิต จำนวน 455 กิโลกรัม ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่าง การไถกลบตอซัง และใส่ปุ๋ยพืชสด กับการใช้ปุ๋ยเคมี อย่างชัดเจน ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านแหล่งท่องเที่ยว มีเยอะมากมายนัก เช่นภูเขาพระยาบังสา ซึ่งประกอบไปด้วย ถ้ำ พญาบังสา ถ้ำปากน้ำ ถ้ำคาใบ ถ้ำมายา เส้นทางเดินป่าและจุดชมวิวด่าง ๆ เช่น เส้นทางการเดินทางสู่วังจันทร์ผาพันปี เส้นทางเดินป่าสู่จุดชมวิวจอมไม้งอ เส้นทางเดินป่าสู่วังไม้ไผ่ แหล่งวัดอุโบราณ เขาน้อย รวมถึงอุทยานนกน้ำ ซึ่งเป็นศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

ข้อที่ 2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพญาบังสา

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพญาบังสา ซึ่งเป็นเป็นกิจกรรมที่นำข้อมูลในแต่ละด้านที่ได้จากเวทีหรือกิจกรรมต่าง มาจัดเป็นรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว ตามโปรแกรมต่าง ๆ โดยใช้กิจกรรมชมธรรมชาติบริเวณเขาพระยาบังสา และกิจกรรมเพื่อการศึกษา เรียนรู้จากศูนย์เรียนรู้ต่างๆภายในชุมชน และยังมีกิจกรรมตามปฏิทินฤดูกาล

จุดเด่นที่สำคัญที่สุดคือ การทำนาชีวภาพ ในกระบวนการ ซึ่งจากองค์ความรู้การทำนาชีวภาพ สามารถที่จะนำไปสู่กระบวนการท่องเที่ยว และการจัดการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนส่วนจะมีการทำนา ปลูกข้าวกันจำนวนมาก และยังคงมีบางพื้นที่ยังใช้วิถีแบบเก่าๆอยู่ ซึ่งจากวิถีชีวิตต่างๆของคนที่เป็นจุดขาย จึงมีการใช้วิถีชีวิต ประยุกต์สู่กิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการศึกษากระบวนการทำนาชีวภาพ การไถกลบตอซัง ซึ่งจะมีกิจกรรมไถนา กิจกรรมดำนา กิจกรรมการเก็บเกี่ยว กิจกรรมการแปรรูป เช่น การตำข้าวเม่า การตำข้าว/ข้าวซ้อม

มือ และในชุมชนยังมีผลิตภัณฑ์ ที่สามารถให้นักท่องเที่ยวซื้อเพื่อเป็นของฝากได้ด้วย เช่น ข้าว กล้อง ข้าวหอมมือ ขนมหินข้าวหอมมือ ขนมหินบ้าน ชาร์ข้าว ขนมหวาน และปละพอง

หลังจากที่ได้ศึกษาถึงศักยภาพของชุมชน จุดเด่นต่างแล้ว ทางทีมได้มีการจัดตั้งเป็น กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพระยาบังสา ซึ่งแต่ตั้งผู้รับผิดชอบตามฝ่ายงานต่าง ๆ โดยมี นาย โปด เหมโลกน้อย เป็นประธานกลุ่ม มีการสร้างกฎระเบียบชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขา พระยาบังสาโดยการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมีการจัดการเอง ตั้งกฎเอง ดูแล และรักษาเอง

การจัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยว ทางกลุ่มต้องหักต้นทุนการจัดการทั้งหมด เช่น ค่า ซื้อข้าว ข้าวอุปกรณ์ต่างๆ ค่าเบี้ยประชุมกรรมการ หลังจากหักต้นทุนแล้ว ให้คิดเป็น 100% เข้า กองทุนสวัสดิการสังคม 5% เข้ากองทุนกาชาติ 2.5% กองทุนสำรอง 20% และปันผลให้กับสมาชิก 72%

เมื่อมีการตั้งเป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทางกลุ่มจึงได้มีการกำหนดกฎระเบียบ เพื่อ ใช้เป็นข้อบังคับในดำเนินงานการท่องเที่ยว โดยมีการกำหนดกฎระเบียบไว้ด้วยกัน 3 ส่วน ได้แก่ กฎระเบียบการท่องเที่ยวในชุมชน กฎระเบียบว่าด้วยทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และกฎระเบียบใน การขึ้นเขาพระยาบังสา

ข้อที่ 3. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและป่า

จากโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพระยาบังสา ที่ได้มีการกำหนด และออกแบบ ร่วมกันทำให้ได้กิจกรรมหลัก 2 แบบ คือ กิจกรรมชมธรรมชาติบริเวณเขาพระยาบังสา กิจกรรม ศึกษา เรียนรู้ และได้มีการกำหนดกฎระเบียบชุมชนโดยมีการกำหนดกฎระเบียบไว้ด้วยกัน 3 ส่วน ได้แก่กฎระเบียบการท่องเที่ยวในชุมชน กฎระเบียบว่าด้วยทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และ กฎระเบียบในการขึ้นเขาพระยาบังสา เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และพื้นที่ป่า คือ ในแต่ละกิจกรรมหรือโปรแกรมผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนจะต้องมีกิจกรรมปลูกต้นไม้ คนละต้นร่วมกัน

ซึ่งจากกิจกรรมหรือโปรแกรมนั้นเป็นการส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ตามกฎระเบียบที่ว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กฎของการขึ้นเขา พระยาบังสา และมีการกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์น้ำ ที่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวต้องปฏิบัติ ตาม เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ต่อ และเป็นการสร้าง กิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ด้วยกันกัน รวมทั้งคนในชุมชนที่ด้วยที่ต้องเป็น ผู้ดูแลกฎระเบียบที่ร่วมกำหนดไว้ ในส่วนหลัก คือ ส่วนใหญ่ในชุมชนมีการนับศาสนาอิสลามเป็น จำนวนมาก เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาก็มีบ้างที่อาจจะแต่งตัวล่อแหลม หรือการนำเครื่องดื่มมีนเมา เข้ามา ทุกคนต้องช่วยกันตักเตือน เพื่อการดำรงอยู่ของวิถีคนมุสลิมต่อไป ดังนั้นการจัดการ

ท่องเที่ยวก็ต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์วิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นด้วย จึงได้มีการร่วมกันกำหนดกฎระเบียบด้านการอนุรักษ์วิถีชีวิต วัฒนธรรม และการจัดการท่องเที่ยวเขาพระยาบังสา ก็ได้มีการนำกลุ่มคนต่างในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และเป็นการสร้างรายได้เสริมด้วย ได้แก่ กลุ่มไกด์นำเที่ยว กลุ่มทำอาหาร กลุ่มยานพาหนะสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยว กลุ่มที่พัก กลุ่มอนุรักษ์ ขาย – ปลุก – ห้ามทำลาย ส่งเสริมเกษตรชีวภาพ/อินทรีย์ กลุ่มรักษาความปลอดภัย/บรรเทาสาธารณภัย ฝ่ายต้อนรับ / ประสานงาน กลุ่มภูมิปัญญา/ของที่ระลึก ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ส่วนในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่มใหญ่ หรือคณะกรรมการชุดใหญ่ จะมาจากหัวหน้าทีมหรือฝ่ายต่าง ๆ โดยมี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 เป็นประธานโดยตำแหน่ง

ข้อที่ 4. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต

เนื่องจากผลที่ได้รับอีกอย่างหนึ่งของการทำวิจัย ก่อให้เกิดกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขาพระยาบังสา ตำบลควนโพธิ์ และเป็นริสอร์ทชุมชนของตำบลควนโพธิ์ ซึ่งใช้เป็นที่รองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ข้อมูลของชุมชน จนกลายเป็นจุดรวมของข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต ซึ่งแยกออกมามีแหล่งเรียนรู้ทางด้านประวัติชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน แต่ละตำบล แหล่งเรียนรู้ข้อมูลทางด้านทรัพยากรธรรมชาติเขาพระยาบังสา ถ้าเส้นทางเดินป่า จุดชมวิว อุทยานแห่งชาติหนองปลักพระยาบังสา หอดูนก แหล่งเรียนรู้ทางด้านวิถีชีวิตภูมิปัญญา การทำนาชีวภาพ การทำว่าว และเป็นแหล่งเชื่อมโยงกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน เช่น เรียนรู้การทำนาชีวภาพปลอดสารพิษ การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจากหอยเชอรี่ ศึกษากระบวนการการผลิตข้าวกล้องเพื่อจำหน่ายและการผลิตด้วยวิธีโบราณ การปลูกต้นยางและการกรีดยาง การปลูกปาล์มน้ำมัน การบำรุงรักษา กิจกรรมการผลิตว่าว การเล่นว่าวหลังฤดูเก็บเกี่ยว การแปรรูปอาหารปลาพอง (ปลาต้ม) การผลิตผลิตภัณฑ์พื้นบ้านและของที่ระลึก ซึ่งทางกลุ่มมีทั้งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้

ข้อที่ 5. เพื่อศึกษาขีดจำกัดการรองรับของนักท่องเที่ยวชุมชน

ซึ่งในการท่องเที่ยว ณ ปัจจุบัน ทางทีมวิจัยได้วางแผนในการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาโดยได้แบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาตามโปรแกรม 2 วัน 1 คืน ในส่วนของที่พักแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มโฮมสเตย์ และริสอร์ทชุมชน ซึ่งกลุ่มโฮมสเตย์สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ 10 คน ส่วนริสอร์ทสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ 45 คน และอีกกรณีหนึ่งคือการที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวโปรแกรม 1 วัน ซึ่งโปรแกรมนี้ได้แยกออกเป็นส่วนดังนี้ การเดินสำรวจระบบนิเวศเขาพระยาบังสา มีการกำหนดเป็นชุด ชุดละ 10 คน ต่อไกด์ 2 คน ซึ่งขึ้นเขาได้ไม่เกิน 2 ชุด คือ 20 คนต่อวัน เหตุผลเนื่องจากการอนุรักษ์ทรัพยากร และการดูแลนักท่องเที่ยวไม่

ทั่วถึง ส่วนโปรแกรม 1 วันอีกโปรแกรมหนึ่ง คือ ศึกษาวิถีชีวิตชุมชน กำหนด 1 วัน สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 100 คน

ข้อที่ 6. เพื่อศึกษาผลกระทบความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนก่อนและหลังการเปิดการท่องเที่ยว

จากการที่ได้ดำเนินโครงการวิจัย สามารถทำให้ชาวบ้านได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำนา และวิถีชีวิต จึงได้มีการยกระดับวิถีความยั่งยืนทางด้านการทำงานให้ยังคงอยู่กับชุมชนต่อไปและจากการศึกษาข้อมูลทำให้ชุมชนมีความเข้าใจในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน จากการจัดการท่องเที่ยว ชุมชนสามารถที่จะเป็นผู้ดูแลทรัพยากรที่มีอยู่ด้วยได้ โดยการที่มีการกำหนดกฎระเบียบไว้ด้วยกัน 3 ส่วน ได้แก่กฎระเบียบการท่องเที่ยวในชุมชน กฎระเบียบว่าด้วยทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และกฎระเบียบในการขึ้นเขาพระยาบังสา ที่นักท่องเที่ยว หรือคนในชุมชนต้องปฏิบัติตาม และยังสามารถนำประเด็นเรื่องการท่องเที่ยวเป็นมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาหมู่บ้านและทำให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมและมีการอนุรักษ์ทรัพยากรมากขึ้น และจากการที่มีการจัดการท่องเที่ยวชุมชนได้มีการศึกษาข้อมูลประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสมัยก่อนที่คนรุ่นหลังๆ ได้หลงลืมไปแล้วนำกลับมารวบรวมเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้รุ่นต่อไปได้ศึกษา

และจากการที่มีการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ทำให้เวลาว่างที่จะไปทำอาชีพหลักหรือเวลาส่วนตัวมีน้อยลง ในบางช่วงมีกิจกรรมหรือนักท่องเที่ยวมากก็จะทำให้ขาดรายได้ที่เป็นรายได้หลัก แต่ก็จะมีรายได้เสริมเข้ามา และจากการดำเนินมาในทีมงานยังไม่สามารถยึดตามกฎระเบียบได้ เนื่องจากความเข้มแข็งของการรักษากฎระเบียบยังไม่สามารถทำได้อย่างจริงจัง และยังมีผู้ที่ปฏิบัติตามบ้างไม่ปฏิบัติตามบ้าง ซึ่งยังมีนายทุนเข้ามาจัดการท่องเที่ยวด้วย และอาจจะมีการเพิ่มปริมาณขึ้นอีกในอนาคต ซึ่งการเข้ามาของนายทุนไม่ได้ยึดกฎระเบียบของชุมชนที่ได้กำหนดไว้ จึงทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลง และที่ดินเปลี่ยนมือ หรือเปลี่ยนเจ้าของทำให้นายทุนเข้ามาจួយโอกาส คาดว่าวิถีชีวิตการทำนาที่เป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชนบ้านควนโพธิ์อาจจะน้อยลง

ข้อที่ 7. เพื่อศึกษาหาแนวทางการป้องกันการเกิดปัญหาขยะ หรือแนวทางการจัดการขยะ

ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่มีกันอยู่ทุกๆพื้นที่ เป็นปัญหาระดับประเทศที่ต้องมีการร่วมกันดูแลและแก้ไขปัญหานี้ด้วยกัน ซึ่งในชุมชนเองปัญหาขยะเกิดจากการที่มีการทิ้งขยะไปทั่ว การไม่เห็นคุณค่าของการจัดการขยะ และที่สำคัญคือการมองเป็นปัญหาไกลตัวที่ไม่ใช่หน้าที่ที่จะไปจัดการขยะพวกนั้น แค่ทิ้งลงถังขยะก็เพียงพอแล้ว แต่ด้วยเหตุนี้ปัญหานี้เป็นเรื่องปลายเหตุ และเป็นการ

ทำให้เกิดความมั่งงาย และความเห็นแก่ตัวของคนบางคน และที่สำคัญไปกว่านั้นขยะจะเป็นสาเหตุในการทำลายทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย จึงได้มีแนวคิดใหม่ที่จะแก้ปัญหาในเรื่องของการจัดการขยะที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งจากที่เมื่อก่อนในชุมชนมีถังขยะตั้งทั่วหมู่บ้าน ดูแล้วไม่สะอาดตา และเป็นการมอบภาระการจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นไป

จากปัญหาดังกล่าวทางกลุ่มจึงได้มีการนั่งพูดคุยกัน เพื่อที่จะวางแผนการจัดการขยะที่มีอยู่ในชุมชน โดยเริ่มต้นที่รีสอร์ทชุมชน และบ้านโฮมสเตย์ก่อน เพื่อเป็นการทดลอง ซึ่งทางกลุ่มจัดการท่องเที่ยวได้ร่วมกันออกแบบเรื่องการจัดการขยะในรีสอร์ท และบ้านโฮมสเตย์ว่าควรทำอย่างไร เริ่มแรกต้องมีการออกกฎระเบียบในการรักษาความสะอาดที่ไว้สำหรับนักท่องเที่ยว และบุคคลอื่น ๆ ที่ได้เข้ามาพักยังรีสอร์ท และโฮมสเตย์ โดยมีการออกมาตรการในการดำเนินการเรื่องขยะ แยกขยะ ขยะเปียกนำไปเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ ลดใช้ถุงพลาสติก และกล่องโฟม และให้ใช้วัสดุธรรมชาติแทน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

จากการดำเนินงานตามโครงการวิจัย ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเขาพระยาบังสา ได้มีรูปแบบในการจัดการอย่างเห็นได้ชัด แต่เนื่องด้วยการจัดการท่องเที่ยวต้องมีการรับนักท่องเที่ยวเข้ามา ซึ่งสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวยังมีไม่พอที่จะรองรับได้ จึงได้มีการปรึกษารื้อหรือกันแล้วได้ข้อสรุปว่า ให้มีการสร้างรีสอร์ทขึ้น โดยทีมวิจัยคนนึงได้เสนอให้ใช้พื้นที่ของคนที่ปาร์มเพื่อสร้างรีสอร์ทชุมชนเขาพระยาบังสา ส่วนงบประมาณในการจัดการสร้างรีสอร์ทใช้วิธีการลงหุ้นกันภายในชุมชน ซึ่งแต่ละคนจะถือหุ้นไม่เท่ากันตามความสามารถ และเปิดโอกาสให้ผู้ที่ถือหุ้นมีส่วนในการจัดการรีสอร์ทด้วย

หลังจากที่ได้มีการสร้างรีสอร์ทชุมชนเขาพระยาบังสา ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยว คณะศึกษาดูงาน และกลุ่มที่ต้องการใช้สถานที่เพื่อจัดอบรม เข้ามาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นรีสอร์ทก็ยังเป็นจุดศูนย์กลางสำหรับคนในชุมชน เป็นพื้นที่พูดคุย ปรึกษารื้อหรือในเรื่องอื่นๆตามด้วย เช่น การทำนาอินทรีย์ ที่เป็นวิถีดั้งเดิมของคนตำบลควนโพธิ์ เรื่องการจัดการสวัสดิการต่างๆที่จะดูแล และช่วยเหลือคนในชุมชนด้วย

เมื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเขาพระยาบังสาได้มีการขยายตัวมากขึ้น จึงได้มีการเชื่อมโยงหน่วยงานเข้ามา เพื่อเข้ามาสนับสนุนในด้านที่ยังไม่พร้อมในการจัดการท่องเที่ยว เช่น หน่วยงานชลประทาน ได้มีการส่งเสริมในเรื่องของการจัดการน้ำ และยังเป็นผู้ถือหุ้นรีสอร์ทด้วย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสตูล ได้จัดให้มีสภาวัฒนธรรมในพื้นที่ เพื่ออนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ ของชุมชนเขาพระยาบังสา และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล ได้ส่งเสริมและช่วยทำความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผลกระทบและสภาพปัญหา

ระบบการเมืองในท้องถิ่นที่มีการเลือกตั้งใหม่อยู่ตลอด เปลี่ยนแปลงคนไปเรื่อย จึงก่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มนักการเมืองในพื้นที่ เช่น ในการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้คนในชุมชนเข้าร่วม การจัดเวทีเสวนาต่างๆ และความเข้าใจของนักการเมืองท้องถิ่นต่อกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ต้องทำความเข้าใจใหม่อยู่เสมอ จากเหตุการณ์หลายๆอย่างส่งผลให้คนในชุมชนถูกแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ขัดแย้งกันเอง

ดังนั้นทางจึงต้องพยายามทำความเข้าใจกับกลุ่มนักการเมืองใหม่อยู่ตลอด เพื่อให้เข้าใจในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และยังเป็นการสร้างทำความเข้าใจให้กับคนในชุมชนที่ยังไม่เข้าใจในเรื่องท่องเที่ยวโดยชุมชนนี้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยชิ้นนี้ทำให้พบองค์ความรู้ใหม่หลายๆอย่าง โดยเฉพาะเรื่องการทำนาชีวภาพ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องไถกลบตอซัง ของบ้านโคกพิลา ที่เป็นการลดต้นทุนการซื้อปุ๋ยเคมี สามารถเพิ่มผลผลิตข้าวได้มากกว่าการใช้สารเคมี และการกำจัดหอยเชอร์รี่ที่เป็นศัตรูข้าว นำมาหมักเป็นปุ๋ยชีวภาพ และใช้ในการกำจัดศัตรูพืชได้ด้วย โดยไม่ต้องใช้สารเคมีที่เป็นปัญหาต่อสัตว์น้ำ สิ่งแวดล้อม ซึ่งจากปัญหาที่ได้ค้นพบในปัจจุบัน คือการเสื่อมสภาพของดิน ศัตรูพืชเพิ่ม ทำให้สารเคมีฆ่าแมลงเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เกิดการทำนาที่คุ้มทุน และจากการเป็นอยู่ที่เร่งรีบ ต้องการความสะดวกสบาย จึงไม่คำนึงถึงคุณค่าของข้าวมากนัก และยังไม่คำนึงถึงโทษที่เกิดกับร่างกาย ประกอบกับการทำนา และการแปรรูปที่เคยมีในอดีตเริ่มเลือนหายไป

ดังนั้นเมื่อได้ค้นพบเรื่องดังกล่าว จึงได้มีการพูดคุยกัน ซึ่งได้เห็นศักยภาพของพื้นที่ที่มีความนามากที่สุดในอำเภอเมืองสตูล เห็นคุณค่าของต่อสุขภาพของข้าวที่กินอยู่ เห็นทรัพยากรที่ยังคงอยู่ด้วยวิธีการทำนาที่ปลอดสารเคมี จึงได้มีการคิดทำโครงการวิจัยในเรื่องการพัฒนารูปแบบการทำนาอินทรีย์ ของชุมชนเขาพระยาบังสาถิ่นต่อ เพื่อที่จะศึกษาองค์ความรู้ ตั้งแต่ประวัติ วิถีชีวิต การทำนา กระบวนการ เทคนิคแนวทางแก้ปัญหา และการดูแลรักษาอินทรีย์ ที่จะนำความรู้การทำนาของคนในสมัยก่อน ตลอดจนความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ ทั้งการทำนา และผลิตภัณฑ์ เพื่อที่จะเป็นรูปแบบการทำนาของคนควนโพธิ์ การลดต้นทุนการผลิต จากการใช้สารเคมีต่างๆ การสร้างสุขภาพที่ดีจากการบริโภคข้าว และยังเป็นการนำองค์ความรู้พัฒนาสู่การท่องเที่ยวชุมชนเขาพระยาบังสาด้วย

ภาคผนวก

รายชื่อทีมวิจัย

1. นายสุรัฐพงศ์ หมั่นใจดี อายุ 37 ปี

เกิดวันที่ 16 กันยายน 2512

ที่อยู่ 159 หมู่ 2 ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล

เบอร์โทรศัพท์ 086- 4806165

ประวัติการศึกษา

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา(บ้านควนโพธิ์)
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนสตูล
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนสงขลา
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) โรงเรียนบริหารธุรกิจวิทยาสงขลา

(คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)

อาชีพ ครูสอนโรงเรียนแสงธรรม อ.เมือง จ.สตูล

2. นายกิตติพงษ์ หลงภูหนัน อายุ 28 ปี

เกิดวันที่ 27 เมษายน 2522

ที่อยู่ 159 หมู่ 2 ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล

เบอร์โทรศัพท์ 087- 3939139

ประวัติการศึกษา

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา(บ้านควนโพธิ์)
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองสตูล
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) โรงเรียนพาณิชย์การสงขลา(การบัญชี)

ประวัติการฝึกอบรม

- ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดสตูล สาขาวิชาช่างซ่อมโทรศัพท์สนั้

ประวัติการทำงาน

อดีต- โรงแรม บี ที สมิทลาบีช สงขลา ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ต้นทุน

- บริษัทเซาเทอร์นชูซูกิ สตูล ตำแหน่งพนักงานขาย
- โรงเรียนสตูลวิทยา ตำแหน่งเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา

อาชีพ ครูสอนโรงเรียนจริยธรรมอิสลามมูลนิธิ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา

3. นายรอเซต โดยมังสา อายุ 31 ปี

เกิดวันที่ 6 สิงหาคม 2519

ที่อยู่ 106 หมู่ 5 ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล

เบอร์โทรศัพท์ 089- 7395086

ประวัติการศึกษา

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนบ้านใหม่
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนตรีภีระตุลอุ่มมะฮ์
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสตูล

ประวัติการทำงาน

อดีต โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ระยอง

ตำแหน่งทางสังคม

- ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ม.5 ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล
- อนุกรรมการธนาคารชุมชนตำบลควนโพธิ์
- ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สถานีวิทยุชุมชนคนควนโพธิ์ คลื่นความถี่ 105.75 เมกกะเฮิรซ์
- ประธานชมรมคนรักควนโพธิ์

อาชีพ ทำสวนยางพารา

4. นายวิโรจน์ ลำโป อายุ 47 ปี

เกิดวันที่ 22 พฤศจิกายน 2504

ที่อยู่ 52 หมู่ 2 ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล

ประวัติการศึกษา

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 4 โรงเรียนบ้านสายควน
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 7 โรงเรียนบ้านท่าแพ
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนท่าแพผดุงวิทย์
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ สาขาช่างยนต์

อาชีพ เกษตรกรรม

ตำแหน่งทางสังคม

- กรรมการมัสยิดควนโพธิ์
- ที่ปรึกษานายก อบต.ควนโพธิ์

5. นายเนาะ หนูชูสุข อายุ 44 ปี

เกิดวันที่ 29 ตุลาคม 2507

ที่อยู่ 52 ม.2 ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล

ตำแหน่งทางสังคม

- อดีต สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลควนโพธิ์

- ผู้ช่วยเลขานุการธนาคารชุมชนตำบลควนโพธิ์
- กรรมการมัชยิดกลางตำบลควนโพธิ์
- เลขานุการสถานีวิทยุชุมชนคนควนโพธิ์ คลื่นความถี่ 105.75 เมกะเฮิรซ์

อาชีพ ช่างรับเหมาก่อสร้าง

6. นายชัยยุทธ์ ชัยเกลี้ยง อายุ 38 ปี

เกิดวันที่ 13 กรกฎาคม 2512

ที่อยู่ 1 หมู่ 4 ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล

เบอร์โทรศัพท์ 086- 2844080

ประวัติการศึกษา

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนวัดบ้านด่าน
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนนพคุณประชาสรรค์
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเชียรใหญ่

ตำแหน่งทางสังคม

- รองประธานธนาคารชุมชนตำบลควนโพธิ์
- ประธานกลุ่มประมง หมู่ที่ 4
- ประมงอาสาปี 2549- 2553

อาชีพ ทำสวน

7. นายอำพรธัช หมาดตา

ที่อยู่ 188 หมู่ 5 ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล

เบอร์โทรศัพท์ 083-6523162

ประวัติการศึกษา

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

ตำแหน่งทางสังคม

อาชีพ ทำสวน